ARMY MEDICAL LIBRARY
WASHINGTON
Founded 1836

LIBRARY OF THE SURGEON GENERAL'S OFFICE
WAR DEPARTMENT

Section Incunabula

Number 212334

Form 113c, W. D., S. G. O.
(Revised June 13, 1936)
GPO 3—10543

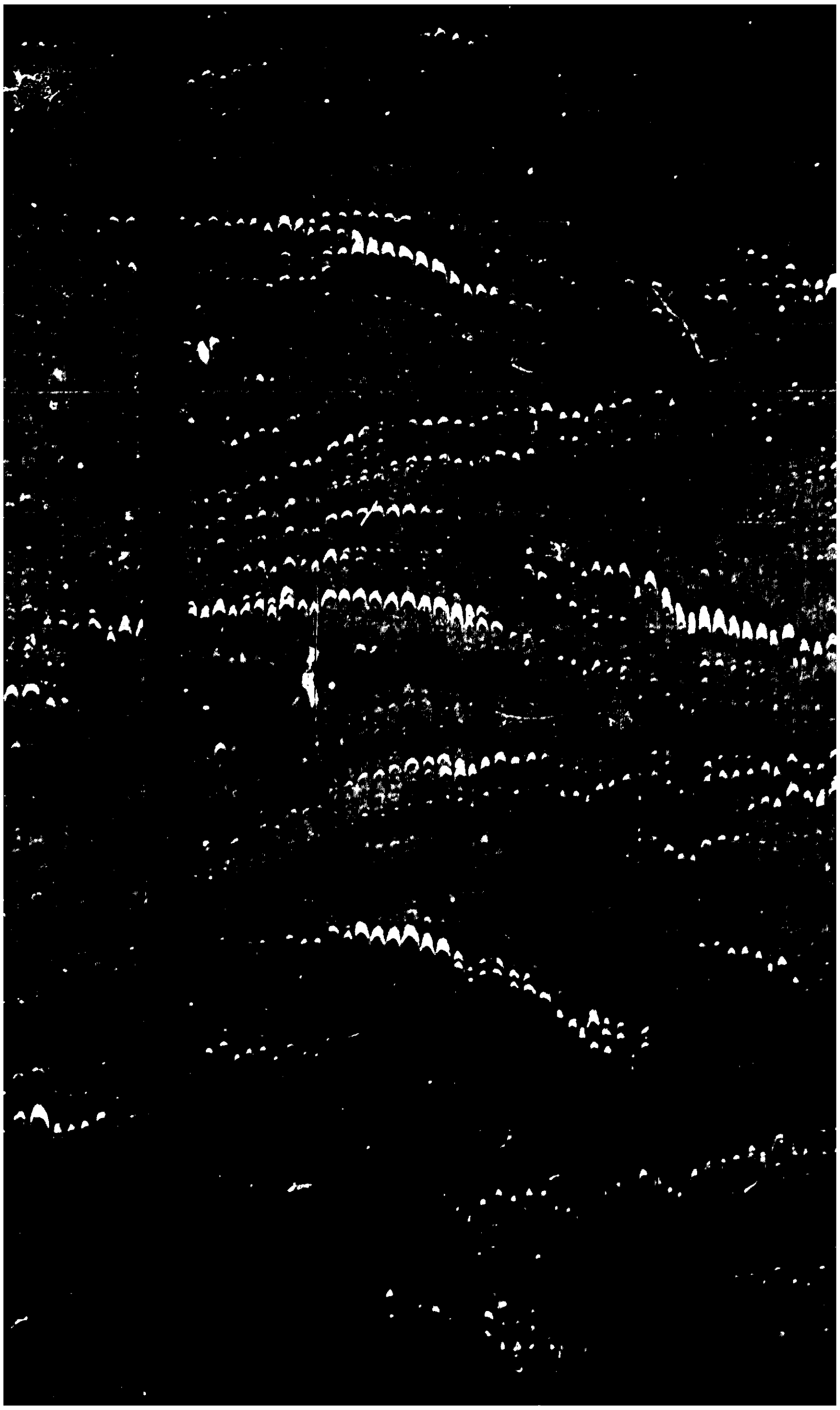

4[illegible]

£150.

Jellinek 380

75

Parisiis, A. Caillaut, ca. 1490.

Secreta mulieꝝ et viroꝝ
ab alberto magno cōposita.

ARMY MEDICAL LIBRARY
WASHINGTON, D.C., U.S.A.

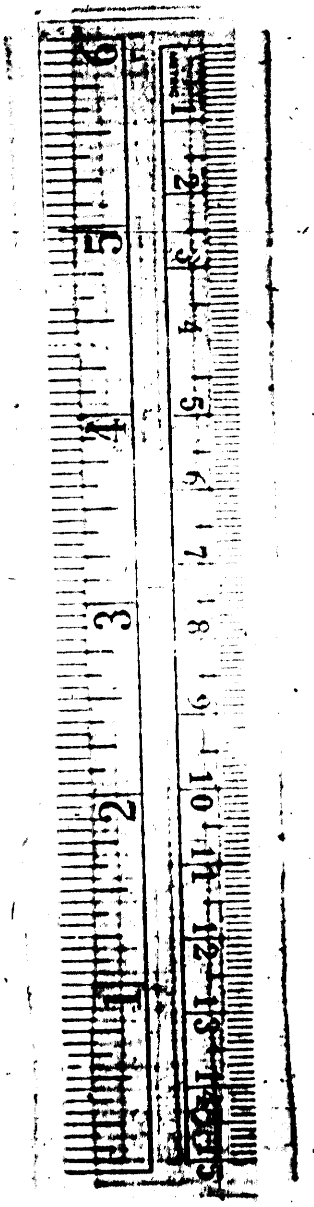

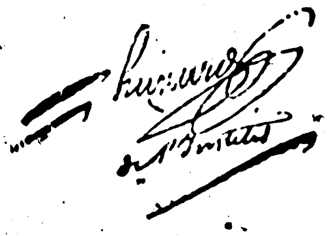

ſ Cribit philoſophꝰ phōrum pꝛīceps quarto ethicoꝝ. Homo eſt optimū coꝝ que ſūt in mūdo. Et mūdꝰ ſumit hic pꝛo oībus cōtentis in ſpera actiuoꝝ et paſſiuoꝝ. ſcꝫ p elemētis ⁊ elemētatis. Iſto pſuppoſito pbatur pꝛopō ſic. Illud ē optimū cuiꝰ generationis cauſe ſunt nobiliſſime. ſed ſic eſt de hoīe. ergo ⁊c. Maioꝛ pꝫ: qꝛ effectꝰ ſoꝛtit nobilitatē ex cauſis. Minoꝛ pbat de materia hoīs. Vn̄ materia hoīs ſcdꝫ medicos ponit eſſe menſtruū mulieris cū ſpermate viri: qꝛ illa ambo intrāt ꝯpoſitionē hoīs. ſicut lac coagulat ſub materia caſei. Sed phīi naturales ponunt ꝙ mēſtruū mulieris ſit materia: et ſemē viri ſit effectꝰ. Ita ꝙ ſemen viri ſe habeat ad menſtruū mulieris: ſicut artifex ad artificium. Vt atteſtat Auerrois. vii. methaphiſice in digreſſionibꝰ de ydeis. Item phūs. v. methaphiſice capitulo. x. dicit ꝙ ſperma viri ad cauſā effectiuā reducit: et quocūqꝫ modo dicat ſemp pꝫ ꝙ materia hoīs eſt excellētiſſima ⁊ inter oīa ſemīa nobiliſſima. Scdo probat. Illud eſt optimū quod in ſuis partibus aſſimilat coꝛpori nobiliſſimo. ſed hō eſt hmōi. ergo ⁊c. Maioꝛ patet: quia aſſimilatio ſequitur naturā rei. Minoꝛ probat: qꝛ hō aſſimilat celo q tū ad duodeci ſigna zodiaci: quoꝝ tria ſunt calida virtualiter: ſcꝫ Aries Gemini Leo. Illis coꝛreſpōdent tria mēbꝛa in hoīe. ſcꝫ coꝛ/epar/et teſticuli. Item tria ſunt frigida. ſcꝫ Cancer Thaurꝰ ⁊ Virgo. Et illis coꝛn̄dēt īteſtina/veſica/dyafragma. Item tria ſunt humida: ſcꝫ Scoꝛpio Aquariꝰ et Piſces: quibus coꝛn̄dent cerebrū/ſtomachꝰ/et pulmo. Item tria ſunt ſicca: ſcꝫ Capꝛicoꝛnꝰ Sagittarius et Libꝛa: quibꝰ coꝛn̄dent tria mēbꝛa ſplen/fel et renes. Vn̄ dicit phūs. xii. methaphiſice: ꝙ totū celū eſt ſicut vnū cōpoſitū cōtiguū. Igit debemꝰ eſſe inclinati ad noticiā pn̄tis libꝛi qui tractat de gn̄atione humana. Cuiꝰ cauſa efficiēs dicit fuiſſe Albertꝰ magnus: qui ſufficiēter tritus ſiue litteratꝰ: in experimētis a mulieribꝰ infoꝛmatꝰ. Et maxime in libꝛo de aīalibus qui priuſꝗ totū mūdū cum alexādꝛo circuiuit Libꝛum de aīalibus ꝯpoſuit. Et ſupponit phīe naturali: qꝛ eſt vnus liber de paruis naturalibꝰ et nō pure naturalis: ſed ꝑtim medicinalis.

Titulus.

Incipiūt ſecreta mulieꝝ ⁊ viroꝝ ab alberto magno ꝯpoſita

Textus.

d Ilecto ſibi in chꝛiſto ſocio et amico. N. clerico de tali loco vere ſapientie ⁊ augmentū continuū vite pꝛeſentis.

Commentum.

¶ Iſte liber cuiꝰ ſubiectū eſt contractū ad ens mobile: contra-
ctum ad naturā ſecretoꝝ mulierū: vt ipſis infirmātibus poſſu-
mus dare remedia: et ipſis confitētibus ſcire debite ad delictū.
¶ Et diuidit primo in duas partes: ſcꝫ prohemialē ⁊ executiuā
Pars execu-iua ibi. Sicut ſcribitur ⁊c. Primo autor ſalutat
perſonā cui ſcribit: dicēs. Ego Albertꝰ morās pariſius Dilecto
tibi in xp̄o ſocio ⁊ amico. Ubi tangitur cauſa efficiēs/mouēs/et
mota. mouēs fuit quidā ſacerdos qui rogauit dn̄m albertū vt
ſibi ſcriberet librū de ſecretis mulierū. Et hoc ideo: q: mulieres
ſunt tp̄e mēſtrui venenoſe: ita ꝙ intoxicāt aīalia per viſum/et
inficiūt pueros in cunis/et maculāt ſpeculum bene terſum. et
qn̄qꝫ faciūt coeuntē cū ipſis leproſū fieri. qn̄qꝫ cācroſuꝫ. Et q:
malū nō euitat niſi cognitū: ideo neceſſe eſt volētibꝰ abſtinere
⁊ cognoſcere imundicitiā coitus: et mlꝰta alia que docent in iſto
libro. Et ſic albertꝰ vidēs ꝙ iuſte peteret: cōſenſit ei. Et ſic tan-
gitur cauſa efficiēs mota cū intelligit ſcribo ⁊c. ¶ Nota ſapiē-
tia eſt cognitio dei et perpetuorū effectuū. Et ideo dicit phūs
in phemio methaphiſice. De deo ꝓprie nō eſt ſciētia: ſed ſapien-
tia. Ita nichil meliꝰ ē in hac vita: q: mediāte ipſa ſumꝰ felices
Teſte auer: oy in prologo quarti phiſicoꝝ. Ideo autor ſcribit
continuū augmentū preſentis vite. ⁊ bene ſcribit ſibi iſta: q: hō
mediāte ſapiētia reddit laudabilis deo et hoībus. ¶ Textꝰ
¶ Cum veſtra fauorabilis ⁊ gratuita me rogauit ſocietas vt
queda. dicant a nobis de his que apud mulierū naturā ⁊ condi-
tionē ſunt occulta ⁊ ſecreta lucidius manifeſtarē. viſa petitione
veſtra nulla pigritia a cōpilatione breuis ⁊ cōpēdioſi tractatuli
de ipetrata materia me retrarit. Sed puſilla ⁊ iuuenilis mea
mens q̄ ſecundū eius poſſibilitatē ⁊ tēporis oportunitatē ad ali-
ena detrahit. nichilominꝰ veſtro cupiēs ſatiſfacere apetitui: hāc
preſentē epiſtolā in qua plurima de ipetratis inuenietis vobis in
parte ſtilo philoſophico ⁊ in parte medicinali ꝓut materie cōpe-
tere videt. Nam cōſcripſi rogās veſtrā conſtātiam vt in hoc ope-
re negocio ꝯſtans ac celās ſatis. Ne aliquē puerū tam in etate
ꝙ in maioribꝰ ad preſentia puenire ꝑmittatis. Et ſi feceritis ꝓ-
mitto vobis plura de his ⁊ aliis manifeſtare cū preſenti opere
arte cū medicinali trāſmittere q̄ prolixiꝰ dabo dn̄o concedēte

Commentum.

¶ Hic oſtēdit cām q̄ poſſet ipm excuſare a labore huius facti. ⁊
pꝫ ſentētia ex textu. Nota ꝙ autor dt ꝙ mēs iuuenilis ⁊ puſilla

iꝑm retraxit. vbi euitat arrogantiã: qꝛ mẽs dicit parua q̄ paruis
ꝛ paucis cõditionib⁹ cognitionis eſt ĩbuta. Unde ĩtellectus ꝓ
priе nõ eſt paruus ꝑ ſe nec per accidẽs: qꝛ ĩtellectus nõ extendit
per accidẽs extẽſione ſue materie. Nota appetit⁹ eſt triplex: ſcꝫ
naturalis/aĩalis/et ĩtellectualis. Ad ꝓpoſitũ dicit lrã appetitui
gloſa: id ẽ naturali ĩtellectui. Unde ille ſacerdos appetitu na-
turali appetiuit cognoſcere naturas mulierũ. Unde hoĩes a na
tura ſcire deſiderãt. i. methaphiſice. Item appetiuit appetitu
ĩtellectuali: qꝛ vidit vtilitatẽ cognitionis earũ. Textus

¶ Sicut ſcribit. ii. de gñatione. Aĩaliũ generabiliũ gñatio ſẽ-
ꝑterna eſt in circuitu. Cauſam aũt ſempiternitatis in gñatione
aĩalium oñdit phũs. ii. de aĩa dicens. Naturaliſſimũ operũ eſt
vnũquodqꝫ ſibi ſimile generare. quatenꝰ diuino eſſe ꝛ ĩmortali
participẽt quod oĩa appetũt vt idem permaneãt. nõ idem in nu
mero: ſed idẽ in ſpecie. propter quod dicit cõmentator ſecũdo de
aĩa ꝙ ſolicitudo diuina cũ nõ potuit ipſum facere ꝑmanere idẽ
in numero: miſerta eſt ei in dando virtutẽ que potuit in ſpecie
ꝑmanere. Et ſubit. in hoc enĩ nõ eſt dubiũ quĩ meli⁹ eſt habere
hanc virtutẽ ꝙ nõ habere vel nõ eſſe. Commentum

¶ Hec ẽ pars executiua in qua autor ꝓſequit intentũ ſuũ po-
nẽdo duas ꝓpõnes valẽtes ſibi ad ꝓpoſitũ. Et diuidit in tot
capitula ꝛ ꝑtes quot patebũt ꝑ ordinẽ. ¶ Nota gñatio aĩaliũ
ꝑfectorꝝ ſempiterna eſt: qꝛ talia ſunt de ꝑfectione vniuerſi. i. ethi.
Sꝫ dubiũ videt: qꝛ quedã aĩalia ſũt qñqꝫ penit⁹ corrupta. ſicut
quedã vermes ꝛ muſce in hyeme. Dicendũ ꝙ ſi corrũpunt in vno
climate tũc gñant in alio ſcdꝫ albertũ et linconeñ. ſup. i. poſte.
Uel dicendũ ꝙ gñatio aĩaliũ q̄ ſunt de ꝑfectiõe vniuerſi illa ẽ
ſẽpiterna: ſꝫ ſtãte priã ſolutione. Dubiũ ẽ an illa aĩalia ſũt de
ꝑfectione vniuerſi: qꝛ meli⁹ eẽt m̃ta aĩalia nõ eẽ ꝙ eſſe. ſ. ſerpẽ
tes ꝛ alia aĩalia q̄ ĩtoxicãt. Dicit ꝙ bonũ eſt ea eẽ vt abſorbeãt
ĩmũdicias terre: qꝛ ſi nõ abſorberẽt inficerẽt aerẽ ꝛ ꝑ ꝯñs hoĩeꝫ
Unñ natura nihil ſuſtẽtat ſine cã rõnali. Ex textu pꝫ ꝙ caſtitas
eſt pctm̃ nature: ſꝫ bonũ ſit via moris ꝛ ꝓcepto legis; qꝛ ꝑ caſti
tatẽ aliqd̃ nõ gñat ſibi ſĩlẽ. ¶ Nota ꝑ ſolicitudinẽ diuinã non
ꝑt ĩtelligi de⁹ qꝛ ipẽ nõ curat ꝑticularia ſcdꝫ Auer. xi. metha. ſꝫ
ꝑ ſolicitudinẽ diuinã ĩtelligit corp⁹ celeſte qd̃ de ſui natã appe-
titu naturali appetit ꝯſeruare iſta ĩferiora. tñ mediãte regimĩe
ĩtelligẽtiarꝝ. vñ ꝯmẽtator. xii. metha. op⁹ nate eſt op⁹ ĩtelligẽtie
nõ errãtis Utrũ gñatio aĩaliũ poſſꝫ aĩalia ꝯſeruare in eẽ ſpe

cticoſe:up.Et dı ꝙ nō:qꝛ ſi ſic gͦ ſpēs eēt gñabil.qḋ eſt falſū / ſcitas pꝫ:qꝛ ſpēs eſt ꝑpetua.Dico qñ generat indiuiduū hoc ꝟ illḋ:tūc gñatur nāa ſpecifica ſub eē hoc ſignato.et ſcḋꝫ ptē lꝫ nō generet ſcḋꝫ totū ābitū.Vñ nota ꝙ nāa occulte opatur in vlib⁹.vt dt Gilbert⁹ porritan⁹ in ſuis ſex pꝛīcipiis in.c.i.ſcꝫ.c. de forma.Et qꝛ ꝑducē intēdit naturā vlem ſcꝫ hoīeꝫ in cōmuni vel equū.ꝛ tñ ꝑducit pticulare vt ſortē:qḋ ꝓuenit ex eo.qꝛ īue nit materiā quandā ꝛ ſignatā hoc loco determīato.et ideo ſi inue niret totā naturā ſimul ꝑduceret omnē hoīem ſil':ſed qꝛ īuenit vnā portionē mēſtrui hui⁹ vel hui⁹ mulieris:ideo ꝑducit hunc vel hunc hoīem particularē.

Textus.

Cauſa aūt quare iſta aīalia et ꝑcipue hoīes ſecundū eandē naturā ꝛ ſcḋm materiā et ſecundū numerū nō durāt.Dicit.ii. de gñatione ꝛ corruptione.Quorū ſubā corporalis nō durat:'ſꝫ eſt corruptibil' nō pōt reiterare eandē in numero.ſed ſubā hoīs ſcḋm principia īdiuidui accepta eſt corruptibil'.ideo gñatio hoīs abicit.quare gñatio hoīm ſempitna nō erit ſcḋm numerū.nichi lomin⁹ tamē generatio hoīm eſt perfectiſſima.quod probat ſic: quia homo eſt nobiliſſima creatura.quod pꝫ ex intētione phī in multis locis phīe.ꝛ ꝑcipue in.ii.de aīa:qꝛ q̄to plures opationes res habet tanto nobilior eſt.Non autē per rationē intellectiuā ſeparat ab vnoquoqꝫ viuentiū.vt pꝫ ibidē.Hoc etiā eſt de intē tione oīm phōꝝ:et ꝑcipue boecii in.ii.de ꝯſolatione phīe vbi dicit ꝙ hoīes deo ſūt ſiīes mēte.Hoc ēt pꝫ in.ii.phicoꝝ.qꝛ mot⁹ capit naturā ꝛ ſpēm a termīo ad quē.Et ideo cū inēe naturā humanā in ſorte vel platone vel in alio pticulari hoīe exiſtēte ſit motus q̄ dicit gñatio:ꝑfectiſſima erit ipſa inter oīm aīaliū generationē.Itē generatio eſt motus de nō eēe ad eē.Eēe aūt nāle appetit.ꝛ ꝑcipue ab hoībus:qꝛ hec inter oēs mot⁹ excellēs eſt in mobilitate.Et itellige de motu variāte aliquid ſup quod mouet.per hoc excludit primus mot⁹ qui eſt cauſa aliorū ꝛc.

Commentum.

Hic probat ꝙ aīalia nō poſſunt permanere eadē in numero ſed bene eadē in ſpecie ꝛ precipue homines. Dubitat vtrū idē indiuiduū ſcorruptum in numero poſſit regenerari. Et videtur ꝙ ſic:qꝛ poſt triginta ſeptē mille annos cōſtellatio celi erit eadē per totū.ſicut iam ſcḋm platonē ꝛ aſtronomos.Et ideo tūc nos erimus eadem in numero ꝛ ſedebimus in hac vel in hac ſcola vel lectorio.ſicut nunc ſcilicet in magno anno. Vnde plato

dixit ꝙ poſt annū magnum deberet redire athenas ⁊ deberet ibi
legere. Et ratio eſt: qꝛ tota cōſtellatio veniet ita. Ideo redeūte
eadē conſtellatione idem effectus redibunt. Dicendū ſtante ſen
tentia Auerrois ⁊ ariſtotelis quinto phiſicorū. ⁊ in libro de gene
ratione non eſt poſſibile. ex quo generationes illius nō poſſunt
eſſe nunc immediate ⁊ corruptiones. ideo tempus mediaret. Et
ideo vnum numero vna mutatione perditur numero. quinto
phiſicorum. Sed ad dubium pꝛimū eſt dicendum ꝙ poſt an-
num magnum poſſibile eſt redire homines multum ſimiles.
ſicꝙ vix poſſunt cognoſci diſtincti cū nō ſunt idem in numero
Sed diceres ſtante eadē cauſa materie effect⁹ erit idem nūero
verū eſt ſtante eadē menſura ⁊ materia eque diſpoſita. ſed ſic
nō eſt: qꝛ tēpus raptim tranſit et nō reuertit idem numero: ſed
bene idē in ſpecie. Et poteſt dici ꝙ reuolutio hodierna nō ſit ea
dem numero cū reuolutione que venit poſt mille vel quadrin-
gentos annos. qꝛ motus eſt ens ſucceſſiuū. ¶ Dubitat ſecundo
vtrum vnū aīal poſſit perpetuari ſemp. Et videtur ꝙ ſic: quia
poſſibile eſt īuenire aliquod cōplexionatū in quo elementa ſunt
reducta ad mediū: ſiue ꝓportionē mediā. qꝛ omis corruptio eſt a
cōtrario. ⁊ illa cōtraria ſunt ꝓportionata in ſūmo. ideo nō corrū
puntur. Sed ꝙ illud ſit poſſibile pꝛobat ſic: quia vbi eſt magis
equale ⁊ minus equale ibi eſt equale ſimpliciter. Dico ꝙ nō eſt
poſſibile illud dare. quia omne mixtū mouetur per naturā ele-
menti pdominātis. i. celi. Sed ad rationē vbi eſt magis et min⁹
⁊c. verū eſt ꝓut equale ſufficit. ⁊ pꝛout eſt poſſibile. vnde mixtū
equale in hūore ſcdꝫ iuſticiā eſt ponendū: ſed nō eſt dare equale
ſcdm quantitatē molis. quia terra ſemp pꝛedn̄atur plurib⁹ mi-
xtis. Aliter dicendū: ſuppoſito ꝙ tale mixtū ſcdm omnē equali-
tatem elemētorū ſic ponderes: adhuc eſſet corruptibile ab extri
ſeco ſcꝫ a virtute celeſti. qꝛ poſſet mediāte aqua frigida īfrigi-
dari. ⁊ ſic redire ab hoc ſcꝫ ab equalitate hūoꝝ et ab hoc mundo
corrūpi. Nota ꝙ lrā dicit: hoīes ſunt ſimiles deo mēte. illud pꝫ:
qꝛ homo p ſcientiā fit diuinus. Seneca. Vir ſpeculatiu⁹ eſt deo
ſimilis ⁊ amātiſſim⁹. pꝫ illd̄ ii. metha. vbi dicit ariſto. In hoīb⁹
ē delectatio pauco tpe ꝙ intelligētie toto eterno pficiūt. Et intel-
ligit p hoc cognitionē dei i qua ē maxia delectatio. Nota ꝙ oīs
delectatio fit p quandā ſimilitudinē ſiue aſſimulationē cogno
ſcentis ad cognitū mediāte forma exēplari ⁊ cognoſcēti. g° quo
plus hō cognoſcit de deo tanto plus vel magis ſibi aſſimulatur

Littera dicit. Inter omnes mot⁹ generatio eſt nobilioꝛ ſumēdo
motū pꝛo tota eductione anime ſiue foꝛmatione fetus in vtero
Et quomodo fit motus videbitur. ¶ Pꝛo quo nota ꝙ motus
eſt duplex. Quidā eſt motus qui abicit aliquid a ſubſtātia. ſicut
calefactio aque abicit frigiditatē de albo in nigredinē. Alius eſt
motus qui nō abicit aliquā perfect onē a ſubſtātia motus. ſicut
motus celi qui nō facit aliquid corrūpi a ſubā celi. Modo gñā
tio eſt motus abiciēs aliquid a ſubſtātia rei. quia menſtruū qđ
mouet ad foꝛmationē hominis tranſmutat. Vnde Auerrois .i.
phiſicoꝝ dicit in generatione hominis pars ſpermatis nō ceſſat
corrumpi. ⁊ pars hominis generat donec tota foꝛma compleat.

¶ Textus. ¶ Capitulū pꝛimū.

¶ Poſtꝗ̄ ſermo noſter pꝛemiſſus eſt de his que intentionē audi
toꝛis ad ſtili materiā inclinant opoꝛtunū eſt ad materiā operis
deſcendere. Et pꝛimo de generatione embꝛionis videre. Iuxta
quod notandū eſt diligēter memoꝛie cōmendādum: ꝙ oīs homo
q̇ generat naturalit̄ ex ſemīe patris ⁊ mēſtruo matris generat
ſecūdum ītentionē oīm phōꝝ ⁊ medicoꝝ. Et dico medicoꝝ: qꝛ
ariſto. nō poſuit ſemē patris in ſubſtantiā fetus cedere: ſed dicit
fetū tm̄ pꝛocedere ex mēſtruo. Et poſtea ponit ipm̄ vapoꝛaliter
exalare. Medici aūt dicūt totū ſemē tā ex parte pr̄is qđ ſpma
dr̄: ꝗ̄ matris qđ menſtruū dr̄ cedere in ſubāꝫ fet⁹. Cōmētū.
¶ Capitulū ſcđe partis executiē in quo vult aggredi materiā
ſcꝫ ad oſtendēdum generationē embꝛionis ſiue fetus. Nota con
trouerſia eſt īter medicos ⁊ phōſ. Nam phī dicunt ꝙ ſemē viri
coniūctum menſtruo mulieris habeat ſe ad menſtruū mulieris
tāꝗ̄ artifex ad artificiū. Vnde ſicut carpētarius ſolū eſt efficiēs
et domus effectus: ita ꝙ materiā domus alterat ⁊ diſponit: ſic
etiā ſperma viri alterat menſtruū mulieris ad foꝛmā hoīs. Et
hoc ponūt ideo: qꝛ vident ꝙ patre coꝛrupto fit generatio homīs
⁊ trāſmutatō ſemīs mulieris. ergo eſt ponere efficiēs patre coꝛ
rupto ꝙ menſtruū mulieris trāſmutet. Et qꝛ finis ⁊ effect⁹ nō
coincidūt: ideo ſperma viri nō intrat materiā. Sed medici dicūt
oppoſitū. dicūt ꝙ homo ſit ex nobiliſſima materia: ideo opoꝛtet
ſemen intrare ſub materia fetus mulieris. qꝛ menſtruū muli
eris ſuperfluū eſt ſecunde digeſtionis. ſed ſperma viri eſt meli⁹
coctum ⁊ digeſtū. ideo opoꝛtet ipſum ſubintrare materiā fetus
⁊ ſubſtantiā: qꝛ vident ꝙ fetus aliqñ aſſimilat patri in genita
libus ⁊ in multis aliis. hoc nō eēꝫ niſi ītraret ſubſtantiā fetus.

Item medici dicũt ꝙ in ſemine viri ſit quidā ſpiritus gñgnēs qui penetrat totam materiā ſeminū cõiũctorū: Et ille ſpiritus eſt formatiuꝰ oīꝫ mēbrorū tanꝙ̄ faber ferrū cū malleo diſponit ſic ille ſpūs diſpōit ꝛ malleat oīa mēbra. ꝛ ꝑ ipſū ſpiritū ſaluat pricipiū efficiēs. ſꝫ ipi phi'i ponūt ſperma viri exalari vaporaliť quia matrix eſt membrū valde poroſum. et ſic poſt formationeꝫ fetꝰ calor ſolis facit ſperma viri exalare et recedere ex matrice per poros. Sed ꝙ ſit poroſa patet: quia puer per poros ſumit nutrimentum. Etiam patet. quia eſt pellis: et quelibet pellis eſt poroſa in aīali. quia aliter ſudor nō poſſet exire ſine pena: quod eſt falſū: quia in calore pori aperiūtur: et tūc ſudor exit: et tunc etiā exeūt pili per poros. ¶ Nota embrio eſt quedā maſſa carnea ex iſtis ſeminibus cōgregata: ꝛ iſta maſſa carnea alteratur ad formationē fetus.

¶ Textus.

¶ His viſis ꝛ accepta vna parte opinionis areſto. vel medicorū videdū eſt per quē modū ꝛ quomodo illa ſemina recipiūtur in muliere. vnde mulier cū in coitu fuit cū viro ſimiliter in eodem tēpore mittit mēſtruū in quo vir ſperma: ita ꝙ iſta duo ſemia in vulua mulieris cōcurrunt ſimul ꝛ vnū alteri icipit ꝯmiſceri concipit mulier. Cōcipere autē vocať quādo iſta duo ſemina in matrice in tali loco deputato a natura ad fetū recipiūtur. poſtꝙ̄ vero illa duo ſemina recepta ſūt: matrix mulieris claudiť tāꝙ̄ burſa ex oī eius parte: ita ꝙ nichil de ſemine recepto pōt ꝑdere Et cū matrix ſic vndiqꝫ fuerit clauſa fit retētio menſtruorū in muliere.

¶ Commentum.

¶ Hic autor exequitur formationem fetus et primo facit hoc. ſecundo ponit notabile ibi Iuxta quod notandū. Nota ſi vir prius emittit ſperma ꝙ̄ mulier menſtruū: tunc nō fit conceptio. Item ſi ambo ſimul emittūt. et ſi ſemina nō ſūt bene ꝯforma et bene diſpoſita iterū nō fiet cōceptio. vt ſi ſemen viri nō ſufficienter fuerit calidū. Et ideo qui raro coiūt cito generant: q2 ſunt calidi valde. ¶ Nota vulua dicitur quaſi valua: quia eſt ianua ventris: et eius vltima pars dicitur mēbrana. q. membrū ani. id eſt finis vulue et ita matrix claudiť ſicut vna burſa: ita ꝙ ſcdm auicennam vna acus intrare nō poſſet. quia gaudet ex calido recepto nolēs perdere. ¶ Nota mulier emittit menſtruū et etiā recipit: et ſic magis delectať in coitu ipſo viro. Sꝫ oriť dubiū. Vtrū abſciſſis teſticulis poſſet aliqs generare. Et videť ꝙ̄ nō. q2 deficiūt vaſa ſeminalia per q̄ vaſa ſemen deferri debet

In oppoſitū expertū eſt. q2 chaurus abſciſis teſticulis generat.
Dico ꝙ imo adhuc gn̄are poſſ3. q2 pōt emittere maťiā ſperma
ticam licet nō eq̄ bene. Vn̄ ſi ſemen emiſſū ad terrā ⁊ ponet̄ ad
matricē poſſibile eſſet ꝙ ꝯcipet. Vn̄ ſepius ꝯtingit ꝙ in balneo
vbi vir ſpermatiſat muliere p̄ſente ꝙ ſine coitu ipſa ꝯcipit. q̄a
vulua eſt maxie attractiua: ⁊ q2 ſemen adhuc eſt vig(o)roſū ⁊ nō
exalatū: ideo ꝓducē poſſet fetū. et hoc expertū eſt. Nā ſi catus
ſpermatiſaret ſup ſaluiā ⁊ aliq̄s comederet de tali ſaluia: tunc
ex illo ſpermate generarent̄ cati in ventre viri: qui cati per vo-
mitum eſſent expellendi. ¶ Textus.

¶ Iuxta q̄d notandū ꝙ menſtruū in muliere nichil aliud eſt q̄
ſuperfluū alimentū qd̄ in ſubſtātiā rei aliūde nō cedit: ſicut eſt
in viris ſperma: ⁊ vocat̄ menſtruū in muliere: ideo q̄a fluit in
quolibet menſe ad min⁹ ſemel cū mulier tāle etatis fuerit: hoc
eſt tredecim vel quattuordecī annorū: et vt freq̄nter accidit in
decioquarto. Et incipit flux⁹ menſtruorū eſſe in quolibet mēſe
ꝓpter nature purgationē. Quibuſdā vo accidit iſte flux⁹ in no
uilunio. q̄buſdā poſtea. ita ꝙ nō oēs mulieres ī eodē tpe patiūt̄
iſtū dolorē. Et dico dolorē: q2 in tali fluxu oēs indiſter patiūtur
q̄dā pl⁹: q̄dā min⁹: a q̄buſdā vo trāſit diucius. ⁊ hoc ſcd̄3 exigētiā
⁊ cōplexionē nature mulierū. ¶ Commentū.

¶ Hic autor ponit vnū notabile: vt3 ī textu Dubitat̄ quare
flux⁹ ſpermatis nō ſit menſtruoſius ſicut menſtruū. Rn̄det̄ ꝙ
ſperma ſiue ſemen viri eſt magis decoctū ⁊ ſubtile: ideo natura
nō libēter reicit: imo ꝯſeruat ad gn̄ationē ſiue ad nutritionē ſi
indigeret fetus. ¶ Dubitat̄ quare vrina ⁊ ſtercoriſatio ⁊ ſudor
non ſequāt̄ motū lune ſicut menſtruū. Rn̄det̄ ꝙ vrine ⁊ īmūdi-
cie fiūt oī die ex ſuperfluitate cibi ſcd̄m magnā groſſitudinē ⁊
maiorē q̄titatē: iō op⁹ eſt ꝙ quotidie expelli debēt ¶ Nota iuue
nes mulieres ſūt multū humide: iō libēter mēſtruāt in p̄ncipio
mēſis. ⁊ ſeniores ī fine: q2 min⁹ hūide ſūt. ¶ Nota ꝙ mulieres
nigre min⁹ habēt de mēſtruo q̄ mulieres albe. q2 oēs mulieres
ſūt flegmatice ꝯplexionis: tn̄ vna magis alia. Et quāto magis
mulieres vtunt̄ cibariis delicatis ⁊ bene piperatis: tāto magis
ſubtile emittūt mēſtruū. Et oppoſitū eſt de paupib⁹ mulierib⁹
groſſis cibariis vtētib⁹. ¶ Nota autor poſt ꝙ in xii. xiii vl. xiiii.
āno mulier icipiat menſtruiſare. Rō eſt. q2 tūc calor etatis pue-
ricie deficit: gr̄a cui⁹ nō pōt bene ꝯſumere hūidū nutrimētale.
Vnde v̄ſus. Adde decem ternis ſic mulierū mēſtrua cernis. Ad

qnquaginta durat purgatio tāta ¶ Nota ꝙ mulier medialiter menſtruoſitate purgat: qꝛ hūidū ſupfluū recedit: a quo groſſi humores reſoluerent ſi manerent: ideo mulier nō eſt apta ad diſciplinā ꝑpter groſſiciē ſpirituū cerebri opilanciū ⁊ ebetanciū. Et nota ꝙ coitus mulierib⁹ ꝓ tāto eſt ꝑicuus: qꝛ ſupfluū frigidū emittūt ⁊ calorē recipiūt q̄ obtēpat eaꝝ frigiditatē. oppoſitū eſt i viris Unde mulieres multū coeūtes nō ſūt breuioris vite adeo ſicut viri. hoc atteſtat nata paſſeris q̄ ꝑpt ſepe coire morit.

Textus.

¶ Sed ex his q̄ dicta ſūt oriūt plura dubia. Primū ē. vtrū ille flux⁹ fiat per colorē ſāguineū vel per aliquē aliū. Iuxta qd̄ notandū: ꝙ in oībus mulierib⁹ ꝑter ꝙ in corruptis color mēſtruorū eſt ſāguine⁹ vt i ꝑlib⁹. Et dico. in corruptis. i. in corruptis malis ⁊ viſcoſis hūorib⁹. In his enī ſūt ſepe mēſtrua liuidi. i. plumbei coloris. Et nō loquor de corruptione caſtitatis: qꝛ indiffēter ſiue vgin[e]s fuerit ſiue corrupte ſi tāte etatis fuerit fluxū patiūtur Et ſigna ad hāc partem ſcꝫ quomō mēſtrua fluūt ſūt plura de quibus poſtea dicet.

¶ Commentum.

¶ Hic autor mouet quattuor q̄ſtiones ſcḋꝫ ordinē vtꝫ in textu. Nota flux⁹ mēſtruorū ē ſāguinei coloris. cū hui⁹ cā: qꝛ mēſtruū eſt ſuperfluū ſcḋe digeſtionis ſcꝫ epatis: ſꝫ epar eſt organū rubeū ſūme calidū. ⁊ ideo aſſimilat ſibi ſuū paſtū i colore ⁊ in forma inq̄tū pōt. Sꝫ ꝯtrauidet ꝙ menſtruū debeat eſſe albū. qꝛ eſt ſūme frigidū: ⁊ frigiditas ē mat albedinis. Rn̄deo ſcḋꝫ albertū q̄tū eſſet de natura mēſtrui tūc eſſet albū: ſꝫ qꝛ eius ꝓducēs eſt rubeū ſcꝫ epar ideo ſibi aſſilat. Tunc eſt dubiū quare ſperma viri nō eſt rubeū cū tn̄ ſit calid̄ ⁊ bene digeſtū. Dicit ꝙ ſperma viri de ſe eſt rubeū. qꝛ eſt ſāguis ſcḋe digeſtionis. ſꝫ in teſticulis dealbat ꝑpt frigiditatē teſticulorū. ⁊ ideo nō ſpermatiſat niſi ꝑ motū teſticulorū calefiat. ¶ Nota color rubeus generat ex eo qꝛ in humido terreſtri humiditas per aduſtionē humidi cōſumit vt ptꝫ in latere rubeo. Unde later ante cōbuſtionē nō eſt rube⁹ ſed efficit ꝑ ꝯſūptionē hūidi a calido. ita ꝙ treſtre ſiccū ꝑdn̄atur Sic eſt de mēſtruo mulieris: eo ꝙ ē in epate hūidū calore epatis ꝯſumit in ſicco terreſtri: ideo qūammō fit rubeū. Sꝫ i mulierib⁹ valde groſſis ⁊ treſtribus tantū eſt de hūido incōſūpto ⁊ de terreſtri: ꝙ eaꝝ menſtruū eſt liuidū. i. nigrū. Terra em̄ nigra eſt. et qꝛ eaꝝ menſtruū eſt ſūme terreſtre. ideo ſequit colorē terre. quia color eſt qualitas ſcḋa derelicta a primis q̄litatibus. exemplū

Sicut videmꝰ qñ calidũ agit in humidũ ⁊ nõ ꝯſumit ſufficient̃ humidũ: relinqt̃ color viridis: ſicut ĩ piris ⁊ pomis. Et ſi frigidũ pdñat̃ color eſt albus: ſ3 ſi calidũ pdñat̃ relinqt̃ color niger. vt p3tet in pipere. ⁊ ſic de aliis ſili͛bꝰ. Scdm dubiũ põt eſſe vtrũ menſtruũ fluat p anũ ⁊ hoc more ſeceſſꝰ: aut p vuluã: aut modo eiectionis vrine. Ad hoc breuiter eſt dicendũ ꝙ p vuluã fluũt in ſpecie crudi ſãguinis ⁊ tenuis. ¶ Commentũ.

¶ Hic auctor ponit ſcdm dubiũ vt patet in textu. Et rñdet̃ ad dubiũ ꝙ in mulieribꝰ multũ corruptis quarũ anus ⁊ vulua ſũt vnũ foramen poſſũt menſtrua fluere p anũ: ſ3 ſtãte ſanitate et bona digeſtiõne tũc nõ fluũt per anũ ſed per vuluã. ¶ Textus

¶ Tertio dubitatur quare in mulieribus fluũt menſtrua que ſut ſupflua alimẽti ⁊ nõ in viris ſperma: qđ etiã eſt ſuperfluũ alimenti. Ad hoc dubiũ dicẽđ eſt ꝙ mulier eſt frigida ⁊ humida a natura: Vir autẽ eſt calidus ⁊ ſiccꝰ. mõ de natura humidi eſt fluere. iiii. metheo. ⁊ marie hũidũ qđ eſt in mulieribꝰ eſt aqueũ ſed in viris humidũ eſt aereũ. et ideo cũ calor ſp agat in hũidũ et calor eſt naturalis Et cũ natura nichil facit fruſtra. vt dicit̃ .i. celi ⁊ mũdi. Et q2 calor in mulieribꝰ ſemp eſt debilis reſpectu illiꝰ q̇ eſt in viris: ⁊ cũ totũ alimentũ in mulieribꝰ nõ poteſt cõ-uertere in carnẽ ideo nat̃a facit qđ meliꝰ eſt puidet nature de neceſſariis. et reliquũ dimittit in locũ quendã ĩ quo ſeruant̃ in muliere mẽſtrua. De illa qđẽ in tantũ dictũ ẽ q2 maioris inqſi-tionis eſt ꝙ̃ pſens expoſcit negociũ. ¶ Commentũ.

¶ Hic mouet tertiũ dubiũ ⁊ per ſe ſoluit vt3 in lrã. Nota ꝙ frigidiſſimꝰ virorũ eſt calidior calidiſſia muliere ſtãte eadẽ regi-one/digeſtione/⁊ cibali nutritione ⁊ ſic de aliis. Hoc dico notant̃ q2 vna mulier in ethiopia viuẽs delicate: poſſ3 eẽ calidior vno paupculo viro ĩ occidẽte ſp vtẽte cibariis frigidiſſimis. S3 ꝯtra videt̃ ꝙ mulier ſit calidior viro: q2 calor fũdat̃ in ſãguie: ſ3 ĩ mu-liere plꝰ eſt de ſãguine ꝙ̃ ĩ viro: alias ſãguis nõ flueret q̇tidie ⁊ ꝯtinue ĩ muliere: ſ3 ſic nõ ẽ ĩ viro. ergo ⁊c. Rñdet̃ ꝙ vbi plus eſt de ſãguie bene digeſto ⁊ decocto ibi ẽ maior calor: ſ3 ſic nõ eſt in mulieribꝰ ergo ⁊c. ¶ Nota lrã. d. ꝙ natura facit ꝙ meliꝰ eſt. Rõ q2 nat̃a regit̃ ab intelligentia nõ errãte. expellit. n. humidũ groſſũ mulieris mediãte fluxu. Et videmꝰ expimẽtũ qñ fuerit in corpe aĩalis aliqs hũor groſſꝰ nociuꝰ corpi: illũ nat̃a ꝯtit ad ptes officiales corpis faciẽdo ſcabioſos pedes ⁊ manꝰ/ ne illud hũidũ ledat mẽbra pĩcipalia. ſ. cor/epar/⁊ alia ⁊c. ¶ Textus.

¶ Quarto dubitaret aliqs vnde veniret menſtruū in mulieře
qn̄ eſt ī coitu cū viro: qꝛ dictū eſt ſupra qn̄ mulier ↄcipit retēta
ſūt mēſtrua. ergo ſi retēta fuerit mirū eſt vn̄ tūc fluūt in coitu.
Ad hoc dicēdū eſt ꝙ qn̄ mulier ↄcipit retēta ſunt mēſtrua ꝑpter
hanc cām finalē: vt de mēſtruo retēto fet⁹ in vtero mulieris exi
ſtēs poſſꝫ nutriri. Qn̄ autē mulier ē in coitu cū viro tūc ꝑpter
magnā delectationē quā hꝫ: qꝛ ꝑ virgā virilē exiſtētē in vulua
nerui et vene exn̄tes in vulua ↄfricant̄ ꝛ mouent̄. et ſic vulua
dilatādo ſe mēſtruū emittit. et hoc ē naturale reſpectu coit⁹: qꝛ
ille coitus eſt natural̄. eſt tn̄ quaſi violentū reſpectu flux⁹ natu
ralis menſtruoꝝ. Itē omni die de nutrimēto ſumpto fit maťia
q̄ apta nata eſt ad expellendū in coitu. Ex illo ſoluit̄ dubitatio
quare mulieres īpꝛegnate maxie appetūt coitū. qꝛ appetit⁹ coit⁹
eſt ꝑpter abūdantiā materie ſupflue ab alimēto. Et ideo cum
mēſtrua ſunt retenta et omni die aliquid aliud generat̄: mulier
maxime appetit coitū. qꝛ ex eius materie abundātia vulua mu
lieris caleſcit: et ſic coitū appetit. ¶ Commētum

¶ Hic mouet quartū dubiū et ſoluit per ſe. Sꝫ dubiū eſt circa
dicta ꝛ circa dicēda a quibus mēbris in viris ſperma abſcindat̄
et ſimilit̄ menſtruū in mulieribus: ſumēdo menſtruū ꝑ ſemine
qd̄ emittit̄ in coitu. et videtur ꝙ ab oībus membris: quia fetus
aſſimilat̄ parētib⁹ in omnibus membris. Sed cōtra. ſi ſic ſeqret̄
ꝙ imꝑfectus in membris generaret in mēbris imꝑfectū qd̄ eſt
falſū. Falſitas patꝫ per experientiā. ſi pater eſſet cecus/claud⁹
vel mutilat⁹ in digito nō ſp gn̄aret ſimilē ſibi. ↄn̄a patꝫ de ſe.
Dicendū ꝙ in coitu illa ſeīa deſcindunt̄ a quattuor mēbris pri
cipalibus. ſcꝫ a cerebro/corde/epate/et matrice in mulierib⁹. ꝛ a
teſticulis in viris et ex ↄn̄ti ex aliis mēbris. ſꝫ nō ab aliis ptib⁹
corpis principalit̄. ꝑ hoc ad inſtantiā dꝛ ꝙ fet⁹ aſſilat̄ parētib⁹.
Dico ꝙ ſufficit a pncipalib⁹ ꝑut iſta influūt aliis membris ꝛ
maxie a cerebro deſcindunt̄ ꝛ diſtinguūt̄. Vn̄ videm⁹ multos co
eūtes caput dolere ꝛ maxie exiccari in mēbris ꝛ maxie debilita
ri in viſu. ¶ Textus. Viſis iſtis ad formationē fet⁹ in matrice
mulieris eſt redeūdū. p⁹ maťia recepta ī matrice hꝫ natā lactis
ſex pꝛimis dieb⁹. ad hūc colorē lactis opat̄ calor natal̄ ī ſpmate
viri emiſſ⁹. ꝛ calor matricis: ita ꝙ iſta maťia dealbat̄ ſicut lac.
Deīn illa maťia trāſmutat̄ ad natā ſeu colorē ſāguinis ſpiſſi ꝛ
aliq̄lr bn̄ decocti: ꝛ h⁹ ꝑ nouē dies: p⁹ea tūc ab iſto tp̄e fit ↄſoli
datio in mēbris fetus in xii. diebus.

Commentum.

❡ Jllud eſt capitulū ſecundū partis executiue in quo reuertit
ad formationē fetus ſucceſſiue. Oritur dubiū. vtrū calor ſper-
matis ſit igne' elemētalis vel ſit calor celeſtis. ſimilit̄ de calore
matricis ꝛc. Hic ſunt diuerſe opiniones. ſed cum ariſtotele in de
aīalibus dicendū: ꝙ iſte calor ſit aīalis ſiue celeſtis. Ratio ē: q̄r
calor elemētalis eſt deſtructiu9. ſed calor celeſtis eſt ſaluatiuus
aīaliū ſcðm Auerroim. xii. metha. xii. cōmento. Sed tñ dicendū
ꝙ ille calor ſit partī igneus et partim aīalis ſiue celeſtis. Vnde
calor igneus cōuertit̄ ſimplicit̄ in ſe ſicut in contrariū. ſed calor
aīalis ſiue celeſtis eſt ꝑmixtus cū humiditate ꝛ tpatus. et ille
cōſeruat mixtū. vnde quodlibet animatū viuū viuit in calido
radicali et humido tpato. Jtē dubiū eſt que mēbra pº formāt̄
et generātur in fetu. Hic dicūt quidā ꝙ epar: q̄r in epate fit nu-
tritio prima et vegetatio ſpirituū. Et q̄r ab epate deſcindit̄ pri9
ſemē ꝙ̄ a corde: ideo videt̄ epar primo generari. Sed cū ariſto-
tele dicam9 ꝙ primo cor gn̄atur: q̄r eſt primū viuens ꝛ vltimū
moriēs. poſtea epar. poſtea cerebrū. et poſtea teſticuli: et ſic de a-
liis. Sed q̄n dicit̄ ꝙ in epate fit prima nutritio: dr̄ ꝙ hoc ē ver
ex cōſequēti. ſed primo in corde habet fieri ꝛc. ❡ Textus.
❡ Juxta qđ notandū ꝙ ſcðm phūm. vnūquodqꝫ viuentiū con-
ſurgit ex quattuor elemētis. ideo q̄r in tali materia eſt materia
terrea q̄ cedit in ſubſtantiā oſſiū. ſimilit̄ aqua cedit in ſuū ſite:
et ſic de aliis. Poſtea vero ſolet facies formari a natura. et diſpō
corporis ſcðm trinā dimētionē: ſcꝫ longū/ latū/ et ꝓfundū. et hoc
fit ꝑ decē octo dies. Ab iſto vero tpe icipit natura fet9 cōfortari
vſqꝫ ad egreſſū. ❡ Nota ꝙ fetus mulieris ꝯficit̄ in. xxxiii. dieb9
Et illud quod ꝑ ſermonē longū dictuꝫ eſt ſolet dici ꝑ quattuor
ꝟſus. Conceptū ſemē ſex primis crude dieb9. Eſt quaſi lac reli-
quiſqꝫ nouē fit ſanguis ab inde. Conſolidat duodena dies: bis
nona deinceps. Effigiat: reliquū tp9 ꝓducit ad ortū. Cōmentū
❡ Hic autor ponit vnū notabile vt ptꝫ in textu: Nota ꝙ lrā
dr̄. ꝙ quodlibet viuētiū eſt ex quattuor elementis: Hoc ꝓbat̄ q̄r
ex quibus aliq̄s nutritur: ex illis eſt cōſtitut9. ſcðo de aīa. ſꝫ ex
eiſdē nutrimur et ſumus. ergo ꝛc. Minor patet q̄r nutritio fit
per calidū et humidū ſicut frigidū principalit̄ ꝑ calidū ꝛ humidū
Sꝫ cōtra. quedā aīalia viuūt ex puris elemētis igit̄ ſolū vnū
elemētū eſt in ipſis. Añs ptꝫ per hūc verſū. Quattuor ex puris
vitā ducunt elementis. Dicendum ꝙ ſimpliciter eſt impoſſibile

ſcđm ariſtotelē. Vnde allec eſt mixtū ex quattuoꝛ elementis et
nutritur in aqua mixta mediāte caloꝛe ſolis. Vn̄ allec in aqua
pura viuere nō pōt q: illa nō eſt nutrimentalis. Et ideo videm⁹
piſces panem comedere in aqua. Itē in quolibet mixto viuente
requirit̄ terra que facit mixtum conſtare et durū eſſe: alias cito
diſſolueretur. Item requiritur ignis vt caloꝛem habeat in quo
vita ſaluatur. Etiam reqritur humidum in quo agat calidum
Et requiritur humidū aeris. q: ſpiritus generatur ex ſāguine
aereo. Item oſſa ſunt ex menſtruo q̄tum ad groſſioꝛes
partes menſtrui. q: oſſa materiā hoīs in eſſe conſeruant. Si enī
non eſſent oſſa homo cito diſſolueretur. poſtea de parte mēſtrui
magis aquea generatur cerebrū et medulla. de partibus autē
magis aereis gn̄atur ſpirit⁹. et de ptib⁹ magis igneis epar. ita
q̄ quelibet membꝛa in hoīe ſūt in ſua ſtructione ex adiunctione
alicuius elementi. Nota ſct⁹ ſic formatꝛ q̄ q̄titas materie p̄
exiſtētis cōdenſat̄ vel rareſcit ad q̄titatem ſiue extēſionē debite
forme: in longū / latū / et pꝛofundū. Et qn̄ res gn̄abilis maioꝛ erit
in q̄titate recorrūpenda eſt et tūc fit rarefactio materie. qn̄ vo
erit minoꝛ tūc fit ꝯdēſatio ſic ē qn̄ ex ſemine mulieris fit homo
q: tūc ſi materia ſeminis eſt maioꝛ recipiēte formā hoīs tūc pꝛio
caloꝛ naturalis et virt⁹ formatiua materiā ꝯdēſat et facit indu
reſcere vſq; donec apta ſit forme: et tūc hoīe generato materiā
augmētat iterim cū elemētis vſq; ad q̄titatē competentē ſibi
Et oēs ille diuerſificationes que p̄cedūt aīam in inſtāti gn̄atā
debent eſſe indeterīate ante illud inſtās q̄uis oēs ſint terīate
per formā corrūpendā ſed per formā menſtrui. Tn̄ adhuc expe-
ctant aliā terīationē a forma generāda. ſcđm hoc gloſat̄ littera
que dicit Poſtea formatꝛ facies ſcđm trinā dimenſionē ſcilicet
indeterminatā et indeterminabilem. ¶ Textus.

¶ Sūt aūt quidā qui penes qđlibet tp̄s ſignatū ponūt regna
re aliquē planetaꝝ. Et q: ſcire hoc multū confert ad ea que hic
ſcribunt: et ideo ne ignoꝛātie mee illud neglectum aſcribat ex
his aliqua declarabo. Notādū pꝛio vt dicit auicena accidētia
ſūt in triplici genere: quedā enī materiā conſequūt̄ in ꝯpoſito
et ei attribuūtur q̄dā forme quedā cōpoſitū ex materia ⁊ forma
ꝯſequūtur Et cū hoc ſit naturale ꝯpoſitū ex materia ⁊ forma
tripliciter denoīabunt̄ accidētia in ipſo. Ex pte autē aīe ſūt q̄dā
accidētia vt virt⁹ eūdi et mouēdi. Et q: ſcđꝫ intētionē quorūdā
qui digne locuti ſūt de natura. oēs virtutes quas aīa in corpe

complectiť illas ꝯtrahit a ſperis et corporibus ſupceleſtibus.

Commentum.

¶ Hic autor īcipit determinare de ſucceſſiua formatione fetus ſcdm influentiā planetaꝝ. Et primo pmittit quedā. ſcdo exeqť intentū ſuū ibi. Ab vltimo eni. Nota. illa cōcluſio formať ex littera. ffet⁹ formať ſucceſſiue p planetas. idem pbať ſic extra litterā. Penes illud formať fetus qđ diuerſimode influit fetui eē et viuere: ſ3 planete ſūt hmōi igiť ⁊c. minor ptz. q2 huic īfluit viuē lōgo tpe. huic pno tpē vt p3 p ptholomeū ī cētiloqo ſuo ⁊ p eius ꝯmētatorē hali. Nota tūc planeta đr regnare: qñ eſt in maiori vigore. ſ. qñ eſt in domo ſua: hoc eſt in ſigno ſibi cōformi et que ſint domus planetaꝝ infra patebit. Nota aīa mouet corpus p hūc modū. aīa primo moueť ab alio. ſ. ab appetibili: et ſic mota mouet ſpiritus: qbus motis ipſi moueñt muſculos qui moti mouēt mēbra. ⁊ ſic pat3 ꝙ appetibile eſt principale mouēs Sed dubiū eſt vtrū aliqđ accñs poſſ3 eſſe principiū alicuius ſubē principaliť. Rñdet galtherus burlarii ſup quarto ſniarū. ꝙ ſic. pbať ſic. q2 illđ eſt agēs qđ corrūpit vnū ⁊ generat aliud. talis autē eſt hūoris indiſpō ſiue diſproportio elementorū q̄ corrūpit formā hoīs ⁊ generat formā cadaueris qđ ē ſubā igiť ⁊c. Rñdeť ꝙ humor notificās eſt qdā ſubā. nō eni ſumiť humor pro accidēte ſed capiť p materia hūida peccāte. ita ꝙ accñs nō corrūpit hoīem niſi vtute ſui ſubiecti. S3 qñ đr ſubē nichil eſt contrariū. Diciť ꝙ vū eſt de ꝯtrarietate pfecta: tñ bene ꝯtrarietate diminuta q̄ ſufficit ad corruptionē vnius ⁊ ad alteri⁹ gñationē

Textus.

¶ Ab vltimo eni orbe q̄ motu diurno oēs ſperas inferiores recipit influūtur materie principaliter ⁊ radicaliter vtutes eēndi ⁊ mouēdi. ⁊ ab orbe ſtellaꝝ fixaꝝ fet⁹ recipit vtutē q̄ diſtiguiť in eē ſcdm diuerſas figurationes ⁊ accñā. ⁊ illđ ꝯuenit ei inqtū eſt forma: ſed etiā ꝯtrahit aliā vtutē ab h⁹ orbe q̄ dat eē: ⁊ ſcd3 diuerſas naturas huius orbis: poſt ſperā ſtellatā ponitur ſpera ſaturni ſcd3 aſtronomos: et ab illa influūť aīe vtutes diſcernēdi ⁊ rōcinādi. Et poſtea ſpera iouis. ⁊ ab illa influiť aīe magnanimitas et plures aīe paſſiones. Et a ſpera martis influiť aīe aīoſitas ⁊ virt⁹ iraſcibilis ⁊ alia deſideria aīe. Et a ſole influiť virtus ſciendi ⁊ memorādi. a venere motus cōcupiſcētie ⁊ deſiderii. a mercurio virt⁹ gaudēdi ⁊ delectādi. a luna q̄ eſt radix oīū vtutū naturaliū: virtus vegetādi. ꝗuis hec ⁊ plura

pcedunt.z cū iſta ſequunt̄ ex diuerſis ptibus corporū celeſtiū tn̄
hec oīa aīe attribuunt̄.z nō ſolum aīe:ſed etiā toti cōpoſito. qz
ſimplex nō poteſt ſuſtentare accn̄s. Commentum

¶ Hic oſtēdit quō aīe influūt diuerſa accidētia a corporib' ſup
celeſtib'. Nota ab vltimo orbe aīa capit eſſe in oībus q̄tum eſt
ex pte ſui:ſed ſpera celi ſtellati dat eē diſtinctū aīe ab aliis ētib'
qz ppter multitudinē ſtellaꝝ influit diſtinctū eſſe z diſtinctionē
vnde ſcd̄m hoc q̄ ſtella ſpecial' reſpicit vnā aīam pluſq̄ aliā.iō
diſtinctū eſſe īfluit cuilz aīe humane:cui corrn̄det diſticta ſtella
Nota ſaturnus eſt prima ſtella erratica z grā ſue influētie dat
aīe virtutē diſcernēdi z rōcinādi.Et dicit̄ ſaturn' quaſi ſatur in
anuis p contrariū. vnde cū ſit frigidiſſim' et ſiccus influit cari
ſtiā ipſo regnāte. Sed iupit̄ influit magnanimitatē: vn̄ iupit̄
fuit quidā vir qui expulit prēm ſuū a regno ſuo.Et dicit̄ quaſi
iuuās patrē per cōtrariū.Et illud attributū eſt vni planete qui
magnanim' eſt p influentiā:ita q̄ puer nat' eo regnāte fit ma
gnanim'.Sed in venere naſcunt̄ luxurioſi. Sed mars ē mali
gniſſim' planetaꝝ et dat virtutē iraſcibilē. Sed ſol eſt optim'
planetarū influēs ſcientiā et memoriā.vnde ſub ſole nati ſunt
felices z amabiles.Sed mercuri' dicit̄ quaſi mercatoꝝ kyrios:
.i.dn̄s.Sicut enī mercator dicit̄ eſſe gaudioſ' z affabilis:ſic et
ille planeta eſt beniuol' gaudiū et delectationē infundēs.Sed
luna influit virtutē vegetādi z nutriēdi:qz eſt infim' planetaꝝ
ideo īmediatius agit. Itē lrā dicit. accn̄s in ſimplici eſſētia nō
ſuſtentat̄.Cauſa eſt:qz accn̄s egredit̄ de natura ſubiecti nō ſolū
magnitudinē ſubiecti ſiue cauſe materialis: ſed etiā magnitu
dinem cauſe efficiētis.ideo compoſitū ſcd̄m vnā partē eſt cauſa
materialis et ſcd̄m aliā partē eſt cauſa effectiua. Et qz in ſim
plici nō eſt cōponere:ideo ſimplex nō eſt ſubiectū accidentiū et
maxime accidētium realiū.q̄uis tn̄ eſſentia ſimplex poſſet eſſe
ſubiectū ſuorū modoꝝ eſſendi.ſicut materia prima eſt ſubiectū
ſue potētie que ē ſuus mod' eſſendi pprius z formalis.Ex quo
pȝ q̄ accidētia potētie nō ſunt accidētia ſolius anime:ſed ſunt
accidētia totius cōpoſiti. Sed dicunt̄ aīe ſic:qz inſunt corpori p
animā principaliter. Textus.

¶ Nūc vo ex pte corpis ↄſiſt̄r eſt notādū. Et prīo de creatōe vl
formātione corpis qd̄ ex ēbrione creat̄ z format̄ p effect' et opati
ones ſtellaꝝ q̄ planete dicūt̄. Prīo enī maīa ēbrionis vel hoīs
gn̄andi ↄpreſſa z coagulata p frigiditatē z ſiccitatē ſat̄ni diſpo

nit. ⁊ huic ma̅tie a ſat̅no virtꝰ influit vegetatiua et motꝰ natu ralis aſcribit. ⁊ tūc patebit in tali materia ſpatio aliqualit̅ de bita. Et iō medici dicūt ꝙ poſt lapſū ſp̅matis in matrice p̅mo mēſis in ḡnatione ⁊ in tp̅is ſucceſſiōe ſcd̄ꝫ exigētiā nat̅e ſemis ſaturno aſcribit̅:q2 ſua frigiditate ⁊ ſiccitate ſemē conſtrigit et conſolidat.

Commētum.

¶ Poſtq̄ autor poſuit accidētia ꝓp̅ia aīe mediātibꝰ corporibꝰ celeſtibꝰ.ꝯſ̄iter exequit̅ de accn̄tibꝰ corpis. Nota frigidi ē ſtrigere ⁊ ꝯdēſare. vt pꝫ in experimēto. vt ſi accipiat̅ olla plena aque ⁊ ponat̅ ad locū frigidū:aqua minorat̅ ſic ꝙ ꝯp̅imit̅. Sꝫ calidi ē extēdere. vt calor ferri facit ferrū extēdere. Itē calor in aqua bu liēte ip̄am extēdit ⁊ rarefacit in dimēſionibꝰ.ſed q2 ſat̅nus ē fri gidus et ſiccꝰ iō aſſimilat̅ terre.ideo materiā ꝯdēſat ⁊ cōp̅imit Vn̄ v̄ſus. Eſt frigidꝰ ſūme ſaturnꝰ ſiccus ⁊ aſper. Nota dubiū vtrū aliq̄s planetaꝝ poſſet īfluere frigiditatē. Et videt̅ ꝙ non q2.ſcd̄o celi d̄r.ſtella īfluit motū ⁊ lumē:ſꝫ tā motꝰ q̄ lumē cale faciūt gº ⁊c. R̄n̄des ꝙ oīs planeta īfluit calorē.ſed vnus plus: alter minus. Vn̄ ſaturnꝰ et luna mīme īfluunt calorē reſpectu aliorū planetaꝝ.

Textus.

¶ Sed ex iſta ſtati orit̅ dubitaº:q2 alicui p̄t eſſe dubiū vtrū ſa turnus regnet in cuiuſlꝫ ēbrionis conceptōne:⁊ ſi nō tunc mira bile eſt quod dictū eſt.

Commētum

¶ Hic mouet dubiū:et ē illud. Si dictū eſſet verū ſequeret̅ ꝙ ſaturnꝰ ſemp regnaret:⁊ hoc eſſꝫ mirabile.ꝯn̄a nō probat̅ in lr̅a ſed de ſe pꝫ:q2 oī die fiunt ꝯceptōes pueroꝝ.

Textus.

¶ Circa qd̄ notandū ꝙ ma̅tia p̅ia ſubiecta ē corporibꝰ ſupcele ſtibꝰ ⁊ eoꝝ motibꝰ.et hoc eſt qd̄ dicit ph̄us in p̅io metheo.ꝙ oīa īferiora cauſata ſūt a ſupioribꝰ. et ab ipſoꝝ motibꝰ gubernant̅ Et ideo neceſſe ē ꝙ iſta īferiora p̄ticulariter ⁊ vniuerſalr̅ reſpi ciant̅ a ſupiorbꝰ itelligēdo de vr̄itate corporis totiꝰ ſupceleſtis. vl̄iter enī iſta īferiora reſpiciunt̅ a ſupiorbꝰ:q2 nichil fit de ma̅ elemētali niſi ex v̄tute corporū ſupioꝝ. ideo d̄t ꝯmētator.xii.me thaphiſice.q2 natura nō agit niſi gubernat̅ a corporibꝰ ſupcele ſtibus.hoc ē ab itelligēcijs.p̄ticulariter enī aliq̄d fit in iſtis īfe riorbꝰ a cauſatiōe ſuperioꝝ:q2 vna pars celi apta nata eſt ītro ducere talē formā determinatā et ſpecialē.alia vero aliā formā et illud totū videt̅ eſſe de intētione ꝯmētatoris.i.de ḡnatione ⁊ corruptione.vbi vult ꝙ ḡnatio elemētoꝝ et partiū ipſaꝝ ad in uicē eſt ordinata:et cōſeruat̅ per motus corporū ſupceleſtiū.⁊ p

5

mot⁹ elemētoꝝ q̄ ꝯcurrūt gn̄aliter ad gn̄ationē mixtoꝝ. Addit
aūt ꝯmētatoꝛ ꝙ indiuidua aīantiū ꝛ plantarū ſūt determīatarū
cauſaꝝ. et ſunt determīata ad eē. ꝛ ita tam ad eſſe ꝟliter ꝙ ꝑti
cularit īferioꝛa a ſupioꝛib⁹ reſpiciunt. Cōmentū
¶ Hic auctoꝛ ſoluit queſtionē motā. et p̄io ponit quandā ſolu
tionē. ſcd̄o applicat eam ad ꝓpoſitū ibi. et ideo cū materia ꝛc.
Nota natura celeſtis reſpicit determīate elemēta: q꞉ ī vna pte
generat ignē: et in alia corrūpit aquā. ſicut videm⁹ ꝙ ſigna hye
malia faciūt generare aquā plus in ſeptētrione. ſed ſigna eſti⁹
ualia pl⁹ faciūt gn̄are aerē vel ignē ī eſtate. Nota lrā d̄t coꝛpa
ſimiliū partiū. vnde ille partes dicūtur ſimiles quarū quelibet
ſuſcipit p̄dicationē totius. hoc ītelligēdo de partib⁹ q̄titatis
ſicut quelꝫ pars ignis. Et ignis etiā hꝫ ptes diuerſaꝝ rationū.
ſicut materia ignis ꝛ forma. modo gn̄atio partiū ſimiliū coꝛpū
que ſunt in elemētatis ꝛ elemētis reguntᷣ et determinata ſunt
per motū coꝛpoꝝ celeſtiū. Idem eſt dicendū de planetis et indi
uiduis animātium. Et ideo contigit ꝙ in vna parte terre hoīes
moꝛiunt̄. et ſi eſſent in alia ibi poſſent retinere vitam eoꝝ: q꞉
ſi aliquod mixtū fuerit nimis calidum in regione nimis calida
illud debet poni ad regionē frigidā vt eius caloꝛ obtēperetur.
et tunc illud ſanitati reſtitueretur. Textus.
¶ Et ideo cū materia p̄ima ſit ſubiecta coꝛpoꝛib⁹ ſupceleſtib⁹
neceſſe ē ꝙ capiat formā alicui⁹ ſpeciei determinatā ab aliqua
parte ſpeciali celi. ita ꝙ nō poteſt eā recipere a coꝛpoꝛe celeſti in
cōi: eo ꝙ tale coꝛpus reſpicit iſtā materiā vel iſtā formā indiffe⁹
rēter. Nam qua rōne daret illā formā: eadēꝫ daret ꝛ alias. quia
omnes forme que ſunt in potētia in materia p̄ima et in p̄imo
motoꝛe ſunt in actu. vt dicit cōmentatoꝛ. xii. metha. ergo cū ma
teria ſufficiēter diſpoſita eſt neceſſe eſt eē aliquaꝫ determinatā
partē in p̄io motoꝛe p̄io ſpāliter reſpicientē materiā ad hui⁹
determīate forme ſuſceptionē. Et ideo nō ſufficit agens parti⁹
culare phiſicū ſtante cōmuni influētia et cōi actione coꝛpoꝛum
celeſtiū. Et illud patet ex eo q꞉ poſtq̄ ſemē eſt deciſū gerit in ſe
vim illius a quo eſt deciſum. Et illa virtus nō gubernatᷣ a coꝛ
poꝛibus ſupceleſtib⁹ vniformitᷣ. ita ꝙ nō magis gubernetᷣ ab
vna parte celi q̄ ab alia. imo hoc mō deſtitueretᷣ in ſua ꝓpria
actōne. ꝛ per ꝯñs a fine. ꝛ illud eſt de ītentione ariſtotel ſcd̄o de
gn̄atione ꝛ coꝛruptōne. vbi dicit ꝙ aduenīēte ſole redibunt ani
malia: et recedēte ſole animalia peribunt. Illud autē apparet

ex intētione cōmētatoris .ii. metha. vbi vult q̄ materia prima p̄ſe
nō recipit omnē formā indifferēter. ſed primo formas elemēta/
les. et mediātibus iſtis oēs formas mixtorū. Ille aūt ordo for/
marū nō poteſt eſſe niſi ab aliquo ſpecialiter materiā gubernāte
quātum ad receptionē formarū. Commētum

¶ Hic autor applicat ad propoſitū iſtam ſolutionē. et primo in
generali. ſcđo in ſpeciali ibi. ⁊ per hūc modū. Nota motor prim⁹
eſt duplex. Quidā eſt motor primus vt ipſe deus glorioſus. Et
preter illū motorē eſt ponere aliuꝫ motorē primo cōiunctū. Vñ
phi'i ponunt octo ſperas et nouē motores. ideo qꝛ quelꝫ ſpera hꝫ
ſibi propriū motorē. Et p̄ter illos motores eſt dare vnū motorē
ſimpliciter īmobilē qui nō mouet īmediate: ſed mediātib⁹ aliis
motorib⁹ cōiunctis. Modo lrā autoris ſic intelligit. oēs forme
in materia cōpoſite ſunt de primo motore ſemp ſimpliciter et in
actu. Vñ linconienſis ſup p.imo poſterioꝝ dt: q̄ effect⁹ primo hꝫ
eſſe in ſuis cauſis. et maxime effect⁹: ſed in ſe hꝫ eſſe virtualiter.
Nota p̄ticulare agens ſub influētia ꝯmuni poteſt educere formā
determinatā: qꝛ omis cauſa prima determinate reſpiciēs aliquā
formā plus influit q̄ pater vel mater. Et ideo agens p̄ticulare
nō p̄ducit ſine determinate agēte. Itē lrā dicit: ſemē deciſū habet
vim illi⁹ a quo eſt deciſū. Ex quo dubitaret aliquis vtrū ſemē
deciſum eſſet aīatum: Et videt q̄ ſic: qꝛ ſemē inceptum eſt in p̄e
tūc eſt viuū vitā patris habēs. ⁊ ſic hꝫ eandē naturā in matrice
ibi erit viuū. Hic r̄ndeo q̄ ſemē fuſum in matrice nō eſt viuum
formaliter: qꝛ nec eſt plāta nec aīal: ſed eſt viuū virtualiter. qꝛ me/
diāte ſpiritu ſibi interueniēte operat viſtam. Sed diceres cū ſit
inaīatum quō producit aīam. Dicendū q̄ mediāte matrice que
eſt aīata mediātibus virtutib⁹ propriis aīe. Item nota penes
ſtellas ⁊ planetas ſpecialiter rep̄ſentātes ſpecialē influētiā diuer/
ſificant ymagines hominū ſcđm albertū. Et ideo quādoqꝫ cō/
tingit q̄ homo cū capite vni⁹ porci generat: qꝛ aliqua ſtella tūc
dominat que influit talem diſpoſitionē. Et ſic eſt expertū q̄ in
lapide aliquo facta eſt ymago ſcorpionis vl' ſerpētis: qꝛ aliqua
ſtella vel cōſtellatio reſpexit ipſū et ſibi impreſſit illā figurā. Et
ex hoc cōtingit q̄ ymagines aliquoꝝ ſignoꝝ ſculpte in lapidib⁹
hn̄t curare infirmitates. ſicut recitat hali in centiloquio ptolomei
et vidit q̄ ymago ſcorpionis ſculpta curauit leſionē factā in ſa
tellico a ſcorpione aīali. Et ſic videm⁹ q̄ quādoqꝫ aliqua cor/
pora mortua ſepulta: ſcꝫ homīes centū annis vel amplius iacent

ſine ĩcineratione. ꝛ hoc ſit per naturā ſtellaꝝ reſpicientiū illud
cadauer qđ cōſeruat ſine ĩcineratione ꝛ ꝯbuſtione. ꝑterea ex hoc
pꝫ ꝙ quādoqꝫ optimi amici fiunt ĩimici vna cauſa agēte parti
culari. ꝛ hoc accidit ꝑ influētiam planetaꝝ repugnantiū quib⁹
ipſi ſunt ſubiecti. Textus.

¶ Et per hūc modū manifeſtaꝛ eſſe de ſaturno ꝓpoſitū. ſcꝫ ꝙ
habet diſponē materiā et ĩtroducere talē formā. ſed ꝙ ſaturnus
ſic ſemp dicit regnare in ēbrionis ꝯceptione: ſic ĩtelligit ꝙ ſuū
regnare in hoc loco nō ſumit pro alio ꝙ̃ ĩfluere talē diſpōnem
que ab alia parte celi nō eſt nata influi. Et ideo ſi in tali hora
noctis, vel diei non dicat regnare ſaturn⁹ hoc eſt ex eo qꝛ ceſſat
virtus ſua: ſed aliqs alius planetaꝝ vel ſtella apta nata eſt in-
fluere talē diſpōnem in materiā quā ſaturn⁹ ĩfluere nō potuit.
qꝛ actus actiuorū ſunt in paciēte bene ꝑdiſpoſito. Et ſi aliquis
quereret cur ita ſit ꝙ omnia tali curſu currāt, Reſpōdeo ꝙ ſic
ſunt ordinata apud deū qui primordinalit oīa diſpoſuit ſecūdū
ordinationē ſublime ꝛ cuiꝫ virtutē propriā ſecundūꝫ exigentiā
ſue nature miniſtrat. Commentum

¶ Hic applicat ſolutionē ad propoſitū ſuū in ſpeciali. Nota ꝑ
tertiū ſoluit dubitatio directe in forma quādo ſic arguebat. Si
primus menſis attribueret ſaturno: ita ꝙ ille regnaret in princi
pio ꝯceptionis tūc ſemp regnaret ſaturn⁹. Dico ſaturnū regna
re intelligit dupliciter. vno mō influētia generali. alio mō influē
tia ſpeciali. modo dicit ꝙ ſaturn⁹ regnat omni die ĩfluentia ge-
nerali. ſed regimē ſpeciale ſaturni eſt qñ fuerit in domo ſua. et
tunc hꝫ maiorē influentiā. Nota ſaturn⁹ eſt frigidus ꝛ ſiccus.
ideo hꝫ ĩfluere ſemini humidū et calidū que ſibi cōtrariant vir
tualiter. vnde omīs actio fit grā cōtrarietatis: qꝛ ſimile additū
alteri nō agit in ipm. Unde agēs ꝛ patiēs in principio actionis
ſunt diſſimilia: ſed in fine ſunt ſimilia. qꝛ omne agēs aſſimilat
ſuo paſſo inꝙ̃tum poteſt mediāte ſua virtute. qꝛ oīne agēs na-
turale agit in ſuū cōtrariū ſcđm vltimū ſue potētie. vt pꝫ. i. celi
Nota lrā dicit. act⁹ actiuoꝝ ꝛc. Hoc pꝫ ex ſignis manifeſtis. Eſt
enī quidā piſcis gn̄alr qui vocat ſcorpio. ille ĩficit manū piſca
toris ꝑ rethe ꝛ nō ĩficit rethe: qꝛ rethe nō eſt diſpoſitū ad hoc ꝛc.
Item ſol calefacit aerē et nō orbes ipſos ſcꝫ ĩferiores ſe: ꝙ̃uis
ſint ſibi propinquiores. hoc ē ꝓpter indiſpōnem materie. Et ideo
peccauerūt dicētes. Quodlꝫ fieri ex quolꝫ. hoc nō valꝫ: qꝛ p̄ſim⁹
actus ꝓprius hꝫ fieri in ꝓpria materia ſibi diſpoſita. Itē nota

ꝙ ꝓprie diſpōnes nō corrūpunt in aduētu forme. Et ex hoc de-
ſtruit opinio q̄ ponit ꝙ poſtq̄ materia mēſtrui ē diſpoſita. ⁊ qñ
hoīs forma ītroducit tunc diſpōnes prime corrūpunt. Hoc nō vꝫ
qꝛ tunc diſpōnes fruſtra p̄ceſſerūt. Unde diſpōnes ſunt mediū
recipiēdi illud qđ fit de potētia materie. Nota autor in littera
oñdit ſe eē catholicū in hoc ꝙ ponit deū primordinalit̄ ſic omia
diſpoſuiſſe. Unde phi mere naturalit̄ loquētes ſic habēt dicere:
ꝙ ab eterno ſic deus diſpoſuit planetas et ſtellas ⁊ nō de nouo
et ideo ꝯmētator primo celi dicit. ſi vna ſtella fieret de nouo in
celo: totū celū periret ꝓpter illā inordinationē q̄ fieret per illam
ſtellā: et oporteret ꝙ celū nō moueret. Textus

Poſt hec q̄ dicta ſūt iupit̄ aduenit ſua grā ⁊ virtute ſua ma-
teriam diſponit ad ſuſceptionē forme mēbroꝝ et caliditate ſua
v̄tuali ⁊ cauſali materiā fetꝰ cōfortat et ſua huīditate replet q̄
fuerūt deſiccata v̄tute ſatni in primo mēſe. ⁊ ſic ioui attribuit
ſecūdus menſis. Commētum

Hic autor exequit̄ de aliis planetis q̄tū ad formationē fetꝰ.
Sed videt̄ ꝙ planete nō formāt ſic materiā fetus: qꝛ int̄ cām
et effectū dꝫ eē ꝓportio. ⁊ ſic ſequeret̄ ꝙ embrio generatꝰ eſſet
ꝑpetuꝰ: cū ipſi planete ſint ꝑpetui. Dicendū: lꝫ cauſe pricipales
remote ſint perpetue: cū cauſe ꝓpīque ſint corruptibiles. ideo
corrūpitur fetus. Textus

Tertio aduenit mars q̄ ſua caliditate ⁊ ſiccitate format ma-
teriā: diuidēs a lateribꝰ brachia / et diuidit colū a brachiis ⁊ ca-
put format. et huic operationi attribuit̄ tertius menſis.

Commentum.

Nota mars eſt calidꝰ et ſiccus. ⁊ iđ ipſe hꝫ formare crura et
brachia q̄ ſunt ſicca. Oportet. n. ꝙ calor ſufficiēs cōgregat ꝑtes
terreſtres ſiccas ſi debēt fieri crura ⁊ brachia. Nota ex lrā hōis
ꝙ caput formatur prius a marte q̄ꝫ cor a ſole. Huiꝰ cauſa eſt ſcđm
medicos. qꝛ in capite ſunt oīa pricipia vite: ergo primo formatur.
Sed ariſto. ponit ꝙ cor priꝰ formatur: qꝛ cor influit oībus mēbris
et hꝫ ſe in corpe ſicut rex in ſuo regno. Rex eni ſolet habitare in
medio regni vt ibi preſeruet̄: ſic et cor in medio corporis vt ſer-
uetur a leſionibꝰ. Textus.

Quarto tpe virtꝰ ſolis aduēit: formās iprimit: cor creat ⁊ et aīe
ſenſitiue motū dat. Et hoc ē verū ſcđꝫ itentionē medicoꝝ et quo-
rūdā aſtronomoꝝ. tñ ſcđꝫ itentionē ariſto. cor inter oēs ꝑtes gene-
rādas gñatur priꝰ. et v̄tute eius oīa alia mēbra naſcunt̄. adđit

enī quidā ad iſtā ꝑticulā dicētes: ꝙ ſol ē radix totiꝰ virtutis vital' ⁊ tali opationi quartꝰ mēſis aſcribit. Cōmentū.

¶ Itē philoſophi ꝓpter illum textū aſcribūt generationē hoīs ſoli dicētes. Homo generat hoīem ⁊ ſol. vt dicit phūs. ii. phiſicoꝝ quia a ſole virtus radicalis dependet. Cōtra ſi ſic ſequeret ꝙ homo deberet dici celeſtis ⁊ ſolaris creatura. qꝛ effectus ab eodē denoīationē ſumit a quo habēt entitatē. Dicēdū ꝙ ſol eſt cauſa remota. ideo nō ſumit denominationē ī effectu a ſole ⁊c.

Textus.

¶ Quinto tpe. quedā exterioꝝ mēbroꝝ venus ſua virtute ꝑficit et quedā exteriora format. ſ. aures/nares/os/⁊ virgā virilē in maſculis. et pudibūda. ſ. vuluā/mamillas ⁊ alia mēbra in femellis. manuū et pedū ſeparationē facit etiā digitoꝝ. Et iſti quintus mēſis aſſignatur. Commētum

¶ Nota venus eſt beniuolꝰ planeta: et eſt virtualit' calidus. ideo ꝑficit mēbra exteriora. ſ. os/aures/et teſticulos. ſed videt ꝙ teſticuli debeāt primo generari qꝛ ſunt pricipalia mēbra. ſicut cor ⁊ caput mediātibꝰ quibꝰ ſe natura cōtinue ſaluat. Dicit ꝙ teſticuli nō ſunt ita pricipalia mēbra ſicut cor et caput: qꝛ videmus teſticulis ablatis adhuc viuere hoīem. ſed capite abſciſo ⁊ corde ablato vlteriꝰ ibi nō eſſe vitā videmꝰ. Textus

¶ Sexto tpe. influētia et regīatio mercurii īſtrumenta vocis format ſupcilia ꝯponit. oculos fabricat. capillos creſcere facit. ⁊ vngues ꝓducit. Et iſti opationi. vi. mēſis attribuit. Vñ verſꝰ. Inſtrumēta voce ſūt guttur ligua palatū. Quattuor et dētes ⁊ duo labra ſimul. Textus.

¶ Septīo tpe luna opationi finē īponit. replet enī ſua hūiditate āguſtias carnis et aurigenas carnes ſupficiē cōplet. venꝰ vero ⁊ mercuriꝰ humiditatē tribuētes: toti corpori nutrimentū dant. Et iſti opationi datꝰ eſt. vii. mēſis Cōmentū.

¶ Itē nota luna replet poros carnis: ⁊ facit fetū eſſe planū in ſupficie ſcꝫ in cute. Itē ſi aliquis puer naſceret in. vii. menſe ille moreret: qꝛ nō eſt adhuc debite formatꝰ ⁊ cōſolidatꝰ. gᵒ ⁊c.

Textus.

¶ Poſtea influētie ſaturni cui octauꝰ mēſis aſcribit. Et ille ſaturnꝰ multū infrigidat ⁊ exſiccat. et per ꝯñs cōſtrigit fetū. et ideo aliq aſtronomi ponūt fetū gn̄atū in. viii. mēſe moribundū vel mortuū eſſe. vt in ſequētibus manifeſtabit. Deinde in nono mēſe dñatur iupiter q ſua caliditate ⁊ huīditate fetū letificat

Et fetus qui gñatur in iſto menſe eſt fortis ⁊ bene diſpoſit⁹ et longe vite.⁊ eſt fortis grã coloris:et longe vite grã huiditatis.

Commentum.

¶ Hic autor ponit in quo menſe ſaturn⁹ habet ſuũ dominiũ. Et dicit ꝙ ſaturn⁹ in octauo menſe hꝫ influere. Et nota ꝙ ſi in aliquo mẽbro deficiẽte pueri naſcunt vel generãt cũ quattuor digitis in manu vel cum tribus:hoc eſt ꝓpter defectũ materie. Similit, ſi generaret cum ſex vel ſeptẽ digitis hoc eſſet ex abũdantia materie.

Textus

¶ Eſt aũt adhuc notandũ ꝙ mẽbra corpis organici duodecim ſignis zodiaci attribuũtur. Primũ ergo ſignũ totius ſpere celeſtis eſt aries.in quoquidẽ ſigno ſole exñte tpato fit calidũ ⁊ humidũ:et tũc eſt mot⁹ ad gñationẽ. Et ideo mot⁹ ſolis in ariete dicit̃ principiũ vite.et radix virtutis vitalis. ꝓptea arieti attribuit̃ caput in hoĩe ⁊ eius ꝯditiones. Nã aries in celo eſt dignior pars celi.q͛ eſt principiũ diuiſionis ſpere per duodeci ſigna. ſic caput in hoĩe vocat̃ dignior pars corporis. et ideo merito arieti eſt aſſignandũ. Et q͛ ſol currẽs in hoc ſigno calidum et humidũ nature mouẽt:⁊ ideo caput in hoĩe d͛ pricipium ſpũs vitalis

Commentum.

¶ Poſtꝙ autor oñdit influẽtiã planetaꝝ et ſtellarũ reſpectu fetus:nũc ꝯñter ꝓſequit̃ de effectu ſignoꝝ. Nota aries eſt calid⁹ et humid⁹:⁊ correſ̃det veri. Ver enĩ eſt calidus et humid⁹.⁊ tunc aĩalia maxĩe appetũt coitũ: q͛ tũc augmẽtat̃ calidũ ⁊ humidũ grã ſolis exñtis ĩ ariete.⁊ maxĩe in viris tũc eſt appetit⁹. Propter hoc etiã mater eccl'ia ſtatuit ieiuniũ magis in illo tp̃e ꝙ ĩ alio tp̃e ꝓpter luxuriã illo tp̃e reſtrigendã: q͛ tũc hoĩes ꝯſtricti hyeme reuertũt̃ ad vigorẽ. Vñ v'ſus. Marte mares:februoq; canes:mayo mulieres. Nota aries hꝫ dñari ſuper caput in quo vigẽt oẽs potẽtie aĩe p tanto q͛ ipe aries eſt pricipiũ vital' opatõnis:ſic ⁊ caput in quo vigẽt omnes potẽtie aĩe.⁊ ideo medici dicũt ꝙ virtus vegetatiua corpis eſt in capite pricipaliter ⁊ determinate:ſed ĩ corde originalit̃. Sed dubiũ eſt vtrũ vita magis ꝯſiſtat in corde ꝙ in capite. Et videt̃ ꝙ in capite.patet per auicennã qui dicit ꝙ vidit arietẽ ambulãtem corde extincto.hoc eẽ nõ poſſet niſi vita haberet principium de capite. Sed contra hoc eſt auerrois in.vi.phiſicoꝝ qui ipm deridet dicẽs ſe vidiſſe arietẽ currere hinc inde abſciſo capite. Vñ auerrois vult ꝙ vita principalit̃ et originalit̃ ſit in corde: ſed ex conſequenti in capite.

Sed medici ſūt multū ſenſuales: ꝛ hoc ideo q꞉ vident in capite
eſſe ſenſus ꝯtutū: ideo dicūt vitā ꝯſiſtere in capite principaliter
ꝫ nō eſt ita imo in corde. Sꝫ qd dicem⁹ ad autorē in littera qui
dicit ꝙ caput eſt nobilior ps corpis. Dicēdū ꝙ hoc eſt verū ſcdꝫ
apparentiā et maiorē operationē ſpirituū vitaliū: q꞉ in eo ap-
parent magis opationes vite ꝙ̄ in corde. Vnde nō dubito quin
natura nobiliorē ꝛ meliorē partem corporis collocauit in medio
corpis. nā cor eſt primū viuēs ꝛ vltimū moriēs. hoc nō eſſet niſi
cor eſſet principaliſſimū membrū corpis. ¶ Textus.
¶ Thauro quidē collū, humeri, ꝛ ſcapule gemini attribuūtur.
cancro manus ꝛ brachia. leoni quidē pectus ꝛ cor ꝛ dyafragma.
Virgini ſtomachus ꝛ inteſtina ꝛ coſte et lacerti attribuūtur. Et
hoc videtur eſſe medietas corporis, ſcdm curſū medietatis celi.
videlicet vt a parte ſeptētrionali eſt anotata. Libra vero ſcdaꝫ
partē corporis reſpicit. ſ. renes. ꝛ eſt principiū ceterorū mēbrorū.
Scorpio vo loca libidinis reſpicit tā ex parte viri ꝙ̄ ex pte mu-
lieris. Sagittarius nares ꝛ ea per q̄ natura ſeceſſū dimittit et
poſteriora reſpicit. Capricornus vo genua ꝛ alia inferiora reſpi-
cit. Aquarius vo tybias reſpicit. Piſcis vo qđ eſt vltimū forma-
tiones pedū reſpicit ꝛ plantas. et ſic breuiter habitū eſt iudiciū
ex parte duodecim ſignorū. ¶ Commentū.
¶ Hic autor qñdit de aliis ſignis dicēs vt patꝫ in textu. Nota
littera vult intīn ꝙ luna exñte in talib⁹ ſignis q̄ reſpiciūt illa
mēbra vtꝫ in littera. in illis mēbris nō debet fieri minutio ſan-
guinis luna exñti in aliquo ſignorū. ¶ Textus.
¶ Et nō opinetur aliqs illa ficta fore. nā fides hui⁹ in multis
experimentis valeat īueniri. noſcat ergo expimētū quis ꝙ malū
et venenoſū eſt tangere aliqđ mēbrū luna exiſtēte in tali ſigno
illius mēbri. ꝛ cū iſtius eſt. nā luna auget humiditatē: qđ expe-
rimur ad ſenſū. ꝙ ſi carnes recentes ponant de nocte ad radios
lune ibi generant vermes in carnib⁹. ꝛ illud nō ſp apparet eodē
modo: ſꝫ pcipue in ſpeciali ſtatu lune. ¶ Comentū.
¶ Hic autor confirmat dicta ſua per experimenta. Nota ſi
carnes in plenitudine lune ponerent ad radios lune tūc ꝯuerte-
rent in vermes: ꝛ tūc magis ꝙ̄ in alio tpe q꞉ tūc luna ē multū
humida. Et ideo dicit autor in ſpeciali ſtatu lune. Et hoc patet
ſi aliqs vulneratus poneret ad radios lune: hoc noceret ſibi. q꞉a
oēs humiditates ꝯuenirent in locū vulneris. ꝛ luna augmētat
humiditates. ꝛ ſic humiditas nimis fiet intenſa. ſed ſi ponitur

ad radios ſolis nō ē nocuū: q2 radii ſolis faciūt hūiditatē exala
re. Et ſic ex iſtis pȝ ꝙ ſp̄ in plenilunio menſis maiorat hūiditas
ſcȝ cerebrū/ medulla/ et menſtruū. z ideo tūc difficile eſt ſtudere
ppt humiditatē cerebri nimis intenſam. ¶ Textus.

¶ Ut illud ſane intelligat aduertendū ꝙ quattuor ſunt ſtatus
lune ſcd̄m albertū in tractatu de ſtatu ſolis z lune. Luna vo in
prima eius incenſione eſt calida z hūida vſq; quo eſt ſemiplena.
poſt hoc tūc dicit calida et ſicca quouſq; fit plena. deinde eſt fri
gida vſq; ē ſemiplena in decremēto. Ultimo vo eſt frigida vſq;
ſoli adiūgit: et in hoc ſtatu maxime humectat humida putrefa
ciendo. ideoq; cū luna augeat in omnibus membris humiditatē
tūc ledere membrū cum ferro eſt idē ꝙ grauiter vulnerare: q2
malū eſt humiditatem addere humiditati. et ſic p ꝯſequēs aug
mentat nocumentū. ¶ Commentum.

¶ Hic confirmat dictum ſuū. Nota prima quadra corrñdet
aeri qui eſt calidus z humidus. et qui generātur in iſta quadra
fiūt ſāguinei. Scd̄a quadra eſt ſimilis igni calido z ſicco. z tūc
in illo ſigno generant colerici. Tercia quadra correſpōdet terre
q̄ eſt frigida z ſicca: et tūc naſcunt melācolici. Quarta quadra
correſpondet aque q̄ eſt hūida et frigida: z tūc naſcunt flegma
tici. Et ſ̄cdȝ hoc dicūt aliq̄ ꝙ ſi carnes ponerent ad radios lune
cū fuerit in quarta quadra tunc citius cōuerterent in vermes ꝙ
in plenitudine lune quia tūc maxime eſt lune humiditas vigo
roſa. ¶ Nota ſi aliquis doluerit ī quarta quadra: tūc nō debet
trahere ſanguinē nec vulnerari: et maxime in cerebro. Ratio eſt
quia tūc per illā vulneratione humiditas augmentaret nimis
et ideo fieret nociuū in membro. ¶ Textus.

¶ Sciatis autē ſocii mei ꝙuis quedā mulieres cauſā rei hui⁹
occultā ignorāt: tamen quedā mulieres bene effectū cognoſcūt
et plura mala ex iſto operāt. vt cū vir eſt in coitu cū eis: accidit
quādoq; viris magna leſio z grauis infectio ex īfectione mem
bri virilis p ferrū appoſitū p eas: put quedā mulieres vel me
retrices docte ſūt in illa nequicia z in aliis. Et ſi fas eſſet dicere
hoc qdā deſcriberē: ſȝ q2 ppriū meū creatorē timeo. ideo de illis
occultis ad plenū nichil manifeſtabo ¶ Commentū.

¶ Hic ponit qdā notabilia vt patȝ in littera. Nota ꝙ quedam
mulieres ſūt ita caute z aſtuter accipiūt ferrū z apponūt vulue
z illud ferrū ledit virgā: ſed vir nō percipit propt nimiā delecta
tionē et dulcedinē vulue poſtea tamen ſentit. ideo maxie cauendū

eſt ne fiat coitus cū menſtruoſis mulieribus: quia exinde homo
poſſet incidere lepꝛam. et qn̄q; in magnā infirmitatē qa vene
tranſeūt a ſingulis mēbꝛis ad teſticulos. iō teſticulis leſis cito
poteſt ledi totū corp⁹. vnde di. ypa. ſi mulierē mēſtruoſā ſciēt-
accelleris totū corpus tuū infectū erit: et multū debilitaris. ꝙ
vix infra menſē verā colorem ꝛ foꝛtitudinē rehabebis. et ſicut
liquidū veſtimentis tuis adheret: ſic ille fetoꝛ oīa interioꝛa hoīs
coꝛrūpit. Dicit enī venerabilis ypocras de natis hoīm. mulierē
menſtruoſā nō accedas: quia ex iſto fetoꝛe aer coꝛrūpit: et omia
interioꝛa hoīs confūdunt. ¶ Nota autoꝛ timet deum ſcribendo
ſecreta vſq; ad vltimū ne aliquis expertus foꝛte malū oparet
peꝛilla ſecreta. ¶ Textus.

¶ Itē de quarto ſtatu lune ꝑcipue poſſumus effectū declarare
pꝛedictū alio experimēto qd̄ ſumit ex eo ꝙ radii lune de nocte
ſubintrātes feneſtras ꝛ peruenientes ad caput doꝛmiētis faciūt
doloꝛem capitis ꝛ fluxū reumatis. Et cauſa hui⁹ dicta eſt pꝛius

Commentum.

¶ Hic ponit aliud experimentū de quarto ſtatu lune. Nota ꝙ
cauſa huius eſt. q: tūc luna eſt multum humida: et⁹ quia reuma
cauſatur ex ſupfluitate humiditatis: ideo facit catharrū. vnde
vſus. Ieiunes vigiles faciēs ſic reumata cures. et q: hūiditas
lune ꝑturbat humiditatē cerebri ꝛ augmētat ipſū: gratia hui⁹
augmētationis fit fluxus per nares. ꝛ ſi tūc illi radii ſuerint
vulneratū vſq; ad moꝛtē lederēt ipſū. ideo vulnerati ꝑſeruādi
ſunt a radiis lune.

Capitulum. iii. de influentiis planetarū. ¶ Textus.

Oſt hec vero ad influentias planetarū quos antiqui
vocauerūt deos nature ſup hoīem ex ꝑte coꝛpoꝛis ꝛ aīe
nunc reuertamur ꝛc. ¶ Commentū.

¶ Poſtꝙ̄ vero autoꝛ oſtēdit quō per planetas h; foꝛmari fetus:
Hic oſtēdit quō iſti planete ſe habēt ad fetū ex ꝑte aīe vel coꝛpis
vel ſimul. Nota planete bene dicūtur dii nature. Ratio q: natura
regit ab ipſis: ſicut regnū a rege. vn̄ totus ille mūdus ſēſibilis
cōtiguus eſt ſupioꝛib⁹ lationibus. vt tota vi⁹ eius inde gubernet.
Sed diceres: ſi planete ſūt dii nature qd̄ tūc facit celū ſtellatū.
Dicit ꝙ celū eſt cā vlis nature ꝛ vnifoꝛmis. ſ; planete diuerſi-
ficāt effectu ſcd̓; coꝝ motū. vn̄ planete dicūt a planos grece
qd̄ eſt planū ſiue erroꝛ latine: nō ꝙ in ſe errent: ſ; ꝙ ex eoꝝ mo-
tibus fiūt diuerſi erroꝛes in mūdo ꝛ in effectibus. ¶ Textus.

¶ Saturnus q̇ eſt ſuperior obſcurior et grauior et tardior aliis facit natū q̇ ſub eo naſcit̄ fuſcū ī colore ex parte corpis: ꝛ planū ī capillis nigris ꝛ duris. et caput turbidū ꝛ bn̄ barbatū. ꝛ talis homo ꝯtinet ſubtile pect9. ꝛ habet ſciſſuras in calcaneis figuraliter. ꝛ hoc eſt ſcd̄ꝫ diſpōnē figuralem. Scd̄m ꝟo aīam natus eſt multū perfidus ꝛ malicioſus/ iratus/ triſtis/ et malignus vite. fecida diligens: ꝛ turpia veſtimēta ſp̄ induēs. et nō eſt luxurioſ9 et in pluribus venerē minime diligēs: īmo naturaliter abhorret Unde breuiter notandū ꝙ ſcd̄m intentionē magiſtri mei in illa ſciencia experti quicūqꝫ natus fuerit ſub ſaturno habet omnes malas diſpōnes corporis. ¶ Cōmentum.

¶ Hic autor pſeqtur intentū ſuū. Et diuidit in ſeptem partes ıcoꝫ ꝙ ſeptē ſūt planete. Nota ſat̄nus eſt ſupremus planeta ꝛ complet curſū ſuū in triginta annis. ita ꝙ redit ad idē punctuꝫ zodiaci a quo incepit. Et ſecundū ptholomeū ꝛ magiſtrū rabi moiſen ſaturnus eſt planeta ſupremus ꝛ maxie diſtat a terra. ita ꝙ ad illā partē vbi tangit ſperā iouis homo veniret a terra in q̇nqꝫ milib9 ānorū ꝛ in ſeptingentis ꝛ trigīta quattuor ānis ꝛ in ſeptuagīta ſeptē ſeptimanis ꝛ in trib9 dieb9: ſuppoſito ꝙ dieta hoīs eſſet decē miliaria. et ſcd̄m aſtronomos ſaturnus eſt tāte magnitudinis ꝙ eſt nonageſies maior ꝙ̄ tota terra. Item dictū eſt in littera ꝙ ſat̄nus eſt multū tardus in motu ſuo. hoc debet ſic intelligi ꝙ in tp̄e lōgiori ꝯplet curſū ſuū. Un̄ ſat̄nus eſt vn̄ triceſies maior ſole ꝙ̄tū ad ſuū orbē. et ſicut ſol ptranſit ſuū orbē motu ꝓprio per zodiaci ſigna in vno āno: ſic ſat̄nus in xxx. ānis. et ſic mouet̄ ita velociter ſicut ſol. vbi gratia. Si duo hoīes ābularent. vn9 p xxx. dies perābularet. 30. miliaria. alter vnū miliare. tūc alter q̇ ābulat vnū miliare: ābulat citius: nō tn̄ velocius eſt in motu eo ꝙ inequali tp̄e ptrāſit de ſpacio. ſcd̄ꝫ phūꝫ ſexto phicorū. Itē nota littera dicit ſat̄n9 facit natū ſuum fuſcū in colore. Ratio eſt. qꝛ ſat̄n9 eſt ſimilis terre: qꝛ eſt frigidus ꝛ ſiccus ꝛ obſcurus ꝛ niger ꝛ ꝟtualit̄ facit natū obſcurū. Itē facit natū cū pilis duris: qꝛ eſt terreſtris ꝯplexionis. ꝛ ideo in fetu hūores malos cauſat ꝛ groſſos a q̇bus generant̄ groſſi pili. Itē natus ei9 eſt triſtis. qꝛ melācolice ꝯplexionis ꝟtual’r: ꝛ melācolici ſūt triſtes: qꝛ ſp̄ inclināt ſe ad terrā. Itē natus eius eſt piger in inceſſu: quia ipſe eſt grauis ſicut terra ꝛ ideo difficulter mobilis. Item ipſe nō appetit coitum: quia eſt ſiccus. ꝛ ſi vult appetere poſſet vti calidis ꝛ bene cōditis ꝛ humidis cibariis.

Itē ille natus ſemp̱ eſt iuſtꝰ ⁊ ꝑuidus. qꝛ nullū habet gaudiū ſed ſēper melēcoliſat. ⁊ eius ſōnia vt ī plurimū fiūt vera. ſicut videmꝰ in fatuis q̄ ꝑ̄dicūt ſepꝫ futura ꝑ fātaſias ⁊ melēcolias et ipſe ſp̄ cupit ſedere in angulo ſolitarie. ¶ Itē nota: littera dicit ꝙ ipſe habꝫ ſciſſuras ī calcaneis. i. diuiſiones ī pedibꝰ circa anterioꝛē partē: ſicut eq̄. ⁊ calcaneꝰ eſt vna pars pedis ī añrioꝛi parte qua pꝛimo terram calcamus ⁊c. ¶ Textus.

¶ Iupiter vo ſtella regalis exiſtēs pia/ dulcis/ et lucida/ ⁊ temꝑata. ⁊ ꝓſpera facit natū optimū. qꝛ nato ſub eo dat faciem pulchꝛā/ oculos claros ⁊ barbā rotundā Et figurat duos dētes ſupioꝛes magnos ⁊ equaliť diuiſos. Et dat hoī coloꝛē albū rubeo ꝑmixtū in facie: ⁊ facit lōgos capillos. Scđm alaꝫ vo facit natū bonū et honeſtū ac modeſtū. et erit lōge vite: diligēs honeſtatē. diligēſqꝫ veſtimēta pulchꝛa ⁊ oꝛnata. ⁊ delectabiles ſapoꝛes ⁊ odoꝛes ei placēt. et erit miſericoꝛs/ largus/ iocūdus vtuoſꝰ et verax in ſermonibus. et incedēs honeſte. ⁊ plurimū ꝓficit in terra ⁊c. ¶ Commentum.

¶ Ponit de ſcđo planeta qui dicit iupiter. vñ ſcđꝫ aſtronomos cōplet curſū ſuū in xii. ānis. ita ꝙ ſub quolibet ſigno moꝛat ad vnū annū. vnde ſcđm aſtronomos iupiter multū diſtat a terra qꝛ ad illā partē vbi eſt ꝓpinquioꝛ t̄re homo veniret de terra in duobus milibus ānoꝝ ⁊ in qngentis viginti ſex ānis ⁊ quattuoꝛ ſeptimanis ⁊ q̄nqꝫ diebꝰ: ſuppoſito ꝙ dieta eſſet decē miliaria. Et magnitudo eius eſt talis ꝙ quinquageſies eſt maioꝛ terra. Itē iupiter dicit fuiſſe ille q̄ expulit patrē a regno: ſic iupiter expulit operationē ſaturni qꝛ ſibi cōtrariꝰ eſt ꝑ totū. vt patet in littera. qꝛ ſcđꝫ aſtronomos q̄ naſcit ſub ioue ꝑueniet ad multos honoꝛes qꝛ facit faciē pulchꝛā: ⁊ facies eſt nobilioꝛ pars coꝛpoꝛis Vñ iupiter plus laboꝛat ī facie ꝙ̄ in aliis mēbꝛis. ⁊ facit hoīeꝫ albū rubedine ꝑmixtū: qꝛ ille coloꝛ eſt pulchꝛioꝛ inter alios: quia eſt ſāguineꝰ. Itē facit barbā rotundā: qꝛ rotūda figura eſt nobiliſſima figura. ex. ii. celi: Et ideo caput rotundū eſt diligendum ideo nutrices ſolēt ꝯpꝛimere ⁊ rotūdare facies ⁊ capita pueroꝝ Itē facit capillos lōgos: qꝛ facit natū calidū ⁊ humidū. hūiditas enī cū caloꝛe eſt cauſa lōgitudinis piloꝝ. vnde pilꝰ eſt ſupfluū ⁊ reſiduū humiditatis quod exit per poꝛos: Et ideo qui habent lōgas barbas ſūt bone cōplexionis ⁊ q̄ cito barbeſcūt eſt ſignū bone cōplexionis. Itē natus ſub ioue eſt bonꝰ. ſcđm alaꝫ fidelis ⁊ addiſcēs. ⁊ coitū appetēs. ⁊ bene appetēs gratia caloꝛis. potēs

in opere grã hũiditatis ſufficiẽtis.ꝛ bene capit ſingula q̃ audit:
qꝛ habet ſpũs abiles ꝛ ſatis hũidos.humidus bene recipit. quia
calid⁹:ideo bene delectaẽ.ꝛ nõ eſt piger. ideo ſpũs ſenſuũ exterioꝝ
deferũt ſpecies ſẽſibiles ad ꝟtutes intiores aĩe.ſ. ad virtutem
ymaginatiuã/cognitiuã/et ratiõcinatiuã. ❡ Textus
❡ Mars cũ ſit intemperatus in caliditate ꝛ ſiccitate:ideo ſcðꝫ
hoc facit natũ ſuũ rubei coloris cũ quadã aduſtione ꝛ obſcurita
te.ſicut videẽ in iſtis q̇ paſſi ſũt a ſole.et habet paruos capillos
et paruos oculos. totũ corpus habet curuũ ꝛ groſſũ aliqualiter
Scðꝫ aĩam ꝟo fallax/incõſtans/inuerecũdus/iraſcibilis/pditor
diſcordias et bellꝫ ſeminãs:et ſupbus erit. ❡ Cõmentum.
❡ Hic exequiẽ de tercio planeta qui diciẽ mars. Nota mars
moueẽ ſub zodiaco taliter ꝙ complet curſũ in duobus ãnis. Et
diſtat a terra ſic ꝙ ad illã partem vbi ꝓpinquior eſt terre homo
veniret in quadũgentis et nonaginta ãnis ꝛ vndecim ſeptima
nis et quattuor diebus:ſuppoſito ꝙ dieta hoĩs eſſet nouẽ mili
ariũ. Itẽ nota caliditas ꝛ ſiccitas ſũt cauſe aduſtionis et criſpi
tudinis criniũ. Vñ nati ſub marte habent paucos crines cauſa
ſiccitatis:ꝛ habẽt curuos ſeu criſpos crines grã aduſtioĩs. Iſta
appent:qꝛ videm⁹ ꝙ cũ calamiſtro ſũme calefacto crines incri
ſpanẽ.pꝫ etiã ꝙ criſpitudo criniũ arguit iracũdiã. Itẽ nat⁹ ſub
marte eſt rubei coloris cũ quadã obſcuritate.qꝛ color rube⁹ cau
ſatur ex eo.qꝛ calidũ ãgit in humidũ ꝛ cõſumendo humidũ re
linquet ſiccũ:ſicut videm⁹ qñ debẽt cõburi lateres ꝙ añ ꝯbuſti
onẽ nõ ſũt rubei:ſꝫ poſtea cõſumpto hũido efficiũtur rubei. Et
iſti nati habẽt paruos oculos:qꝛ oculus eſt membrũ in quo vigꝫ
hũiditas.qꝛ oculus eſt aquee nature ab extrinſeco.ii. de aĩa.qð
patet ſi lediẽ erit aqua. et qꝛ mars eſt calidus et ſiccus ideo nõ
poteſt formare magnos et pulchros oculos. Item mars inducit
bella:qꝛ exſiccat cerebrũ et cor incẽdit.et ſic ira generatur circa
cor. Vñ ira eſt acceſſio ſãguinis circa cor.ꝛ ideo mars ſcðm anti
quos vocabaẽ deus belli. Itẽ eſt fallax. Ratio.qꝛ eſt ſiccus ꝛ ca
lidus et ſic vt ſemper eſt iracũdus et cogitat de malo vt fallat
hoĩes et pdat. Itẽ ſatis appetit coitũ qꝛ calidus. et modicũ põt
qꝛ caret humiditate. ❡ Textus.
❡ Sol quidẽ regalis ſtella exiſtens lumen mundi et oculus
vocatus.natũ ſub eo facit carnoſũ et faciem pulchrã et oculos
magnos:colorẽ albũ cũ quadã rubedine bene barbatũ ꝛ longos
capillos. Scðm ꝟo aĩaꝫ vt quidã ſcribũt facit ypocritã ꝛ malũ

Juſtā in exteriori parte apparentē.et facit hoīes multū ſciētes ſcđm aliquos.ſed inueni aliquos dicentes ꝙ natus ſub illo planeta eſt regularis religioſus ꝓfunde deuotionis/ſapiēs/diues/diligēs bonos ⁊ deprimēs malos. ¶ Commentum.

¶ Exequit̄ de quarto planeta qui dicit̄ ſol. Unde ſol de ſui natura eſt planeta calidus.et ideo influit nato ſub eo calorē.et eſt ſiccus ſ3 tēperate. Sꝫ dicētes ſi ſol eſt ſiccus ſicut mars:quare nō influit eūdē effectū. Dicendū ꝙ ꝓpter caliditatē ⁊ ſiccitatē ſol v̄tualiter eſt hūidus ⁊ nō ſiccus niſi tꝑate. Itē ſol ſcđꝫ antiquos dicebat̄ pater deoꝝ.qꝛ ſol eſt principiū vite influēs eſſe oī rei.ita ꝙ ſol ꝑ eius acceſſū ⁊ emiſperiū noſtrū īfluit fertilitatē et gn̄ationē.et poſt ei⁹ receſſū videm⁹ flores areſcere ⁊ terram fieri aridā.et in quolibet ſigno manet quadragīta dies.⁊ curſū ſuū pficit in vno āno motu ꝓprio ⁊ natali. Et ſcđꝫ aſtronomos tantū diſtat a terra ꝙ ad illā partē vbi propinquior eſt terre homo veniret in quadringentis et triginta ānis ⁊ in viginti ſex ſeptimanis et in duob⁹ diebus.ita ꝙ dieta ei⁹ eſſet.10.miliaria. Itē natus ſub ſole eſt ypocrita. ⁊ dꝛ ab ypos qđ eſt ſub ⁊ criſis aurū quaſi habēs malū ſub auro .i. ſub bona apparētia/vn̄ verſus. Dis ypocrita facietenꝰ eſt heremita. Mente lucet tacita latēs anguis ac attanita. Item ſol calefacit temperate.et ideo facit natum ſub eo magne ſapientie: quia calor ſaltē moderatus eſt inſtrumentū operandi virtutes anime.quia calor facit ſpiritus agiles et promptos. Item dicūt quidā natus ſub ſole libenter vult mitti ī exiliū:quia amabilis eſt et iocūdus ideo de⁹ ꝓuidet ſibi de omni bono. Itē ſol ſcđꝫ ptholomeū in centiloquio ſuo dicit̄ eſſe occies maior ꝙ tota terra. ¶ Textus.

¶ Venus eſt ſtella beniuola.et facit natū pulchrum ⁊ maxime oculis et ſupciliis.et carnoſū mediocris ſtature. Scđm alioꝝ v̄o blādū/facetū/et eloquentē.muſicalia diligentē.voluptatē/gaudiū/et chorea deſiderantē et ornatū corporis diligētē ⁊ incedentē ſuauiter. ¶ Commentum.

¶ Proſequit̄ de quīto planeta q̄ dicit̄ venus. Unde ven⁹ habet plura noīa.p̄mo dicit̄ venus a venerando.qꝛ antiqui venerabāt eā cauſa amoris. etiā dicit̄ lucifer. qꝛ de mane lucē indicat qn̄ p̄cedit ſolē ſequēdo.de veſpe dicit̄ heſper⁹. qꝛ veſperū de nocte indicat ſolē tn̄ ſequēdo.⁊ habet colorē candētē ⁊ fulgentē inter ſydera. Et cōplet curſū ſuū in tricentis triginta octo dieb⁹. Et ven⁹ eſt ī magnitudine ſicut ē vna ps de viginti octo ptib⁹ terre.

Et ſcḋꝫ aſtronomos tantū diſtat a terra ꝙ ad illā partem vbi ꝓpinquior eſt terre homo veniret in quinquaginta ⁊ quodecim annis ⁊ in xix. ſeptimanis ⁊ in vno die ſuppoſito ꝙ dieta hoīs eſſet decem miliaria. ❡ Nota venus eſt calidus ⁊ humidus virtualiter et facit natū luxurioſū ⁊ pulchrū. q̄ꝛ gratia caloris facit natum appetere: ⁊ gratia hūiditatis facit ipſū poſſe in opere. Itē facit natū diligere muſicalia: q̄ꝛ muſica eſt vtilis ꝓ cantātibus ⁊ ipis amatorib⁹ q̄ꝛ carmina cōfortant amorē. ❡ Itē nota ſuppoſito ꝙ venus ⁊ ſaturnus venirēt ſcḋꝫ oppoſitū: tūc natus illo tp̄e nō eſſet oīno malus. nec oīno bon⁹. ſed medio modo ſe haberet. q̄a bonitas veneris retardat maliciā ſaturni q̄tū poteſt ⁊ ſic facit medium.

❡ Textus.

❡ Mercurius quē aſtronomi ſolem aſſequi aſſerunt ⁊ eius radios cōtrahi: facit natū cū corpore gracilē: ſatis parue perſone: et barbe pulchre ⁊ rare. ſcḋm animā erit ſapiēs ⁊ ſubtilis: phiaꝫ diligēs. ⁊ ſtudiū boni moris ⁊ ꝑfecti ſermonis ⁊ ille multos acquirit amicos: ⁊ tñ nō multū fortunatus: in eo bona cōſilia vigent verax ⁊ nullius ꝓuidie: expers infidelitatis ⁊ inſcius: ⁊ non eſt cōſcius. id ēſt ſocius in malo.

❡ Cōmentū.

❡ Hic exequit̄ de ſexto planeta q̄ dicit̄ mercuri⁹. Nota mercurius ſꝑ gradit̄ cū ſole ⁊ nunꝙ ab eo diſtat āplius ꝙ triginta gradibus. Colorē habet radiantē raro ꝓpter vicinitatē ſolis videtur: ſed tñ in meridie mediāte ſpeculo videt̄. Et dicit̄ mercurius quaſi mercatorū kyrios. id eſt dn̄s. q̄ꝛ mercatores indigent eloquētia. vnde mercurius dicit̄ deus eloquētie. Et ꝯplet curſū ſuū in tricentis triginta octo dieb⁹: ita ꝙ modicū minus q̄ per annū. Et q̄titas mercurii eſt ſicut vna pars de viginti duobus mille partib⁹ terre: ideo eſt ſtella parua. Et littera dicit ꝙ mercurius ꝯtrahitur a radiis ſolis. Ratio eſt q̄ꝛ cōtinue mouet̄ ſub ſole: et ꝓpter radios ſolis videri nō poteſt. q̄ꝛ lumen maius obfuſcat min⁹. Itē natus ſub eo diligit phiam q̄ꝛ facit natū ſubtilē ſcḋm aīaꝫ. ideo diligit ſubtilia. Itē mercurius facit hoīem loquacem multas infirmitates patitur ⁊ ipſe eſt bonus conſilii

Textus.

❡ Luna cū ſit velocioris motus: facit natū vagabundū: verus ſermone: nullius ſeruitii: ⁊ facit iocundū et mediocre ſtature. ⁊ habet oculos inequalēs. f. vnū maiorem reliquo.

Commentum.

❡ Exequitur de vltimo planeta q̄ dicit̄ luna. Nota ſeptimo ꝙ

luna eſt velociſſimi motus. ideo natus eius eſt vagus. ⁊ non pōt durari ī aliquo officio vel ſeruitio. Et ꝙ luna eſt velociſſimi motus pꝫ: qꝛ quāto planeta eſt īferioꝛ tanto citius mouet᷑. vñ luna cōplet curſum ſuū in .xxvii. diebus ⁊ .viii. hoꝛis. Et ſcd̄m aſtronomos tm̄ diſtat a t̄ra ꝙ ad illā partē vbi pꝛopinquioꝛ eſt terre: ſcꝫ ad cōcauū oꝛbis lune homo veniret in .xii. ānis ⁊ .lviii. ſeptimanis ⁊ in trib⁹ diebus, ſuppoſito ꝙ eius dieta eſſꝫ .x. millaria cum dimidio. Nota luna hꝫ lumē a ſole: ⁊ quādo currit cum ſole tunc hꝫ maioꝛē vigoꝛē ⁊ vim vt in nouilunio et in quolibꝫ menſe ān̄i cōplet curſum ſuū per .xii. ſigna. Et in luna videm⁹ maculā. ⁊ cauſa hui⁹ eſt p cōmentatoꝛē .ii. celi: qꝛ luna eſt coꝛp⁹ rotundū ⁊ rarū in medio denſum ex nubibus. Et ideo in medio pꝛopt̄ raritatē nō poteſt reuerberare lumen ſolis: ⁊ ſic penetrat ipm̄ in medio. et per hoc pꝫ obſcuritas. Textus.

¶ Et ſciendū ꝙ omēs ſtelle ⁊ alie ptes coꝛpoꝛis ſupceleſtis illa officia diuinit⁹ ipa exequunt᷑ ⁊ ſemp ſic agūt ⁊ ſic nūꝙ īpediūt᷑ q̄ntū eſt ex pte eaꝝ. Et iō ſi fas eſt dicē ſcd̄ꝫ ea q̄ dicta ſūt oīa īferioꝛa a ſuperioꝛib᷒ regunt᷑. ⁊ iō illa q̄ diuino ſacrificio ⁊ beſtiali īmolatione ⁊ alia q̄ in mūdo fiūt nō poſſūt remoueri ab actiōe coꝛpoꝝ ſupceleſtiū dātium vitā ⁊ moꝛtē. Cōmentū

¶ Hic autoꝛ ponit vnū notabile: qꝛ prius dictū eſt ꝙ nat⁹ ſub diuerſis planetis diuerſimode regit᷑ ⁊ pꝛoducit᷑. Diceret aliq̄s quō vel quare vel per quē ſunt ſtelle ſic oꝛdinate. Reſpondet᷑ ꝙ per naturā diuinā talis oꝛdina° facta ē. Deus enī ſic oꝛdinauit dn̄ia planetarū. ⁊ illud pꝫ .xii. metha. Et autoꝛ vult ꝙ p ieiuniū ⁊ ſacrificiū beſtiaꝝ nō poteſt remoueri curſus planetaꝝ. Illud pꝛobat᷑: qꝛ motus celi eſt ſemp vnifoꝛmis ⁊ regularis .vii. phiſi. ⁊ ſemp īuariabilis. ſicut ergo deus inſtituit ab et̄no ſic ab et̄no vel ineternum pmanebit. Sed contra ſapiens dominabit᷑ aſtris ſcd̄m ptholomeū ⁊ theologos. hoc nō eſſꝫ niſi curſus planetarū ⁊ effectus īpediri poſſent. Reſpondet᷑ ꝙ ſapiens ſic dominabit᷑ aſtris quādo videret aliquꝫ effectum ſaturni de neceſſitate vt frigiditatem. tunc poteſt ſe cauere a nocumento: ſed non poteſt impedire eoꝛum effectum ſimplicit̄ qui ita ſemper agunt. Et autoꝛ loquit᷑ naturaliter cum dicit ꝙ per ſacrificia nō poteſt remoueri effectus planetarū: quia theologus tenet ibi oppoſitā partem. qꝛ ōmia ſunt in potentia dei. et deus agit libere ⁊ ſepe exaudit preces xp̄i fideliū. Textus

¶ Ex iſtis verbis ſic foꝛte aliquis crederet me ſic cadere in diu

plici peccato. pꝛimo quidē: qꝛ ſtatim viſa ſupficie verboꝝ ꝯclu
deret ex eis vbaliter oīa de neceſſitate venire: Secūdo ꝙ me oc
cultatorē xpiane fidei vellet dicere. Sed qꝛ declaratio āplioꝛ eſt
in hac parte: ideo eā omittimꝰ. Et de iſtis planetis ꝛ vniuerſalr
de ſuperioꝛibꝰ coꝛpoꝛibꝰ quo ad influentiā reſpectu inferioꝝ in
tantū dictū eſt. Eſt autē notādum ꝙ aliqn̄ plures fetꝰ naſcunt
in matrice. hoc aūt eſt per diſgregationē ſemis in ipſa matrice
qꝛ matrix multas hꝫ cellulas in ſe. cū autē in qualꝫ cellulā reꝯ
cipitur materia fetus ibi fiunt fetus multi. Cōmentū.

Hic rn̄det cuidā queſtioni: qꝛ aliquis poſſꝫ cōtradicere autori
Ex dictis nāqꝫ pꝫ ꝙ omnia ex neceſſitate veniunt: qꝛ euenīunt
iuxta curſum planetaꝝ. et ille nō poteſt impediri ſcd̄m autorē.
Unde oīa bene eueniūt ex neceſſitate cōditionata: ſed nō abſo
lute. hoc ſic declarat: qꝛ quilibet effectꝰ de neceſſitate euenit ſtā
tibus ſuis cauſis neceſſariis et īfalibilibꝰ. vt dicit ariſto. ii. poſte
rioꝝ. ſed qꝛ materia qn̄qꝫ eſt īdiſpoſita: ideo coꝝ effectꝰ īpediūt
per accn̄s. et ſic ſuppoſito ꝙ virtꝰ planetaꝝ in tali ſigno īducat
moꝛtē. tn̄ adhuc homo p remedia pōt conſeruari. et ſic materia
nō eſt diſpoſita ſeu apta ad talē effectuꝫ. Ex illo pꝫ erroꝛ illoꝝ
q dicunt oīa euenire de neceſſitate conſtellationis.

Capitulū quartū de gn̄atione aīalium īperfectoꝝ.

Textus

Et autē ea que dicta ſunt lucidioꝛi lumine cognoſcātur. ꝛ
quomō aliquādo plures fetus fiunt in matrice ꝛ plures
pueri naſcunt ſicut duo gemelli: opportunū eſt modicū tranſ
gredi ab hoīs generatione. ꝛ videndū eſt de generatione aīaliū
īperfectoꝝ que nō ex ſemine ſed putrefactōe generātur. Iuxta
qd̄ notandū ꝙ illa aīalia īperfecta ſicut muſce ꝛ ſimilia nō ſꝑ
eodē modo generant ſicut pfecta aīalia: qꝛ per decīſionē ſemis
nō generant: ſed ex putrefactis. vt pꝫ quarto methaphiſice

Commentum.

Capitulū quartū in quo autoꝛ agit de formatione fetus in
vtero. Et pꝛimo facit digreſſionē a pꝛopoſito. Secūdo regredit
ad pꝛopoſitū ibi. reſpōdeamus et dicamꝰ. Nota ꝙ muſce ꝛ ara
nee ſunt aīalia īperfecta. et nō ſunt de perfectione vniuerſi. ſed
tn̄ nō ſunt omnino inutilia. ideo qꝛ natura ipſa oꝛdinauit vt ma
los humoꝛes abſoꝛbeāt ꝛ vt eo meliꝰ hoīes a malis humoꝛibꝰ
pꝛeſeruarent. Textus.

Utrum aūt aīalia eadē ex ſemine vel ſine ſemine generant

Dubitatio eſt apud plures. Opinio enī auicenne libro de dilu-
uiis eſt ꝙ eadem aīalia ex ſemine ⁊ ſine ſemine generātur. Et
hoc declarat: qꝛ diluuium fieri poteſt adhuc vīc. ⁊ in tali diluuio
corrumperent omnes viuētes. corruptis aūt omnibꝰ viuētibus
fierent īfluentie in cadauera mortuoꝝ que putrefacta ſunt. et
tunc ex virtute celi generabuntur eadē que prius fuerunt. ita ꝙ
vnū generat̄ ex putrefactis. et aliud per decīſionē ſemīs gene-
rabit ſibi ſimile in ſpecie. igitur eadē ex ſemine ⁊ ſine ſemīe ge
nerabunt̄. Et declarat poſſibilitatē huiꝰ ad ſēſum dicens. Capi-
ant̄ capilli mulieris mēſtruoſe ⁊ ponātur ſub terra pingui vbi
iacuit fimus tēpore hyemali tunc in vere ſiue eſtate valeſcente
calore ſolis generabit̄ ſerpens longus et fortis. ille vltra gene-
rabit̄ ſibi ſimilē in ſpecie per decīſionē ſeminis. et illud idem de
clarat in mure. qꝛ tēpore ſuo quidā mus erat factus ex putre-
factione. ⁊ ille vltra ſibi generauit ſimilem in ſpecie ex ſemine.
plures rōnes poſſunt adduci: ſed ſufficit quod dictū eſt. qꝛ longū
eſſet omnia incidētia ad illā materiā enarrare.

Commentum

¶ Hic autor mouet dubiū. Et primo ponit opinionē auicenne ⁊
rōnes eius. Secūdo reprobat illā ibi. breuiter ad illā opinionē.
Nota auicēna poſuit datorē formarū. vt pꝫ per cōmentatorē. xi
metha. et quarto. Et ideo ipſe vltra poſuit ꝙ virtꝰ diuina me-
diāte motu planetaꝝ poſſit īfundere formas et dare eſſe. ⁊ tunc
vltra ex putrefactiōe rebꝰ gn̄atis illa vltra generāt ſibi ſimilia
ſicut etiā poſuit ſi virtꝰ ſolis in terra pducit plantā ꝙ illa vltra
mediāte fructu et ſemīe poſſet producē aliā plantā. Nota ꝙ cri
nes mulierū mēſtruoſaꝝ ſūt multū humidi et groſſi ⁊ venenoſi
Et ideo ſi iſti ponātur ſub pīgui terra in hyeme tunc gn̄abūtur
humiditates et venenoſitates per virtutē ſolis et pn̄t verti in
ſerpētes. et ſic dr̄ ꝙ baſiliſcꝰ fiat artificialr̄ in fimo ex ouo. Unde
fimꝰ eſt terra pīguis acuinata huīditate repleta. et iō facit aliqd
fructificare. vn̄ in terra arida et ſicca illud nō hꝫ veritatē. Item
in hyeme cū fimus ab ītra eſt humidus et calidus ſufficiēter: qꝛ
frigus circūſtans nō permittit calorē īnatum exalare et recedē.
Nota mus q̄ generat̄ ex putredīe terre eſt groſſior alio mure ge
nerato ꝑ decīſionē ſemīs. Et ille hꝫ caudā maiorē et eſt multū
venenoſus: qꝛ materia fuit putrida valde ex qua eſt pductus
Itē auicēna poſuit quendā vitulū cecidiſſe de celo quē dixit ge
neratū fuiſſe ī aere ex putrefactiōe. Tertus

¶ Sed breuit ad illā opinionē dicendū eſt ꝙ ipſa non eſt vera. Et rō eſt: q2 ſcd'm phm̄ .viii. phiſicoꝝ. ſicut aliqs hꝫ ꝓpriā materiā ſic ꝓpriū hꝫ agens. q2 tali materie eſt talis forma: q2 ali9 eſt actus materie ꝛ alius eſt actus forme. vt dicit. viii. metha. Et cū illa aīalia habēt diuerſas formas: ergo ꝛ materias. et ꝑ conſequēs diuerſa agentia ꝛ generātia habebūt. Intentio enī phī .viii. phiſicoꝝ eſt ꝙ eadē aīalia ſaltē ſecūdū ſpeciē pn̄t fieri ex ſemīe ꝛ ſine ſemine. ſicut ſanitas quādoqꝫ fit ab arte: qn̄qꝫ a natura. Sed in hoc differt ab auicēna qui9 ait ꝙ nunq̄ aīalia perfecta ſine ſemine fiant. ſecundū aūt phm̄ hoc non eſt verū. differt etiā ab eo: q2 ſcd'm doctrinā phī .i. methe. Diluuiū vniuerſale eſt īpoſſibile apud naturā. tam per ignē q̄ per aquā. Et hanc rōnem ponit domin9 albertus: q2 diluuiū fit ex conſtellatione humectāte. ideo ſi cōſtellatio humectās reſpicit vnā partē terre tunc alia oppoſita terre reſpicit aliā partē. ſcꝫ conſtellatio deſiccās. Et q̄tum vna humectat in vna pte tunc alia deſiccat in alia parte. iō īpoſſibile eſt qđ dicit auicēna. Cōmentū

¶ Hic iprobat opinionē auicēne. Et nota rōnem cōmentatoris probādo ꝙ generatū ex ſemine ꝛ ſine ſemine differūt ſpē: ſic ꝙ agens eſt diuerſuꝫ et recipiēs diuerſum. ꝛ ſic receptū erit diuerſum. ſed a ꝓpagatis et a putredine generatis ſic eſt ꝙ materia ꝛ alia ſcꝫ ſemē et putredo i ꝫit ꝛc. Itē agētia ſūt duplicia ſicut virtus ſolis ꝛ ſtellarū cum calore incorporata in putrefactis ab vna parte. Et agētia a quib9 ſemina deſcindunt ab alia parte: ſcꝫ in ꝓpagatis. ſic illi duo mures dn̄t ſpecie. Et ſi ſerpēs fit ꝛ generat a crinib9. et vltra alius generat per deciſionē ſemīs illi dn̄t ſpē. Nota īpoſſibile ē fieri diluuiū vlē: q2 planete nō pn̄t ſic cōcurrere. ſed bene fit diluuiū ꝑticulare. vt ſi omēs planete frigidi ꝯcurrerēt in hoc frigido ſigno piſciū: quia illud ſignū eſt ſumme frigidū. ideo contigere poſſꝫ ꝙ diluuiū tunc generaret in vna regione q̄ illud ſignū reſpicit. Et ſic nō poteſt fieri niſi miraculoſe vlē diluuiū. Legit enī ꝙ factū fuit diluuiū vlē ꝑpt malicia hominū. de illo hic nichil ad ꝓpoſitū cū naturalr loquamur. Ex dictis nota per experientiā videm9 nos ꝙ tpe hyemali in vna regione pl9 generat de aqua: ꝛ in alia regione oppoſita vbi eſt eſtas plus generat de aere ꝛ igne ſcd'ꝫ curſum planetaꝝ.

Tertius

¶ Reſpondeam9 et dicamus ꝙ quidā ſine ſemine generant. ꝛ cauſā hui9 gn̄ationis reddit phūs quarto metheo. dicens calor

diſgregãs corpus mixtũ facit ꝑ hoc ꝙ ſubtile extrahit et relin-
quit groſſum.⁊ nõ eſt abſolute calor:ſed ẽ virtus ↄſtellationis ⁊
celeſtis. Et phĩ intẽtio eſt ꝙ materia ex qua aĩal ſine ſemine
naſcitur eſt aliqua humiditas ſubtilis in qua quidã calor natu
ralis ſepe agit ex parte celi. qui dũ proportionatꝰ eſt materie in
quã quidẽ materiã forma talis aĩalis debet ĩtroduci hanc huĩ-
ditatẽ. Calor celeſtis iam dictꝰ ſegregat a qualibet parte groſſi
terreſtris. Et ſcd̃m intẽtionem phĩ.vii.metha.hec generatio eſt
vniuoca ſaltem virtualiter:nõ autẽ formaliter.per hoc ſoluitur
dubitatio quam quidã faciunt dicẽtes. om̃e quod generat̃ vni-
uoce ex ſibi ſimili generat̃ in ſpẽ.verum eſt aut formaliter aut
virtualiter.vt iam dictum eſt. Circa hoc notandũ ꝙ ex eadẽ ma
teria plura aĩalia ĩperfecta naſcunt̃. vt ex ſtercore equi naſcũt̃
muſce veſpes et plura alia.⁊ diuerſi coloris et figure. ⁊ ſimilit̃
ſcarabei.

Commẽtum

¶ Hic ſoluit dubitationẽ ⁊ reſpondet ſecũdum intentionẽ ſuã.
Nota ſcd̃m albertũ talis eſt modus generatiõis aĩalium ex pu
tredĩe:qꝛ calor ſolis quãdo protẽditur vſqꝫ ad materiã putridã
tũc extrahit humidũ ſubtile ab illa materia ⁊ generant̃ quedã
pellicule.ita ꝙ calor ĩterior nõ ꝑmittit̃ exire. ⁊ tũc virtute ſolis
ille calor q̃ eſt in materia putrida petit exitum ⁊ impedit̃. et ex
tali motu ſurſum ⁊ deorſum generat̃ quidã ſpũs pulſans:medi
ante quo ſpũ vita ꝑducit̃ in tali materia. Et ſi querit̃ vtrũ ille
ſpũs pulſans ſit ſubã vel accñs. Dicendũ eſt ꝙ ẽ ſubã:qꝛ medi
ante virtute formatiua ille ſpũs agit. ⁊ qꝛ agens nõ niſi medi
ate ſubãm ꝑducit.ideo neceſſe eſt illũ ſpm̃ eẽ ſubãꝫ.⁊ ille ſpũs
eſt corpus ſubtile generatũ ex ſubtiliori parte materie mediãte
putredine. Sed dubitat̃ vtrũ ille ſpũs ſit animatꝰ vel inaĩatus
Dicendũ eſt ꝙ ille ſpũs nõ eſt formalit̃ animatꝰ:ſed virtualiter
quia educit aĩam viuẽtis effectiue de illa materia putredinali
Et iõ dicit auicẽna in.xii.metha.in illa digreſſione vbi ĩprobat
auerroĩ/platonẽ/⁊ themiſtiũ.ꝙ ex putredine generant̃ rane.ſed
autor dicit calor ſolis attrahit humidũ a putredĩe.probo ꝑ expe-
rientiã. Accipio vnũ murẽ putredinalẽ et ponã in locũ vbi ſunt
radii ſolares ĩ vigore ĩuenio ꝙ calor ſolis facit exalare totã ma
teriã muris.ita ꝙ ibi nihil remanet niſi pellis. Nota generatio
vii.methaphiſice diuidit̃:qꝛ quedã eſt vniuoca:quedã equiuoca
Equiuoca eſt quando formalit̃ generãs ⁊ genitũ differunt ſpẽ
vt ſi generat̃ mus de terra ⁊c. Vniuoca eſt quando generans ⁊

genitū conueniūt in ſpecie. vt homo generat hominē. vel equ⁹ equū. Et ex illo ſoluit dictum phī. vii. methaphiſice quādo dicit Omne qđ fit a ſimili ſuo in ſpecie fit. verū eſt de generatione vniuoca: ſed nō equiuoca. Nota aīalia generata ex putredine non habent ſemꝑ eundē colorē ſpeciem vel figurā. Ratio: qꝛ iſta aīalia differunt ſpecie. modo quecūqꝫ dr̄ūt ſpecie etiāʒ dicūtur differre figura ꝛ in colore naturali: qꝛ iſta cōſequunt formā.

Textus

¶ Cauſa autē diuerſitatis illoꝝ aīalium eſt diuiſio ſemīs in matrice. ꝛ illud eſt verū principalit̄ in aīalibus perfectis. Et eſt notandū ꝙ in matrice mulieris plures ſunt cellule. quādo tunc ſemē deciſum á patre ſic colligit: ꝙ in vnaquaqꝫ cellula matris pars ſemīs ſic recipit. tunc eſt mod⁹ generationis pluriū fetuū et ille modus gn̄ationis reſpectu aīalium īperfectoꝝ accipit ſimile. ita ꝙ ibi ineſt aliqđ loco matricis ꝛ aliquid loco ſeminis. Et iō talis humiditas diuidit per loca eductiōis fetus in putrefactie. Et ideo multiplicātur talia aīalia. Et cauſa ſimilitudis taliū aīalium eſt ſimilitudo humidi educti de corpore in partes homogenias. Et diuerſitas ſpēi taliū aīalium ſumit per oppoſitum ſcꝫ ꝑ humidū eductū in partes etherogenias.

Commentum.

¶ Hic autor infert cauſā quare aliquādo plures pueri naſcunt Unde plures ſunt cauſe pluriū fetuuʒ particulariū. Prima eſt diuiſio ſeminis in cellulas et nō eſt ſufficiēs: qꝛ expertū eſt ꝑ obſtetrices ꝙ ſemel vna domina peperit maſſam carneā ꝯtinentē ſeptuaginta figuras hoīm. modo certū eſt ꝙ nō ſunt tot cellule matricis. Secūda cauſa eſt abūdantia ſeminis. ꝛ tunc diuiditur et ſpargit ꝛ fiūt plures fetus. Tercia cauſa eſt: qꝛ qn̄ mulieres in coitu nimis mouēt ſe. ꝛ tunc circūdiſpargitur ſemē et fiūt plures fetus,

Textus

¶ ꝙ autē quedā aīalia generata ſunt longa ꝛ ſtricta et quedā breuia: hoc ē ex diuerſitate cōplexionis humidi: qꝛ ex colerico calido et ſicco generat corpus longū ſtrictū et gracile. eo ꝙ calor ī eō multū extendit. Ex flegmatico frigido et humido generat aīal breue ꝛ latū: qꝛ humor aqueus eſt multū dilatabilis. et frigiditas nō multū extendit ipſum. Sed ex ſanguineo calido et humido generat aīal mediū inter longū et breue propter calidū et humidū tēperatū. Sꝫ ex melēcolico gn̄at aīal ſtrictū ꝛ breue qꝛ frigiditas nō ꝑmittit ipm̄ extendi. et ſiccitas nō ꝑmittit ipm̄

dilatari. Ex colerico aūt accidētali et aduſto generaẗ aīal longū et valde gracile: q̄ꝛ feruoꝛ caloꝛis eius multū extendit ꝛ ſiccitas mediata et moderata attenuaẗ. Et eſt notandū ꝙ colericꝰ eſt crocei coloris vt frequētius. ꝛ ſanguineꝰ rubei coloris. et melencoꝰlicus nigri coloris. ꝛ flegmaticꝰ albi coloris. Et quoꝛū natura ꝑmixta fuerit hoꝝ et qualitas: ꝛ coloꝛ neceſſario ꝑmixtꝰ erit. Hic ergo in hoc caplo hēmus modū gn̄ationis aīalium īperfectoꝛū ad ſimilitudinē perfectoꝝ. et quō plures fetus ſimul fiūt tā in ꝑfectis ꝙ̄ in īperfectis. et quare aliquod aīal eſt longū et aliqd̄ breue. ꝛ quare talis coloꝛis vt frequētius.

Commētum

¶ Hic autoꝛ oñdit cauſā quare quedā aīalia gn̄ata ſunt lōga et breuia. ꝛ ſatis pꝫ in textu. Nota nullꝰ homo eſt qui ſit ꝑfectus colericꝰ vel flegmaticꝰ: et ſic de aliis. ſed ſunt oēs mixti: ſꝫ vnꝰ bene plus hꝫ de ſanguine ꝙ̄ alter: q̄ꝛ nullū eſt aīal in quo elemēta equaliẗ dominātur. vt ꝑbat auerrois. i. celi: q̄ꝛ ſi hoc eſſꝫ verū hō vbicūqꝫ poneret quieſceret: qd̄ eſt īpoſſibile. Et tm̄ de gn̄atione aīalium īperfectoꝝ.

Textus

¶ Nunc aūt ad ſuperiꝰ dicta de gn̄atione ꝛ foꝛmatione ēbꝛionis in vtero materno ſermonē noſtrū couertamꝰ ꝛ de modo exitus dicamꝰ. Et pꝛimo vidēdū eſt quō iſte tres potētie aīe ſcꝫ vegetatiua ſenſitiua et ītellectiua veniūt ad materiā fetus ſiue quo oꝛdine. Iuxta qd̄ notādum ꝙ illud ē altius negocii ꝙ̄ pn̄s mā requirit: q̄ꝛ reſpicit ſciam libri de aīalibus. tn̄ aliquantulūꝫ de ipſis breuiẗ tāgamus aliquid.

Commētum.

¶ Capitulū quintū de exitu fetus de vtero.

Rimo ꝑmittit quedā neceſſaria. Secūdo di. quo oꝛdine: q̄ꝛ inẗ iſtas potēcias eſt oꝛdo ꝑfectionis ꝛ cōmunitatis. ideo dicit cōmētatoꝛ. i. metha. in de erroꝛibꝰ ꝙ pꝛimo reſpiciūẗ ꝛ accipiunẗ foꝛme vniuerſales ꝛ poſtea minus vlēs vſqꝫ ad determinatas. gͦ ſemper eſt oꝛdo.

Textus

¶ Sperma vero collectū in matrice mulieris augmentaẗ ſtatī quādo īfuſum ē ei: et qn̄ matrix bene ē clauſa. ſꝫ alimentū ſiue augmentū eſt a potentia aīe vegetatiue: q̄ꝛ ſpermate deciſo a patre vel a generāte dimiſſa ē iſta potētia vegetabilis. ꝛ hoc pꝫ ſcd̄o de aīa. vbi dr̄ ꝙ potētie vegetatiue ſunt duo opa ſcꝫ gn̄are et alimēto vti: quia planta generat plantā. animal vero aīal. Unde videtur ꝙ ab illa aīa fluat virtus generatiua pꝛoficiēs ſeu ꝯpetens gn̄ationi ēbꝛionis. poſtea vero tempoꝛe ſubſequēti

ſcd̃m exigentiã nature ſuperaddit materie aĩa ſenſibilẽ et poſt/
ea aĩa illius ſpẽi vel illius. Et ille virtutes ſcʒ vehetatiua ꝛ ſen
ſitiua diſtigunt per opationes q̃ vltra dr̃nt p obiecta. et nõ dr̃nt
ille due potẽtie ſcʒ vehetatiua ꝛ ſenſitiua. ita ꝙ ſunt due potẽtie
diſticte ſcd̃m eſſentiã. eſt enĩ vna et eadẽ eẽntia vehetabilẽ. ꝙuis
nõ eodẽ modo. et hoc dicit phũs. xvi. de aĩalibꝰ. Ebrio pᷣo viuit
vita plãte. ſecũdo vita aĩalis. tertio vita huiꝰ ſpeciei vel huiꝰ.
Etiã addit in hoĩe virtus ĩtellectiua q̃ non generat a materia:
ſʒ a celo. et eſt de foris infuſa. vñ ẽ finis ꝛ pfectio oĩm formaꝝ
exñtium ĩferius. Jd cõſueuit apud medicos dici ꝙ prima vita
eſt latens et occulta: media apparẽs ꝛ manifeſta Vltima vero
excellens ꝛ glorioſa. a prima eſt ſenſus naturalẽ. a ſecũda ſenſus
aĩalis a qua eſt ſenſus viſus auditꝰ et etiã motus volũtarius
a tercia vero eſt ſenſus ſpũalis a quo ĩportat diſcretio ꝛ pſcru/
tatio et ſic de aliis.

Commẽtum

Hic autor oñdit intẽtum ſuũ oſtendẽdo quõ iſte [illegible] res potẽtie
veniũt ad materiã. Nota ſpũs ꝛ ſemẽ viri eſt quodãmodo vitalẽ
qꝛ viuit vita hoĩs. Et quãdo iſtud recipit in matricẽ viuã et ca
lidam tunc operat in ſemine mulieris. et virtus gñatiua ꝛ for
matiua primo generat pelliculã ſecundinã cui ſemen inuoluitur
et ſic ꝯtinue ſe mouet ad ſemẽ mulieris ꝛ penetrat in materiã
longã latã et pfundã. Et icipit ibi. virtus formatiua generare
ſpũs pulſantes ꝛ pulſatiles. et in eo ꝙ generat illos ſpũs pul/
ſantes facit materiã viuam ꝛ format venas et neruos in q̇bus
currũt illi ſpũs. vnde ſpũs ꝛ vene pulſatiles vel ſaltẽ pporcio/
nabiles eis inueniunt in arboribꝰ ꝛ in plantis. ꝛ tunc maĩa ſic
viuẽte vita ſpũum q̇ vehetãt illã maĩã tunc aĩa ſenſitia reci/
pit in illa maĩa. Et tũc in hoĩe materia ſtãte ſub aĩa cognitiua
q̃ eſt vltima forma naĩalis per virtutẽ dei ꝛ celi ĩtellectus ĩfun
ditur et introducit. vnde loquẽdo tam phĩce ꝙ theologice intel
lectus nõ educit de potentia materie. qꝛ intellectꝰ nõ eſt corpus
nec virtus in corpore p cõmentatorẽ. iii. de aĩa cõmento quĩto ꝛ
quarto. Sʒ theologice loquẽdo tũc aĩa eſt forma ſubãlis corpil
humani dãs ſibi eẽ ſubãle. ſed auerrois ponit ꝙ ĩtellectꝰ copu/
latur nobis ſoluʒ a gñatione ꝛ per copulationẽ fantaſmaticã.
ſicut nauta naui p nauigationẽ. et ponit ꝙ ſit vnꝰ in oĩbus ho
minibꝰ. ꝛ ille articulꝰ eſt ab eccleſia condẽnatus. qui enĩ hoc cre
dunt ſanari nõ poſſunt. Et p hoc tenẽt potẽtiſſime ariſtotelem
eſſe condẽnatum: quia in illa opinione videtur mortuus fuiſſe.

ita ꝙ ad min⁹ dubitauit ſic ꝙ nõ firme credidit quelibet hoīem
habere diſtinctū intellectū a deo creatū ſicut videt̄ in .iii. ⁊ .ii. de
aīa. ¶ Nota illa forma dicit̄ educi de materia que extendit̄ ex
tenſione materie. ita ꝙ tota eſt in toto ⁊ pars in parte extēſiue
vt anima ſēſitiua in corpore pedali eſt pedalis. et in ſemipedali
ſemipedalis. licet ſit tota in toto ꝟtualit̄. ¶ Nota autor videt̄
poni illud ꝙ potentia vegetatiua ſit ꝑ aliquo tpē in materia ꝑ
quo non eſt ſenſitiua. illud eſt verum manifeſtatiue. ita ꝙ prius
manifeſtant̄ opera huius potētie. q̄ꝛ prius apparet fetū nutriri
⁊ augmentari anteq̄ ſentiat ⁊ ſe moueat. ¶ Textus

¶ Tempus vero egreſſus fetus ab vtero materno vt freque̅
tius eſt in nono menſe. quibuſdā tamen in octauo. quibuſdā in
decimo. ⁊ quibuſdā in vndecimo. ⁊ etiā non vltra. Quedā vero
mulieres ſolent parere in ſexto menſe ⁊ abortiue. i. naturā hoīs
nō ꝓducūt. ſed aliquā materiā carneā ⁊ lacteā. Illud autē ac
cidit eis ꝓpter plura vt patet. q̄ꝛ materia menſtruorū corrupta
eſt. vel per nimiū motū per quē rumpit̄ matrix. vel ꝓpter alia
mala. Et ideo meretrices ⁊ docte mulieres vł̄ helene ī hac arte
quādo ſentiūt ſe impꝰgnatas mouēt ſe de loco ad locū: de villa
ad villā. ⁊ ducūt coreas ⁊ multa alia mala. et vt frequēti⁹ mul
tum coeūt. et luctant̄ cū viris ꝙ ꝑ motū liberent a cōceptione.
et cupiunt coitū: vt per delectationem obliuiſcant̄ dolorem qui
generat̄ ex deſtructione fetus. ¶ Cōmentum.

¶ Hic autor exequit̄ intentū ſuū de egreſſu fetus. Nota omnis
fetus qui egredit̄ in nono menſe. vt ſepius viuit. ille fetus eſt
bene maturus ⁊ ſatis fortis. q̄ꝛ nonus menſis correſpōdet ioui.
Iupiter aūt eſt beniuolus planeta ſcꝫ calidus ⁊ humidus. ideo
eſt miniſtrator ⁊ nūci⁹ vite. vita autē conſiſtit in calido ⁊ hūido
Item autor dicit quādoqꝫ in xi. mēſe fit egreſſus ⁊ illud nō eſt
verū: ſed mulieres decipiunt̄ in cōputatione. q̄ꝛ q̄nqꝫ cōcipiunt
vnā maſſā ſeminis ⁊ poſt aliā q̄ndenā impregnāt̄. et tūc putāt
ſe cōcepiſſe prius. vnde illa maſſa prius cōcepta eicit̄ et emittit̄
tpē vere cōceptionis. ¶ Nota q̄n puer primo egredit̄ tūc ponit
digitū ad os ex ſue nature exigentia. Ratio. q̄ꝛ puer exit de ma
trice tanq̄ de balneo calido. et tūc veniēs ad aerē ſentit frigus
ideo ponit digitū ad os calidū vt calefaciat ipſū. Itē q̄n naſcit̄
tunc ſonat. quia patit̄ ab aere frigido. Et ſi facit clamorem in
ventre ſignū eſt ꝙ nō erit viuus. q̄ꝛ aliūde nō faceret clamorē
niſi a quadā leſione vel preſſura. ¶ Textus.

¶ Eſt autem notandū ꝙ iuuenes mulieres ex timore ⁊ ex ictu
tonitrui ſepe diſponūtur interius ꝙ fetus vitā habens morit. ⁊
ſi vitā nō habuerit poſſibile eſt ꝙ ſemen motu natali a forma
hoīs deſtitueret. Cauſa autē huius p̄mo accidit ex parte timoris
a quo totū corpus immutat ⁊ diſponit ad egritudinē ⁊ p eius
aduentū fetus leditur et extinguit. Scḋo ex parte fulminis qḋ
penetrat vſq3 ad interiora et eā deſtruit ⁊ cōbuſtionē facit et tñ
nullū ſignū aduſtionis extra apparet ꝓpter vaporis illi⁹ ſubtili
tatē. Et eſt etiā vapor ille fortiſſimus qui etiā quādoq3 inficit
hoīem: eo ꝙ penetrat ad mēbra vitalia interiora: et ꝓpt ſubtili
tatē nō apparet aduſtio. eo ꝙ magis ledit ictu ꝗ̄ calore. Et tūc
vt frequentius ſcḋm diſpoſitionē naturalē interiorē vbi fetus
inuenit diſpoſitus. et tūc ꝯſumit totū humidū radicale ⁊ cōplex
xionale ipſius fet⁹. et tūc fetus extinguit. Et eſt ſciendū ꝙ illa
nō ſūt ficta. q2 ſicut recitat alber. de ꝯpatiōe ⁊ effectu fulminis
ꝙ ī ictu tonitrui qñq3 videt cōburi calce⁹ pede illeſo ⁊ ecōuerſo
et qñq3 pili iuxta loca libidinis membris illeſis. ⁊ ꝙ ictus ful
minis pertingit ad interiora p hūc modū quē dixi. fides hui⁹ eſt
quia venenoſus ſerpens percuſſus a fulmine: per paucos dies
vermiculat et putreſcit. et eſt ſerpens a quo tollit venenum per
huiuſmodi impreſſionē. Item ſignū fidei eſt. dolcum percuſſū
cuius vinū ſtetit p aliqḋ tps non excūdo: de his autē et de con
cauſis ſuperfluū eſt hic determinare. ¶ Cōmentum.
¶ Hic autor ponit quedā notabilia. Et nota ꝙ tonitruū qñq3
ex calore ſolis fit ſcȝ qñ exalationes calide recipiūt int nubes. ⁊
ibi per frigus nubiū exagitant tūc ſcindūt nubē. et ex tali forti
motu fit intēſio illarū exalationū. et per ꝯſequens coruſcatio.
ideo illi peccant q̄ dicūt ꝙ fiat in tcia regione aeris. q2 fit infra
nubes. Et duo ſūt motus tonitrui. ſ. ictus ⁊ fulmen mō ict⁹ ille
qñq3 ſcindit arbores. et ille eſt ſonus et ille nō ſcindit. ſed ictus.
ſed fulmen nō. q2 eſt valde ſubtile. q2 gñat ex exalatione ſubtili
et calida. et illud fulmen ſepe cōburit calceū pede illeſo. Ratio.
q2 qñq3 fulmen ita cito recedit ꝙ pedē nō tāgit. et qñq3 ꝯburit
pedē calceo manēte illeſo. Ratio q2 calceus eſt ſubſtātia poroſa:
ſicut omnis pellis. ideo fulmen tranſit per omēs poros calcei ⁊
inuenit pedē reſiſtentē. ideo illū cōburit. ¶ Textus.
¶ Sȝ de his q̄ dicta ſūt ī textu q̄dā dubia moueri poſſūt quorū
ſolutiōes ⁊ determiatōes vobis ꝯmitto. Primū eſt vtrū poſſibile
ſit in illo tpe qñ vir eſt in coitu cū muliere ſi effectus fulminis

ꝑ᷑ꝓs illius mot⁹ fuerit:ſi ſemen receptū hora electionis poſſet recipe aliquā nouā impreſſionē ꝑ quā diſponat̄ ad aliqd̓ aliud ꝙ̄ ſua natura particularis intēdat. ¶ Comentū.

¶ Hic autor mouet q̄dā dubia q̄ nō ſoluit.ſꝫ remittit ea nobis ſoluēda.ꝛ primū dubiū ſoluit ſic.ꝛ dicit ꝙ fulmen in hora electionis ſeminis poteſt impedire ſemen a forma ꝙ̄ agēs ꝑticulare intendit: q̄ꝛ poſſibile eſt ꝙ fulmen faciat materiā venenoſā.et ſic facit ipſā ineptā ad generationē hoīs. ita ꝙ ex illa materia generant̄ bufones ꝛ alii vermes.ꝛ ſic patet ſolutio primi dubii

¶ Scd̓m dubiū vtrū in hora electionis ſeminis ¶ Textus. id qd̓ īfluit a planetis poſſꝫ ꝓhiberi ab ipſo fulmine ꝛ tetigiſſe materiū ſeminis ex parte patris ꝛ matris. ¶ Comentum.

¶ Hic mouet ſcd̓ꝫ dubiū:et poteſt ſic ſolui ꝙ virtutes planetaꝝ poſſūt impedire fulmen. ideo quia planete quidā influūt vitā et eſſe tale.hoc fulmen deſtruit. Tūc vltra dubitatur quare hoc potius ſit in principio electionis ſeminis ꝙ̄ tempore ſequenti. Dicendū ꝙ tēpore electionis tunc ſemen eſt adhuc tenue ꝛ cito poteſt impediri. Scd̓o dubitat̄.quia dictū eſt ꝙ ſuperiora nō poſſūt impediri.q̄ꝛ ſemꝑ agūt naturaliter. Dicit̄ ꝙ bene poſſūt impediri in illis q̄ ſequunt̄ opa ꝑuia illorū. ¶ Textus.

¶ Terciū dubiū vtrū per ictū fulminis tangente materiā ex vtraqꝫ parte poſſꝫ influi ſemini virt⁹ per quā ꝓcedit ad formā maſculi ita tn̄ ꝙ materia pri⁹ diſpoſita fuerit ad femelle formā vel diſpoſitionis et ecōuerſo. ¶ Comentum.

¶ Mouet terciū dubiū. Et ſoluitur ſic.ſi materia eſſet diſpoſita ad formā femelle tūc per ictū fulminis in maſculū diſponi poſſet.ꝛ ecōuerſo.q̄ꝛ poſſibile eſſet ꝙ per ictum fulminis infert̄ aliqua virtus per quā ſemen viri eſſet vigoroſius ſemine mulieris.ꝛ ecōuerſo. et ideo cōtingere hoc poſſet et ille ſolutiones ſūt ꝓbabiles.ꝛ vult autor dicēdo ꝙ illa dubia ſūt multū occulta ideo in littera nō ſoluit ea. ¶ Textus.

¶ Qꝛ fetus in ſeptimo mēſe vt frequētius bene hꝫ ita ꝙ mot⁹ ei⁹ naturalis eſt.ſi autē ꝑmanſerit vſqꝫ ad octauū menſē.tunc naturaliter tendit ad ortū ꝛ incipit laborare ad egreſſū.ꝛ.iō in ſeptīo menſe hꝫ bene ita ꝙ motus eius naturalis eſt: ita ꝙ in octauo menſe exiit libenter ꝛ ſubito morief̄. q̄ꝛ multū in ſeptīo menſe laborauit et ſic debilitat⁹ eſt. Si vo in nono menſe exiat eſt ſanus.q̄ꝛ requieuit per octauū mēſē a laboribus habitis in ſeptimo menſe. ¶ Comentum.

¶ Hic autor exeqͣ̄ de exitu fet9 in ſpeciali. Nota fet9 in octauo menſe male ſe habet. hoc pbaẗ extra textū ratiōe. qꝛ ſaturn9 tūc dn̄aẗ et ille cōtrarius eſt vite aīaẗ. qꝛ eſt frigidus et ſiccus. Alia ratio pꝫ ex textu. Tn̄ ſi fetus eſſet valde fortis: et haberet āplū foramē p qd̄ exiret poſſꝫ euadere ꝛ ſan9 exire. ſꝫ hoc raro ꝯtigit Sꝫ ꝙ in nono mēſe ſan9 exiat ptꝫ. qꝛ non9 mēſis corrn̄det ioui q̄ eſt calid9 et humid9 et eſt principiū vite. ¶ Textus

¶ Vbi ſciēdū ꝙ ī q̄buſdā mulierib9 eſt maior dolor q̄ꝫ in aliq̄b9 qꝛ in q̄buſdā accidit ꝙ fetus qn̄qꝫ p̄tendit manū: qn̄qꝫ pedē. q̄ oīa ſunt nociua. ꝛ tūc obſtetrices fetum diligenter retrudunt. ꝛ ex illo generaẗ magnus dolor. ita ꝙ plures mulieres niſi fuerīt valde fortes debilitāẗ vſqꝫ ad mortē. Accidit qn̄qꝫ etiā in partu mulieris ꝙ rūpitur vulua vſqꝫ ad anū. ita ꝙ illa duo foramina vnū fiunt. et tūc obſtetrices diſcrete vtunẗ quodam vnguento vngētes uuluā. et diligenter retrudunt matricem. quia matrix ſepe leditur et vulneratur in vulua. ideo bene neceſſariū eſt vt in partu mulierū habeanẗ diſcrete mulieres: et in hoc opere ex- perte. hoc aūt didici a quibuſdā mulieribus ꝙ quādo fetus pre- tendit caput in exitu tūc bene valet negociū: qꝛ tūc alia mēbra faciliter ſequūẗ. ſic fit partus leuis. ¶ Cōmentū.

¶ Hic autor ponit vnū notabile: et eſt ſatis notū ex textu. Sed eſt notandū ꝙ qn̄ fetus p̄ponit pedem vel manū: nō poteſt bene exire. qꝛ tunc iacet oblique in vno latere. et maxime ſtimulat. et tūc mulieres retrudūt ꝛ retrudēdo fit maxim9 dolor. Et qn̄ vul- ua mulieris eſt arta: ꝛ fetus eſt magn9 tūc oportet fieri rupta vſqꝫ ad anū. et illud maxime cōtingit in mulierib9 pinguibus: qꝛ pinguedo eaꝝ facit ſtrictū et artū meatū. ¶ Textus.

¶ Sed circa q̄ dicta ſūt dubitatio oriẗ oībus mirabilior ſcꝫ vn̄ veniat puero iacēti in matrice nutrimentū cū matrix ſit vbiqꝫ clauſa. Iuxta quod notādū ꝙ qn̄ fetus eſt clauſus in matrice mulieris virtute naturali in tali cōplexione occultata. prio inẗ oīa naſciẗ q̄dā vena vel neruis que pforat matricē. ꝛ a matrice procedit vno tramite vſqꝫ ad mamillas. modo qn̄ fetus eſt in vtero tūc indurantẗ mamille mulieris. qꝛ tunc ſubſtātia mēſtrui fluit ad mamillas pͥpter clauſurā matricis. ꝛ ideo ſubſtātia mē- ſtruoſa fortiori decoctione cōquiẗ vſqꝫ ad colorē albedinis. et ap- pellaẗ flos mulierū ꝛ id̄ vſqꝫ ad colorē lactis dealbaẗ. ꝛ illd̄ lac mulieris dr̄: et ſic illd̄ illo mō decoctū mittiẗ p talē venā ad ma- tricē. et ex hoc fet9 nutriẗ tanq̄ꝫ de ppͥis ꝛ naturali nutrimēto.

Et hec eſt vena q̄ in exitu fetus ab obſtetricibus abſcinditur in
vmbilico. ꝛ ideo videt̄ in puero nouiter nato ꝙ vmbilicus eius
ſit ligatus cū aliquo filo ne aliqd exeat de corpore eius per hāc
venā q̄ abſciſa eſt a matrice in vtero mulieris q̄ vocat̄ vmbilic⁹
et pendet in vtero materno cū pendicula ex p̄te matricis ānexa
¶ Hic autor mouet dubiū vt patet in textu. ¶ Cōmentū.
Nota ſcđm areſtotilē. in. v. metha. tūc iſta vena ꝛ vmbilicus de
bent eſſe ad naſcētia vel cōnaſcentia. q: matrix mulieris ꝛ vm-
bilicus pueri cōiungūt̄ mediāte illa vena: ita ꝙ cibus tranſit a
mamillis mulieris ad vmbilicum mediāte illa vena. ¶ Nota
vmbilicus directe eſt in medio corporis in hoīe bene formato vt
mediāte ipſo cibus equalit̄ influat̄ omībus mēbris a mamillis
mulieris. Et dicit̄ vmbilic⁹ ab vmbo. onis. q̄ eſt media pars clipei
ꝛ icos cuſtos quaſi cuſtos vmbonis medii in corpore. Itē dubiū
eſt quare in mulieribus mamille ſūt ſupra ꝛ in aliis aīalibus
infra. Dicendū eſt ꝙ cauſa eſt duplex. Pria ſi mamille mulierū
eſſent infra impedirēt tranſitū: ideo natura ſagax ſic ordinauit.
Sed vacca capra ꝛ alia aīalia habent quatuor pedes: ideo ma-
mille nō impediūt tranſitū. Secūda cā. q: in mulieribus: a corde
depēdet calor: ꝛ ille calor extēdit̄ ſe vſqꝫ ad mamillas: ideo hūt
eas in pectore iuxta cor. Sꝫ in brutis maxime depēdet calor ab
epate: ꝛ ideo influit̄ calor ad mamillas. ideo ſūt infra. ꝛ ideo ſic
etiā melius mulgent̄ ꝛ lactant̄ a fetu. Sed di. quare viri non
hn̄t mamillas. Ratio eſt: q: viri nō patiūt̄ mēſtrua ꝛ nō nutriūt
pueros: iō nō eſt neceſſariū lꝫ habēt ſūme puas: ſicut mulieres
hūt teſticulos valde puos. Sed di. vtrū meli⁹ valerēt pue ma-
mille ꝙ̄ magne. Dicendū eſt ꝙ mediocres ſūt meli⁹ valētes: vn̄
magne nō ſūt vtiles: q: in ipſis eſt calor diffuſus hinc inde ꝛ nō
habēt multum de calore: ꝛ ibi eſt mala digeſtio. Etiā parue non
valent. q: ibi eſt modicū nutrimentū. Itē nota ꝙ fetus in vtero
ſcđm nutrimentū diſponit̄. ꝛ ideo mulieres impregnate phibēt̄
vt caueāt ſe a fortiſſimo potu. ſicut forte vinū. q: nō pn̄t bene
digerere illū potū. et potus fortis nō competit fetui cum adhuc
ipſe ſit multū tener ꝛ debilis. ¶ Textus.

Capitulū ſextū de monſtro in natura.

S Icut dicit areſto. ii. phiſico. ꝙ ſicut peccatū eſt in natura:
ſic etiā ē in arte. Cui⁹ declaratio ad p̄ſētis negocii multū
valet ad manifeſtationē intenti inq̄tū nūc expedit. Vn̄ ſciendū
q̄ mōſtra ſiue peccata in natura vocant̄ illa indiuidua alicuius

ſpeciei q̄ in aliqua ꝑte corꝑis curſū cōmunē illiꝰ ſpeciei excedēt
Sicut ꝯtingit videri in hoībus habētibus niſi vnū pedē: vl' tm̄
vnā manū. ⁊ ſic de aliis. ¶ Notandū autē ꝙ iſtud miraculum
qḋ phī monſtrū nature appellāt: accidit multis modis. aut enī
ex diminutione maĩe aut ex ſupabūdātia. Ex diminutione vo.
ꝯtingit pluribꝰ modis. Primo mō diminutio attribuit. materie
in ſe ⁊ tūc cū membra principalia puero primo debent formari
⁊ ordinari natura ſagax ⁊ ingenioſa facit vt cōpletius poteſt. ⁊
ea q̄ ſūt pñcipalia format. Et iſtis formatis ⁊ diſpoſitis ad for/
mationē ceterorū mēbrorū ſtudet. ⁊ ibi ex materia ꝙ habet facit
qḋ poteſt ⁊ format partē diminutā qñ diminutio eſt in materia
⁊ ideo ꝯtingit error. Et ideo etiā cōtingit caput aliqñ eſſe maiꝰ
vel minus ꝙ nãa reqrat illius indiuidui particularis ſic gñati
Et loquor de indiuiduo tali ſic generato qr ſi diminutio ĩ maĩa
parte preiacenti formationi nō obfuiſſet: caput ſic formatū ſub
diminutione materie eſſet ꝓportionabile nature indiuidui in ſe
et in oībꝰ aliis mēbris. Et illud etiā de aliis pñcipalibꝰ cōcludi
poteſt: cū in iſtis principalibus detinet ordo. vt phī naturales et
medici atteſtant. Alioqḋ ē mō diminutio nature attribuit parte
alicui generāde ſpecialiter. ¶ Commentum.
¶ Hic autor exeqtur intentū ſuū de modo generādi mōſtra in
natura: ⁊ adducit ſimilitudinē. et vult ꝙ natura aſſimilat arti.
qr ſicut aliqs artifex primo format et edificat bonū fundamentū
poſtea ſtudet edificare ſup illud fūdamentū. Sic ſilr nãa primo
mēbra pñcipalia ⁊ magis neceſſaria format. ſ. cor/epar/cerebrū
et teſticulos. et poſtea minꝰ pñcipalia. ſ. manꝰ/pedes/⁊ brachia.
Et ſic ſi defectus eſt in materia: tūc melius eſt eſſe magis pñci
palia ꝙ minꝰ pñcipalia. ¶ Nota duplex eſt natura. qdā intēdēs
alia ꝓducēs. mō natura intēdēs nō errat. qr qḋ melius eſt ſemꝑ
intēdit. ſed ꝓducēs qñqȝ errat. ſed hoc eſt ex parte materie abū/
dantis vel deficiētis: ita ꝙ monſtra fiant ſcḋȝ defectū materie.
Et hoc dupliciṫ aut ſcḋm ꝗtitatē diſcretā ſic ꝙ quādoqȝ vnus
generaṫ cū vno pede vel cū quattuor digitis in vna manu. Aut
ſcḋȝ ꝗtitatē cōtinuā ſic generaṫ aliqs cū nimio magno capite:
vel cū nimia magna manu. Si vo ꝑ abundātiā fuerit hoc etiā
dupliciṫ. aut ſcḋm ꝗtitatē diſcretā ſic qñqȝ generanṫ hoīes ha/
bentes duo capita. vel ſex digitos in vna manu. ⁊ ſic de aliis. Aṫ
ſcḋȝ ꝗtitatē ꝯtinuā ſic gñaṫ aliqs cū maximo capite pter curſū
cōmunē illius ſpeciei. ¶ Nota monſtrū dicit: eo ꝙ monſtrat ſe

videntibus. quia oēs diligimus videre monſtra ꝓpter amirari.
Unde mōſtra ſūt ſic intēta a natura per accidens et nō per ſe.
unde ſi natura nō poſſet perficere ſiue ꝓducere qnqꝫ digitos in
manu ꝓducit quattuor vel tres ſcdm exigentiā illius materie.
Sed dī. quare tūc fiūt monſtra. Ad hoc dicūt phī ꝙ fiūt ad exor
nationē et decorationē vniuerſi. nā dicunt ſicut diuerſi colores
in pariete exītes decorāt ipſū parietē: ſic etiā diuerſa monſtra:
ipſū vniuerſū exornāt mundū. Itē mōſtra etiā maxie fiūt per
influētias celeſtes. qr qnqꝫ regnat ſpecialis ↄſtellatio. ⁊ ab illa
diuerſe figure influūt. Vn̄ exptū ē ꝙ gn̄ati ſūt duo gemelli tā
vicini vel ramifici. in dorſu hn̄tes diſtincta capita vel mēbra. et
diſtinctas manus et nō pedes ⁊c. ¶ Textus.
¶ Iuxta qđ notādū qr ſcdꝫ intētionē phī oē mixtū ↄſurgit ex
quattuor elemētis. et ideo qđ ē nāe ignee cadit ī ſuū ſitē. ⁊ qđ
ē de nāa tre cadit in ſuū ſitē. et ſic de aliis. Ex iſto vn⁹ crederꝫ
⁊ opīaret me velle dicere ꝙ elemēta formālr eēnt in mixtis. hoc
enī eſt ↄtra intentionē phī. i. de gn̄atiōe. vbi vult ꝙ ſolū vtualr
ſint in mixtis. mō ex iſtis poſſibile eſt aliqn̄ ſemper habere ppor/
tionē diminutā ex parte alicui⁹ impedimēti ſpecialis. Et ſi ex
parte terre fuerit cōtingit diminutionē fieri in oſſibus. eo ꝙ ex
ea vel eis radicalr formant. et ſic de aliis. Contingit etiā aliqn̄
diminutio corporis indiuidui generati cū vno pede. Aliquādo in
brachiis. aliqn̄ vnius digiti et ſic de aliis cōſimilibus. Si vo ex
altera parte miſcibilis eſt tūc poſſibile eſt in ſimili parte gn̄ati
monſtruoſitatē apparere. vt frequētius cōtingit in his qui habēt
octo digitos ī manib⁹ vl' in pedib⁹: vl' duo capita: vl' aliqđ aliđ
¶ Hic autor declarat dictū ſuū ſcdꝫ intētū phī. i. ¶ Cōmentū.
de genera. Nota autor eſt iſtius opinionis ꝙ elementa maneāt
in mixtis vtualr. ita ꝙ ex elementis corruptis generat forma
mixti in qua reſeruant qualitates elemētorū. ſicut videmus in
mellicrato q̄ eſt mel et vinū vtualiter: ſed nō formaliter. Illud
ꝓbat. qr elementa ſūt ↄtraria. illa autē que ſūt ↄtraria in eodem
fundari nō pñt. vt eſt mens areſto. in quarto phiſicoꝝ. ⁊ autoris
ſex principiorū. ſ. Gilberti porritani ⁊ areſto. in poſtp̄dicamētis.
et petri hyſpani. et boecii in libro de diuiſionibus. Itē elemēta
ſunt corpora diſtincta nō cōpacientia ſe in qualibet parte mixti
ideo virtutes eorū non manent. ¶ Textus.
¶ Eſt igit notandū ꝙ mōſtruoſitas nō ſolū ex pte diminutiōis
materie accipitur. vel contingit ſicut nunc dictum. eſt. ſed etiā

aliqñ ex malicia matricis q̄ ſi fuerit lubrica ⁊ vicioſa vel mali cioſa: totũ ſemen nõ retinebit. ſ; diſꝑgit aliqñ añq̄ totũ ſemẽ in maſſã colligit᷑. tũc via occupat᷑ ⁊ matrix claudit᷑. ⁊ ſic modicũ ſeminis recipit᷑ a quo debet formari fetus. et illud h; ſpeciales modos ſub ſe q̄ plures ſũt. ſed de his narrare lõgũ eſſ;. ⁊ ideo hec obmittant᷑. Et qñ iſti modi ꝯtingũt tũc diminutio effectiue a matrice ꝓcedit. Quidã vo ꝓcedũt ex parte coitus: ſic ꝙ ad mõ ſtruoſitatẽ multũ operat᷑ inordinatus coitus. ex eo ꝙ aliquãdo maſculꝰ eſt in coitu cũ femella ſi tũc maſculus tpe coitus inor dinate iacet cũ femella monſtrũ facit in natura. Narrat᷑ enĩ de quodã q̄ lateraliter iacuit ſuper femellã tpe coitus: ⁊ femella generauit puerũ in vno latere curuũ et in pede claudũ. Et cã huiꝰ ex inordinatione coitus ꝓceſſit. ¶ Cõmentũ.

¶ Hic autor oſtẽdit aliũ modũ monſtrorũ ſiue mõſtruoſitatis. vnde matrix qñq; eſt cauſa mõſtruoſitatis. vt ſi fuerit lubrica. vnde lubricũ dicit᷑ illud qḋ vix poteſt retineri. ſicut anguilla vel aliquid aliud tale. Itẽ coitus inordinatus ⁊ vehemẽs maxime eſt cauendus ꝓpter fetũ debite ꝓducendũ ne ſemen peruerſe re cipiat᷑ in matrice. Et nota ꝙ ꝓ tãto coitus ſtando ẽ irregularis in natura: q̄uis rudes nõ curant. q: ſemen ita debite recipi nõ poteſt ſicut debet. Ex illo pꝫ ꝙ multa ſũt peccata que nõ ſolũ peccant in lege ſ; etiã in natura. q: natura debite ⁊ regulariter intendit ꝓducere. ¶ Textus.

¶ Aliqñ vo peccatũ naturale cõtingit ex ſupabundãtia matie q̄ diminutioni opponit᷑. ⁊ illḋ habet i ſe multos caſꝰ ſiue modos ſpeciales. Qñ enĩ ſupabũdantia materie eſt in oĩ parte eiꝰ vel ſcḋm exigentiã nature et ſcḋm eius formã. ⁊ ſic multe tortuo ſitates ⁊ tumores apparent in mẽbris. Et huiꝰ eſt ratio. quia ſi natura abũdat ĩ parte ſeminis deputata ad corpꝰ vel ad caput tũc natura facit illud qḋ naturaliter poteſt. ſ. aliqñ duo capita: aliqñ duos pedes: quoꝝ vnꝰ eſt multũ maior alio ſcḋm cõmunẽ curſũ. ⁊ aliñ facit gibboſũ ĩ pectore: qñq; in dorſo. ¶ Cõmentũ

¶ Hic autor oſtẽdit quõ ex ſupabũdãtia materie fiũt monſtra vbi vult ꝓ ſnĩa ſi ſemen nimiũ in abũdãtia ſit infuſũ. ⁊ q: ma trix eſt clauſa. ⁊ q: tũc eius tota materia trãſmutat᷑ in materiã fetus. ⁊ ſi tũc pars ex qua debet fieri fetꝰ caput eſt nimis abun dans: tunc fiunt duo capita vel tria. ⁊ ſic de aliis partibus aliis membris deputatis. ¶ Textus.

¶ Sed in omnibus iſtis mirabilior eſt iſte caſꝰ ⁊ effectus quẽ

albert⁹ recitat de vno cui nata fuerūt duo mēbra libidīs. vnū ex pte viri. aliud ex pte mulieris. ita ꝙ potuit ſuccūbere. i. ſubiacē ⁊ incūbere. i. actiue coire. Et cā hui⁹ original'r trahit ex ſupabūdātia materie: q2 mā fuit pn̄cipiū ſufficiēs generāoī vtrūq3 mēbroꝝ. ex ſupflua aūt pte ſemis ex qua talia mēbra ſolēt gn̄ari recitat auicēna ⁊ albert⁹. vt patebit ī textu īferi⁹. Cōmētū

¶ Hic ponit mirabilē euentū de hermofroditis. Et di. albertus ꝙ vidit hermofroditā qui vtrūq3 membrū habuit. ⁊ potuit agē et pati: vel quodāmodo in ſeipm̄ ſed reſpectu alterius. ⁊ hoc prouenit ex eo ꝙ mā̄ia fuit tanta ꝙ vtrūq3 mēbrum fieri potuit. Et mēbrū virile ē ſemp ſuperi⁹ ⁊ femineū inferi⁹. S3 di. quare nā̄a nō pducit duo mēbra virilia vel feminea. Rō: q2 natu̾ pe cōtigentib⁹ facit quod meli⁹ eſt. ſed meli⁹ eſt ſic ordinari: q2 alterū ſemp ſupflueret ſi faceret duo virilia. q2 quicqd vnū faceret h⁹ etiā alterū. preterea ſepe accidit ꝙ generat̄ gallina q̄ h3 mēbrum īdiſpoſitū ad coitum ita paruū ſicut gallus. et illud puenit ex defectu materie. Item ſi contigit ꝙ generat̄ femella ſine apparētia mēbri mulieris tunc pellicula eſt ſupra poſita quā op3 remoueri. Nota ſi hermofrodita magis apparet in ſpecie viri ſic ſe tenebit in tali ſpecie. Si autē in ſpecie femelle tunc iterū ſe ſic tenebit: ⁊ nō lic3 ſibi ambo opera exercere ſecundū pcepta legis. et ſic de aliis. Textus

¶ Et nota ſcd3 auicennā. ſi ſemē cadit in latere ſiniſtro matricis generat̄ femella. ſi in dextro generat̄ maſculus. ſi in medio hermofrodita pn̄cipās naturā vtriuſq3 ſc3 maſculi et femelle. ⁊ a viro tanꝗ a digniori recipit ſpēm ſecundū naturā. l3 hec nāe ſūe fiāt in ipſo. Recitat enī albert⁹ ꝙ ſicut aliqua talia mōſtruoſa corpalia ↄtigunt: ſic etiā ſpūalia. Dicit enī duob⁹ gemellis: quoꝝ vn⁹ habuit in dextro latere virtutē. vt vbicūq3 portabat̄ a parte illius lateris aperiebātur oēs ſere ⁊ clauſure. Et ali⁹ habuit virtutē in ſiniſtro ꝙ vbicūq3 portabat̄ fuerunt clauſe que prius fuerunt aperte: Et loquor de apertione ⁊ clauſura ſerarū in oſtiis domoꝝ. Et cauſa hui⁹ non prouenit ex materia: ſed ex ſpeciali cōſtellatione celi. ⁊ nō ſolū ex conſtellatōne ſpāli: ſ3 etiā ex ſpāli materie diſpōne ad talē effectū: q2 actus actiuoꝝ ſunt ī materia bene pdiſpoſita: vel in paciēte diſpoſito. vt di. ii. de aīa

Commentum.

¶ Hic autor ponit vnū notabile. ⁊ ſatis p3 in textu. Nota ī late dextro ē maior calor ꝙ̄ in ſiniſtro. Cor enī iac3 ī ſiniſtro et īfluit

caloꝛē in dextrū. Et iō in dextro gn̄ant maſculi grā caloꝛis. ꝛ iō dextra ps coꝛpis eſt foꝛtioꝛ et vigoꝛoſioꝛ ꝙ ſiniſtra. vn̄ a dextro fit mot⁹. ii. celi. vn̄ dext pes eſt modice maioꝛ ſiniſtro. ſilr̄ iter de manu dextra: ꝛ ſic de aliis. Alio° pꝫ quō fiat gn̄atio duoꝛū ramificatoꝝ in doꝛſo: qꝛ qn̄qꝫ cōtingit ſemē recipi in duab⁹ cellulis matricis. ꝛ tunc pōt ꝯtingere ꝙ pellicula diuidēs cellulas coꝛrūpat. et tūc cōiūgunt illa ſemīa ſe inuicē in doꝛſo. ꝛ hn̄t diſtincta capita et diſtīctas man⁹ ꝛ diſtīctas aīas. et debēt baptiſari pꝛo duob⁹ hoīb9. Nota virt⁹ celeſtis mirabilit operat et occulte in īferioꝛib⁹. Vn̄ poſſibile ē de duob⁹ gemellis ꝙ virtus celeſtis reſpicit gemellū in latere dextro ſcðꝫ talē virtutē ſcðꝫ quā īfluit ſibi virtutē aperiēdi ſeras ſine cōtractu: qꝛ iſta pars dextri latis foꝛte alterat acrē ꝛ ille vltra ſerā vſqꝫ ad apertionē. Et q̄ ſic ſe hn̄t ſepe ſūt fures: qꝛ ſeras poſſūt aperire. Nota diuerſitatis ē hic cauſa: qꝛ ſcðm ꝙ virtus celeſtis īuenit materiā diſpoſitā ſic operat in illā.

Textus

¶ Et null⁹ credat ꝙ que dicta ſūt ſint ficta: qꝛ in ſil'i cōtingit videri in lapidib⁹ quibuſdā in quos ſpecial' cōſtellatio agēs imprimit ſpēm ꝛ foꝛmā hoīs interi⁹. vel alteius ſpēi ſcðm exigentiā agētis. ſicut viſū eſt ſepe qn̄ lapides diuidunt qð fit ex coſtellatione ſpāli. Agit ergo qn̄qꝫ ꝯſtellatio ſpecial ad monſtruoſitatē effect⁹ tā ex pte diminutōis matie q̄ ex pte abundātie. Et nō ē mirū in gemellis cū etiā in quibuſdā aliis accidat vbi ē poſſibile inuenire. ꝛ ꝙ oēs modi ſpāles q̄ ſunt in monſtris pn̄t reduci ad duos modos pꝛīcipales ſcꝫ ꝓpt iobedientiā materie vel inſufficiētiā matie ſcðm auicennā in. ii. metha. Et per iobediētiā itelligo indiſpōem qn̄ materia. nō eſt bene diſpoſita tūc nō obedit agēti. Et p inſufficiētiā intelligo diminutionē vel ipedimētum ex pte ipſi⁹ matricis.

Cōmentū

¶ Hic autoꝛ rn̄det tacite queſtioni dicēs. Di. ergo aliquis hec ſunt ficta q̄ ponunt hic. ꝛ dicit ꝙ hoc nō credat. Nota mediante virtute celeſti in lapidib⁹ multiplex ē virt⁹. Vnde albert⁹ recitat ꝙ in colonia in quadā feneſtra vidit quendā lapidē hn̄tem ſpēꝫ regis. ꝛ tūc debuit naſci magn⁹ rex. Vn̄ in mltis lapidib⁹ vult⁹ humani figurat. et p illos lapides fiūt diuerſe medicine. Vn̄ ſi qs ſole exn̄te in piſcib⁹ iculperet ſpēm piſcis i lapide: ille poſſꝫ cōuocare oēs piſces in aqua. ꝛ hoc eſt tpe determinato. Vnde hali in cētiloquio ptholomei recitat diuerſa ſigna ꝛ miracula de inſcriptione ſeu ſculptione lapidū.

Textus

¶ Et ſi aliq̄s diceret ⁊ argueret ſic. Si mōſtra poſſent fieri ſequeret φ natura poſſʒ priuari fine: q̄ꝛ ſemp intēdit agere regulariṫ. Dicendū ſcd̄m auicennā φ nō eſt ſemp poſſibile ex parte ꝑticularis nature omnē materiā ad ſuū finē amoueri. nec etiā eſt ꝯcedendū φ priuationes ſuaꝝ actionū habeāt fines. et iō de egritudine ⁊ morte nō eſt inſtātia: q̄ꝛ hec nō ſunt intēta a naṫa ꝑticulari: ſed ab eo q̄ hāc regit. et illa appellata eſt itelligētia ſcd̄m manifeſtationē phōꝝ qui digne locuti ſunt de natura. Et tm̄ de his dictū eſt.

Commētum.

¶ Hic autor ponit obiectionē ſeu īſtantiā et ſoluit ī textu. Pro quo nota regulariṫ intēdens ꝑducere pōt īpediri ꝑ naturā ꝑticularē. Et iō pʒ φ mōſtra nō ſūt intēta a naṫa: niſi vbꝫ de ꝑ accñs. Itē nota natura ꝑticularis nō intēdit fines priuationū: q̄ꝛ vidit melius eſſe φ̄ nō eē. ſed deus ⁊ natura celeſtis q̄ oīa ſciūt optime diſponē. et vocaṫ intelligētia nō errās. Vn̄ ex. i. celi. Oīs mors corruptio egritudo ⁊ īfirmitas ſūt p̄ꝫ naturā.

Textus

¶ Capitulū ſeptimū de ſignis cōceptionis.

Inito ſermone noſtro inq̄tum ſufficit de gn̄atione ⁊ formatione fetus. et penes quē modū ⁊ pluribus aliis materie incidētibus. Vt tñ ꝑſens doctrina magis ꝯplete habeaṫ notāda ſunt ſigna ꝯceptionis ī muliere q̄ ſunt plura. Primū eſt ex ꝑte coitus. Si eñi mulier qn̄ fuerit ī coitu cū viro poſt coitū ſentit frigus et dolorē in cruribus: ſignū eſt φ ꝯcepit.

Cōmentū

¶ Hic autor determinat de ſignis cōceptionis. Rō primi ſigni eſt q̄ꝛ qn̄ mulier ꝯcipit tūc calor naṫalis cōcurrit ad ītra ꝑ formatiōe fetus. ideo reliquit frigus in mēbris. et hoc videmus in ſiti: q̄ꝛ quādo hō comedit poſt hoc patiṫ ſitim. q̄ꝛ calor naturalꝭ trāſit ad ſtomachū alterādo cibū. ideo nō eſt ſtudendū poſt prādiū: ſed prius modicū labora vt calefias. ⁊ ſic digeſtione cōfortata ſtudeas: q̄ꝛ tpe ſtudii ſpūs vitales ꝯcurrūt ad cerebꝛū ipm̄ iuuādo. Illud eñi pʒ in febricitantibus q̄ hn̄t in ſtomacho humores groſſos quos calor naṫalis ītendit digerē ⁊ vadit ad ſtomachū. ideo paciunṫ frigus febricitātes ⁊ calore recedēte a ſtomacho paciunṫ magnū calorē. Aliud ſignū. ſi mulier paucū ſemē emittit vel nullū: ſignū eſt φ concepit.

Commētum

¶ Hic autor ponit ſecundū ſignū cōceptōnis vt pʒ in textu. Et aſſignat rōnem: q̄ꝛ matrix claudiṫ ⁊ nō permittit ſemē trāſire ⁊ recedere. Nota φ iuuenes mulieres q̄ maxie delectanṫ in coitu poſſunt emittere ⁊ nō concipere: ſed hoc non eſt de ſenioribus.

Item tēpoꝛe coitus et cōceptionis natura retinet ſemē ab itra vt nō egrediat̄: et hoc ꝓpt̄ fetū.

Textus.

¶ Aliud ſignū. vir ex̄nō ī coitu ſētiat virgā ſuā attrahi et ſugi quadā clauſura ex parte vulue mulieris.

Cōmentū.

¶ Ratio iſtius ſigni eſt: q2 qn̄ mulier cōcipit tunc vulua ſugit quaſi virgā virilē. et ꝓpter delectationē matrix ꝯprimit̄ ꝛ quaſi claudit virgā virilem.

Textus.

¶ Aliud ſignū. ſi mulier poſt coitū appetit cōtinue coitū. hoc ē verū in quibuſdā: q2 quedā mulieres ſunt ꝗ magis cōcupiſcunt qn̄ ꝯcipiūt. vt viſū eſt pꝛiꝰ in vna q̄ſtione.

Cōmentū

¶ Circa. v. nota ꝙ poſt īpꝛegnatōnē mēſtrua inſtigāt ad coitū Et maxime delectationis memoꝛia ꝗ pꝛius habuerūt in coitu.

Textus

¶ Aliud ſignū. ſi mēſtrua nō currāt poſt coitū ſcd̄m motū ſolitū ꝛ fit titillatio in oꝛe matricis: ſignū eſt ꝙ mulier concepit

Commentum.

¶ Rō iſtius ſigni ē: q2 qn̄ mulier ꝯcepit tūc mēſtrua ꝯuertunt̄ in nutrimentū fetus ſcʒ in lac et fit titillatio in oꝛe matricis ꝓpter caloꝛē. ꝛ nūc fit doloꝛ in cruribꝰ: q2 ſpūs ſūt clauſi in matrice q̄ tranſeūt ad crura et vegetāt crura.

Textus

¶ Itē aliud ſignū. ſi coloꝛ faciei vltra moꝛē ſolitū eſt mutatus vñ libent̄ ſolēt eē rubee poſt ꝯceptionē grā caloꝛis. Itē ſi aliq̄ cibaria ꝯcupiſcūt: nūc terrā: nūc carbones: nūc poma nō matura ſeu ceraſa: ſignū eſt ꝯceptionis.

Commētum.

¶ Cauſa huiꝰ ſigni eſt: q2 poſt cōceptiōēs multi humoꝛes groſſi idigeſti aſcendūt cerebrū. ꝛ illi mouēt appetitū aliquoꝝ ſimiliū q2 ſi ſint calidi valde hūoꝛes: tunc appetūt carbones. ſi ſīt valde frigidi ꝛ hūidi illi humoꝛes tūc appetūt pira/ aut poma nō matura ꝛ ſilia. q2 oē ſīle applaudit ſuo ſimili ꝛc.

Textus

¶ Capl'm octauū de ſignis an vir vel femīa ſit ī vtero.

Hinc videnda ſunt ſigna vtrū maſculꝰ vel femella ſit ī vt'o

Et hec ſunt ſigna va q̄ ſequunt̄: q2 tpe ꝯceptōis maſculi coloꝛ faciei eſt rubeus ꝛ leuis motꝰ.

Commētum

¶ Hic autoꝛ ponit ſex ſigna ī numero. vtrū in vtero maſculus ſit ꝯceptus vel femella. Rō illius pꝛī ſigni eſt: q2 coloꝛ rubeꝰ eſt ſignū magni caloꝛis. ꝛ ſi eſt caloꝛ magnꝰ in mrīce tunc virtꝰ eſt ſufficiēs ad maſculū. ꝛ tūc mulier leuiter mouet̄: q2 caloꝛ eſt pꝛīcipium motus.

Textus.

¶ Aliud ſignū. ſi venter tumeſcit in dextra parte ꝛ rotundat̄

ſignū eſt maſculi.

Commentum

¶ Nō illius ſcōi ſigni ē: qꝛ in dextra pte iacet maſcul' tanꝙ in pte fortiori et calidiori. ꝛ tūc vēter rotūdꝰ fit: qꝛ extēdit et āpliat.

Textus.

¶ Aliud. ſi lac fluēs de mamillis ē ſpiſſum ꝛ bene digeſtū. ita ꝙ ſi ponat ſupꝛa aliquod corpus bene pollitū et terſum nō diui datur: ſed partes conſtabūt ꝛ non fluāt ſignū eſt maſculi.

Commentum.

¶ Cauſa hui' ſigni ē: qꝛ illud lac caloꝛ īdurauit et cōpꝛeſſit in ſpiſſando. vnde caloꝛ hꝫ multa opa. facit eni rem durioꝛē ꝛ ſubtilioꝛē et corrūpit humidū ꝛ inducit ſiccū. experiamini hoc de ouo aſſato.

Textus.

¶ Aliud ſi tale lac mulieris īpꝛegnate vel gutta ſanguīs ipſi' a dextro latere extractū ponat ad fontē clarū vel ad vrinā eius ſi petit fundū directe: hoc ē ppēdiculariꝰ ſignū eſt maſculi. Si vo. ſupnatauerit: ſignū femelle erit. Si mlier dextrā mamillā habet groſſioꝛē: ſignū eſt maſculi. Si vero ſiniſtrā: ſignū eſt femine.

Commetum.

¶ Cauſa hui' quarti eſt. ſi petit fundū directe: hoc eſt ſignū ꝙ bene eſt induratū et inſpiſſatū a caloꝛe naturali. Unde perpendicula eſt linea latamorū recta cū qua perpēdunt et conſiderāt longitudinē rei ꝛ cōſtituūt duos āgulos rectos ſuper baſin ſup quā cadunt.

Textus.

¶ Itē ſi ſal poſitū ſupꝛa caput mamillarū nō liqueſcēs: ſignū eſt maſculi.

Commētum

¶ Cauſa hui' quīti ſigni eſt: qꝛ ſi mamille ſunt calide tūc ille caloꝛ facit cōſtare ſal. vñ ſal grā caloris conſtat in partib'. Vñ ſal generat ex aqua groſſa ꝛ multū bulita. ita ꝙ ſpecialis aqua eſt ad ſal. vnde caloꝛ ignis extrahit de aqua ſubtilioꝛes partes ꝛ illas ptes facit exalare. ꝛ tūc ibi remanēt partes ērreſtres humidioꝛe; et groſſioꝛes. ꝛ ille per caloꝛē conſtāt. et huius ſignū eſt ꝙ tēpoꝛe pluuiali ſal liqueſcit in ſcutella. Vñ quarto metheo. dꝛ. Si ſal debet reſolui ī materiā et formā pꝛimā: reſoluit in aquā et ſic diſſoluit. Ideo ſi ſal ponit ad ignē incipit corrūpi ꝛ ſalire qꝛ contrariū inuenit.

Textus.

¶ Aliud ſignū. ſi mulier pꝛi' mouet pedē dextrū: ſignū eſt maſculi. E cōtrario aūt mō ſe hꝫ. modo ſi femella eſt cōcepta: tunc mulier eſt grauis et palida ꝛ vēter eſt oblōgus et in ſiniſtra rotūdꝰ. et mamilla in ſiniſtra pte nigreſcit. ꝛ lac eius nigrū erit

indigeſtũ liuidũ/et aqueũ. Et falſuʒ ſupra corp⁹ poſitũ diuidit pars eius a parte. Et poſitũ ſupra fontẽ vel vrinã natat. et ſic de aliis. Itẽ ſi dolor eſt in ſiniſtra pte ſemp eſt femella. Si vero in dextra maſcul⁹ eſt. Itẽ aliud experimentũ qđ ſcio eẽ verũ et expertũ. ſi aliq̇s ſcire voluerit vtrũ mulier ſit ĩpregnata vel nõ. det ei bibere mellicratũ. ſi tũc ſenſerit pũctiones circa vmbilicũ tunc ↄcepit. ſi autẽ nõ ſenſerit mĩme ↄcepit. Mellicratũ autẽ vocat̃ potio q̃ fit ex aqua et melle. ꝛ fit p hunc modũ: ꝙ accipi debent duo coclearia de aqua: et vnũ de melle tali ꝓportione ꝛ miſceat̃ inſimul et detur mulieri ad potãdum in coitu lecti vel ſtati poſt. Et forte mulieres aſtute dicerẽt oppoſitũ. et ergo qñ aliquis vult experire non debet dicere de ĩpregnatione. ꝛ ſi ipſa conquerit̃ dolorẽ capitis vel alteri⁹ partis vt ſepe ſolent facere tunc hõ debet ſemp dicere illud vʒ cõtra talẽ dolorẽ. et debet ſibi illũ potum dare. ꝛ tunc de mane debet dicẽ nõne doluiſti in ali/qua par:e. ꝛ ſi circa vmbilicũ dicunt tũc iudiciũ cõceptionis in iſto iudicat̃. ſi vero nõ: tunc nõ ↄcepit. Sʒ quedã mulieres ſunt ita aſtute ꝛ conſiderãtes ſophiſma illđ. et nolũt dicere veritatẽ ſed ſemp alio mõ dicũt ꝙ ſe hñt in vitate.

Comentũ

¶ Hic autor ponit bonũ ſignũ ſimplicis ↄceptionis et experientiam verã que pʒ in textu. Unde nota ꝙ ratio iſtius experimẽti eſt q: mel obſtruit neruos et venas. ꝛ ex iſto generat̃ dolor circa vmbilicũ. Iteʒ illud dulce eſt inſanũ: q: oĩs pinguedo dulcis eſt mala. et piſciũ eſt peſſima ꝓpter viſcoſitates. vnde dulce ſupernatat in ſtomacho. ſed q: tunc calor ſtomachi ꝓpter fetum eſt debilis. ideo ſumpto mellicrato mulier dolet circa vmbilicũ

¶ Capl'm nonũ de ſignis corruptõis virginitatis.

Textus.

Poſt hoc notãda ſunt ſigna corruptionis caſtitatis. Iuxta quod notãdum. ꝙ aliqñ virgines grauiter corrũpunt̃: ita ꝙ earũ vulua multũ ampliat̃: q: mẽbrum virile eſt nimis magnũ et ineptũ: ſic ꝙ mulier tam ãplaʒ acquirit vuluã. ita ꝙ vir ſine dolore ſui mẽbri coit. ꝛ tunc eſt primo corrupta. Et hec eſt cauſa quare iuuenes mulieres cũ prĩo corrũpunt̃ dolẽt pro tpe in vulua: q: ãpliata eſt et ad coitũ diſpoſita. Alia autẽ eſt cauſa coadiuuãs: q: eſt quedã pellicola int̃ vuluã et vheſicã que corrũpit̃. Et q̃to plus coiũt tanto plus in tali ludo fortificant̃.

Commentum.

¶ Hic autor proſequit̃ de ſignis corruptẽ caſtitatis. et ſatis pʒ.

i textu. Sȝ extra textū eſt aliud ſignū: qꝛ vulua mulieris ſemp
eſt clauſa: ſed virgis ſemp aperta ſtat. ideo virgo altius mīgit ꝙ
mulier. Nota ſi vis experire verū virgo ſit corrupta. puluc riſa
fortiť flores lylii crocei q̄ ſunt inť albos flores et da ei comedere
de illo puluere. ſi eſt corrupta ſtatī mīgit. Itē fac eā mīgere ſup
quandā herbā que diciť malua vľ papel de mane ſi ſit ſicca tūc
eſt corrupta. ſi aūt virido eſt manet viridis et nō eſt corrupta. vel
accipe fructū lactuce ꝛ pone āte nares eius: ſi tunc eſt corrupta
ſtatim mīgit. Textus

Capitulū decimū de ſignis caſtitatis.

Signa caſtitatis ſunt hec. pudor/verecūdia/timor/cū caſto
inceſſu et loquella. ꝛ cū deſpectu applicāt ſe viris et viroꝝ
actib⁹. ſed quidā ita aſtute inueniūť ꝙ oibus iſtis obuiare ſciūt
et tūc hō dȝ ſe ꝯuertere ad vrinā: qꝛ vrina virginū eſt clara ꝛ lu
cida: qnqȝ alba: qnqȝ glauca. Si vo fuerit aurei coloris clara ꝛ
pōderoſa animū coeūdi ſigāt. i. appetitū. et hoc ē verū in nō cor
ruptis. Corrupte enī mulieres habēt vrinā turbidā per fracturā
pellicule p̄cedentis. et ſperma viri apparet in fundo vrine talis
mulieris: ſed in mēſtruoſis vrina eſt ſanguinea. et in tali menſe
qn̄ patiť habet oculos aqueos ꝛ alteri⁹ coloris in facie ꝛ abho
minatione patiť in cibo. Et ideo ſibi q̄lquis caueat ne coeat tūc
cū eis: qꝛ nociuū eſt: vn̄ prudētes mulieres ſciūt ſe tūc cuſtodire
et ſeparātur a viris per tps flux⁹ mēſtruoꝝ. Cōmentū

Hic autor exequiť de ſignis caſtitatis. Nota. vrina virginū ē
clara: qꝛ ipſe ſunt calide ꝛ bene digerūt. et ideo vrina q̄ trāſit p
loca digeſtiōis ſumit ibi calorē. vn̄ colorať in renib⁹. Sȝ dȝ capi
vrina poſt ſomnū primū. qꝛ tunc facta eſt digeſtio. ꝛ debet videre
ꝙ vrina p accidēs nō ſit variata. ſcȝ morbo vľ nutrimēto groſſo
Nota in vrina ſunt tres regiones. ſcȝ ſuperior: vbi conſideranť
mēbra ſuperiora. ſcȝ cerebrū et caput. Secūda in medio: vbi ꝯſi
derātur mēbra media. ſcȝ renes et cor. Sed tercia eſt iferior: vbi
cōſideranť teſticuli/lumbi/ꝛ matrix. ideo dicit trā ſperma ſemp
apparet in fundo ꝓpter ſuā grauitatē. Nota qn̄ mulier eſt men
ſtruoſa tunc humores aſcēdunt ad oculos: qꝛ oculus eſt pars po
roſa corporis et cito eſt paſſibilis. Et tunc mulier pallet in facie
et ipſa patiť abhominationē cibi: qꝛ nō cupit ꝓpter infectionē ce
rebri et olfactionē. Et tunc eſt nociuū cū eis coire: qꝛ illi pueri q̄
tūc ꝯcipiunť inclinātur ad morbū caducū et ad leprā. quia talis
materia eſt valde venenoſa. Textus.

¶ Eſt autē notandū ꝙ mulieres ātique in quib⁹ mēſtrua fluūt
ꝛ q̄uedā in quib⁹ mēſtrua ſunt retēta: ſi iſpiciūt pueros in cunis
iacētes intoxicāt oculos eoꝝ viſu. Vt dicit albertus in libro ſuo
de mēſtruo mulieꝝ. Cauſa huiꝰ in mulierib⁹ apparet quib⁹ mē
ſtrua fluūt. qꝛ tēpore fluxus humores q̄ mouētur ꝑ totū corpus
primo inficiūt oculos. et oculis īfectis aer inficit. ꝛ tunc aer ille
inficit puerū. et illud eſt de intētione phī in de ſomno et vigilia
Cauſa aūt quare ātique mulieres quib⁹ non fluūt mēſtrua in-
ficiunt pueros eſt: qꝛ retentio menſtruorū facit abundantiā ma
lorum humorū. et qꝛ mulieres antique ſunt deficiētes in calore
naturali naturādo ꝛ digerēdo talē materiā. et precipue ſi fuerit
pauperes ſic ꝙ nutriūtur a cibo et nutrimēto groſſo quod ope-
ratur ad talē materiā infectā. Et ille mulieres plus inficiunt
qꝛ menſtruū hic cedit ad purgationē nature ipſarum.

Commentum.

¶ Hic autor ponit quoddā notabile: ꝛ patet manifeſte in textu.
Nota humores mali exeunt per oculos potius q̄ per aliud mē-
brum: qꝛ oculus eſt aqueꝰ. ex ſecūdo de aīa: quod pꝫ. ſi cōp imit
lacrimat. ꝛ ideo mulieres multū lachrimātur: qꝛ habent multū
de humido quod petit ex[i]tū. Et quādo oculus ſic eſt īfectus tūc
īficit aerē tangentē oculū. et ille vltra inficit aerē ꝓpinquū ille
aer iterū aliū aerē vſqꝫ ꝑuenit ad obiectū. ꝛ ibi fit reuerberatio
mali humoris et ibi primo operat̄: qꝛ oīs actus fit cū reſiſtētia
aliqua: qꝛ illa īfectio fit circulariť. qꝛ ſi nō tūc ſolū mulier infi-
ceret ſcđm vnā differentiā loci pōnis. et nō ſecundū oēm. Nota
pueri ſūt debiles et tenuis nature. ideo pueri faciliť intoxicātur
Toxicū ē venenū qđ fit de toxo de tali arbore amariſſima. et d
ſucco guſtato aues moriunt̄. Nota ꝙ ideo oculꝰ mulieris fatiga-
nātis ꝓiecit camelū in foueā. ita ꝙ illa peſſima mulier tm̄ cogi
tauit de malis ꝙ quidā humores mali generabant̄ in ſpiritib⁹
eius et illi exiuerūt per oculū. ꝛ illos volēs camelꝰ effugē cecidit
in foueā. Et illoꝰ baſilicꝰ īficit videntē ipm̄: qꝛ venenū emittit.
et ſi poneret ſpeculū ad qđ verberaretur humores ad oculū baſi
liſci tunc ipſemet moreret̄ vel interficeret̄. Nota ſi aliquis q̄reret
ſi mulieres ſunt venenoſe quare nō intoxicāt ſeipſas: Dicendū
ꝙ venenū nō agit in ſe: ſꝫ in aliud. Cui obiicit̄. cū ergo mulieres
ſunt naturaliť intoxicate: ergo nō intoxicāt ſeipſas. Alia cauſa ē
qꝛ ſunt ꝯſuete. Vnđ auerrois in ꝓlogo tercii phicoꝝ. quedā erāt
cōſuete comedere venenū: ita ꝙ erat eoꝝ cibus.

Capitulū vndecimū de defectu matricis. ¶ Textus.

T qȝ dictū eſt de menſtruo: igit̄ ad mēſtruoꝝ locum ꝓcedamus: id eſt ad matricē. et videamus quot accidētia ſūt circa ipſā matricem. Matrix eni mulieris ſepe patit̄ ſuffocationē. Suffocatio enī apd̄ medicos vocat̄ cōpreſſio ſpirituū vitaliū ex vicio matricis egreſſa. ꝛ per hoc īpedit̄ anhelitus in muliere. ꝛ illud euenit qn̄ matrix de ꝓprio loco tollit̄. tūc ex frigiditate cordis ſupueniēte tales mulieres qnq̄ȝ patiunt̄ ſincopim. i. cordis debilitatē. ꝛ aliqn̄ vo alique vbginē in capite patiūt̄. Galien' enī magn⁹ in medicina narrat de quadā muliere ſuffocatiōeȝ matricis paciēte. ꝙ ex illa cauſa tantū patiebat̄ ꝙ nō potuit loqui: et cecidit quaſi mortua eſſet. qȝ nullū ſignū vite habuit. et vocati ſūt medici plures q̄ videntes ipſā ꝛ cauſam ignorātes dixerūt eā veraciter eſſe mortuā. Galienus autē ꝯueniēs cauſā conſiderauit ꝛ mulierē a paſſione illa liberauit. Hec enī egritudo cōtingit in mulieribus ex eo ꝙ abundat in eis menſtruū corruptū et venenoſū. et ideo bonū eſt ꝙ tales mulieres quecunq̄ȝ fuerint ſiue iuuenes, ſiue antique ſepe viris vtant̄ vt materia talis expellat̄. et expedit in iuuenib' qȝ in eis abūdat hūidū. ꝛ hec eſt cauſa quare iuuenes mulieres qn̄ incipiūt coire multū impinguant̄ anq̄ȝ cōcipiūt. ꝛ curam de pueris minime hñt. qȝ cura. vt dī. phūs in de ſecretis ſecretoꝝ. facit multū ſeneſcere qd̄ nō videt̄ in illis. Ille enī iuuenes mulieres qn̄ multū habūdant in tali materia multū appetūt coire ꝓpter materie abūdantiā. ideo peccatū eſt in natura illas retrahere ꝛ coitū ꝓhibere ad illū quē diligit. q̄uis ſit peccatū ī morib' de quo nichil ad ꝓpoſitū. Audiui in cōfeſſione ſocietatis ab vno inquirere cauſā a me quare hoc eſſet qn̄ ipſe dormiret cū ſua dilecta iuuēcula ꝙ tūc ipſe coitu finito inueniret ventrē ſuū vſq̄ȝ ad vmbilicū cū ſanguine perfuſū: et timuit multū et cauſam ignorauit: ꝛ nō fuit auſus ſe retrahere a iuuēcula ꝓpter amorē magnū inter eos. Et ideo quādoq̄ȝ flux⁹ mēſtrui poeſt mulieri et quādoq̄ȝ nocet ſcȝ ꝙ materia magis vel minus abundat. ꝛ ille fluxus nō fuit menſtruoꝝ: ſed ſeminis in coitu fluētis ꝓpt̄ abundantiā materie.

¶ Commentum.

¶ Hic auctor exequit̄ de īpedimētis ꝯceptionis. Nota ſuffocatio matricis ꝓuenit ex eo ꝙ matrix tollit̄ aduerſ' cor: ꝛ tūc magna frigiditas ſe extēdit ad cor ſic ꝙ cor patit̄ ſincopī. ꝛ dr̄ a ſin ꝙ eſt con. ꝛ copos inciſio q̄ſi cū inciſione ſiue debilitate cordis. ꝛ alio

noīe dicit̄ extaſis. ꝛ illa paſſio maxime accidit viduis que prius habuerūt viros ꝛ iam nō habent. vnde menſtrua eaꝝ corrūpunt̄ in matrice ꝛ generant̄ groſſi humores q̄ in corde generāt debili tates. et ideo ipſis multū valet coitus.

Capitulū. xii. de impedimētis cōceptionis. ¶ Textus.

Nunc autē de impedimētis ꝯceptōis aliqua tāgam⁹. Impe dimēta ꝯceptōis plura ſūt. q꞉ impedimētū qn̄qꝫ cōtigit ex nimia hūiditate matricis. qn̄qꝫ ex frigiditate. qn̄qꝫ ex ſiccitate qn̄qꝫ ꝓpt̄ nimiā pinguedinē corporis. q꞉ pinguedo circūuoluta orificio matricis ꝯſtringit ipſā ꝛ nō ꝑmittit ſemen viri intrare. vnde cognitio hui⁹ eſt de muliere: cuius renes ſūt ſepulti ꝛ oc cultati in pīguedine ex omni parte. Ille enī mulieres ſi in coitu ſemen recipiūt nō pōt intrare matricē. ꝛ ſic eiciūt ipſū cū eiecti one vrine. ꝛ iō breuiter ſi poſt coitū vrina talis mulieris videat̄ manifeſtū erit ſi ſemen viri in matrice eius ſit collectū vel nō. ſi ſic tūc vrina eius eſt immūda ꝓpt̄ cōmixtionē cū viro. ſi vero nō: tūc cōtrariū appebit. ꝛ qn̄qꝫ apparebit ꝙ vrina nō totalit̄ eiecit illud ſemen. q꞉ ſi ſūt calide tūc ſua caliditate exalāt. Sūt etiā quedā mulieres q̄ ita tenues ꝛ lubricas hn̄t matrices ꝙ ſemen intus nō poteſt retinere. Et ex multis aliis cauſis illud euenit: de qb⁹ ad p̄ſens nulla fit mentio. ¶ Commentum.

¶ Hic autor ponit q̄dā notabilia vt pꝫ in textu. Nota ſi ſemen viri ꝛ mulieris nō ſūt ꝓportionata ī q̄litatib⁹ primis. i. in calido ꝛ hūido. tūc talis ꝯceptio īpedit̄ p̄icipalr̄. q꞉ agēs ꝛ patiēs debēt eſſe ꝓportionata ex ſcd̄o de aīa. ſubiecta armonia. i. ſub certa ꝛ determīata cōbinatione. vn̄ q̄dlibet nō agit in q̄dlibet. vel q̄dlibꝫ nō fit ex quolibet. i. de generatione ꝛc. ¶ Textus.

¶ Et eſt etiā notandū ꝙ ſepe cōceptio ex parte viri impedit̄ ita ꝙ ſemen ei⁹ q̄d emittit eſt nimis tenue ſicut aqua. ita ꝙ ſi ma trici infūdit̄: tūc liq̄ditate ſua elabit̄. Et quādoqꝫ accidit ex fri giditate teſticulorꝫ: vel ſiccitate. et illud ſemen ſcd̄m doctrinam medicine ad generationē eſt incōueniēs. Sed dubiū eſt cuius ſit cauſa an ex defectu viri vel mulieris. Iuxta q̄d notādū ꝙ iſto mō ſcitur an ex parte viri vel mulieris ſit defectus: accipiātur due olle ꝛ in vtrāqꝫ vrina mittat̄: viri ī vnā ꝛ mulieris in aliā. et ponat̄ in vtraqꝫ furfur tritici. et talis experimentator diligent̄ obſtruat ollas per nouē dies vel parꝝ āpli⁹. et ſi ꝯtingit ex vicio viri defectus tūc iueniet quoſdā vermes in olla viri. ꝛ cācabus dꝫ ſupra poni ꝛ īueniet̄ rana fetida vel cātabra fetida. Si vo ex

vicio mulieris ſuerit in olla ſuū menſtruū. ſi ex vtriuſqȝ vicio
in vtra olla aliqḋ predictoꝝ inuenit̄ ⁊c. ¶ Cōmentū.

¶ Hic autor ponit vnū notabile vt pȝ in textu. Nota ſi vis bn̄
examinare accipias aliqd de ſpermate viri et ponas in aquam.
et ſi tendit ad fundū ſignū eſt ꝙ ſemen viri non eſt in defectu
cōceptionis. gloſa. q2 eſt bene digeſtū et ſpiſſū. ideo petit fundū.
¶ Nota ꝙ mulieres q̄ ſepe coiūt ꝓpt̄ delectationē ille generāt
fetus debiles. ergo abſtinete a coitu tūc gn̄abitis fortes pueros
et hoīes. q2 ſemen eſt ſatis forte ⁊ vnus frater pōt ꝯueniēter eē
fortior alio. Sꝫ nota cauſū expimenti. q2 ſi ſemen viri ē nimis
tenue tūc cito couertit̄ in vermes: ⁊ nō habet virtutē reſiſtentē
actioni corpis celeſtis. vnde iſta hūiditas q̄ in fūdo nō eſt denſa
et bene indurata cito alterat̄. ¶ Nota ſi mulier biberit ſaluiā
coctā cū vino per tres dies: tūc nō ꝯciperet in vno āno. gloſa. q2
ſaluia ē frigida. Itē comedat apē ⁊ nūꝗ ꝯcipiet. ⁊ ergo ex illis
ꝯcludo ꝙ mulieres ſepe coiūt: ſimiliter viri ꝓpter magnā dele-
ctationē quā habēt ad inuicē. q2 vulua in ſe cōtinet magnā dul
cedinē viro. ſed tū de illis nō multum dico ad pñs. q̄uis bene
multa dicere vellē. ſꝫ hoc nō facio. q2 aliqs ſocius q̄ hoc legeret
ſenſibus priuari poſſet. q2 nos multa facimus ꝓpt̄ mulieres et
ꝓpt̄ dulcedinē quā habent in eoꝝ mēbris. ſ. in mamillis / vulua
facie. ⁊ ſic de aliis vt videtur. ¶ Textus.

¶ Si qs igit̄ velit mulierē iuuare vt impregnet̄ ⁊ maſculum
cōcipiat: accipiat matricē leporis ⁊ inteſtina eiuſdē ⁊ faciat de-
ſiccari ⁊ in puluerē redigat. et illud mulier bibat ꝑpotū cū vino
⁊ ſimiliter faciet cū teſticulo leporis. ⁊ hoc in fine menſtruoꝝ ⁊
cū viro ſuo coīat ⁊ cōcipiet maſculū. Itē accipiat mulier ſuccini
ctam ⁊ intingat in lacte aſine lanā carpinatā et ligat ſup vm
bilicū eius donec coiat cū viro ſuo: et cōcipiat. Et hoc dico remo
tis interſciſis cauſis vel impedimētis aliis qb9 per ignorantiā
hoīs effectus ille ſepius ꝓhibet̄. Et ſi q̄rat aliqs q̄ ſūt illa impe
dimēta inſpiciat diligēter oīa q̄ vſqȝ ad illum locū dicta ſunt.
Item accipiat epar parui porci ⁊ teſticulos et deſiccat ⁊ etiam
redigat in puluerē et dat in potu maſculo ⁊ mulieri. ⁊ maſcul9
ſi prius impotens fuit ad generandū generabit. et mulier que
non potuit concipere concipiet. ¶ Cōmentum.

¶ Capitulū aliud quō mulier debet iuuari vt ꝯcipiet ⁊ marie
vt cōcipiat maſculū. Nota matrix leporis ⁊ īteſtina ſi deſiccant̄
⁊ pulueriſant̄ ſiūt multū calida. ſiīr epar porci in ſe eſt callidū ⁊

ſic generabūt calorē ſufficientē ad ꝯceptionē. et carnes porcine ſūt valde bone vtilitatis.⁊ ſūt ꝓhibite a iudeis.q̄ꝛ vnus iudeus mutat᷒ fuit ī ſuē.⁊ iō nolūt comedere matrē ſuā ſiue porcinas carnes.et ē alia cā naſalis. q̄ꝛ debēt vti frigidis cibariis ꝑ que caloꝛ eoꝝ extinguaẗ a caloꝛe xp̄i fideliū. ¶ Nota illō debꝫ fieri in fine menſtruoꝝ.q̄ꝛ tūc matrix eſt ſicca ⁊ q̄dāmō calidioꝛ ꝑ receſſū menſtruoꝝ frigidoꝝ. Itē ſūt alia expimēta.mulier accipiat āphorā herbā pulueriſatā bibēdo cū vino ⁊ ꝯcipiet. Itē vrina viri bibita īpedit ꝯceptōꝫ. Itē ſi accipiat vuluā leporis ⁊ pulueriſet cū melle liquido et accipiat coꝛ thauri et illi ꝑiter accipiūt ebulitionē.⁊ ſic mulier accipiat ī vna ſeptimana.ita ꝙ vno tp̄e pl᷒ ꝙ̄ alio tp̄e accipiat et ꝯcipiet. Itē mulier dꝫ vti calidis ⁊ bonis cibariis.et dꝫ q̄dāmō inebriari et bn̄ fricari.et dꝫ cauere ne natura eleuata ſemen īpediāt.ita ꝙ debꝫ ſe cito labori applicari ad retinendū et ſtatim poſtea dormiat et ſine dubio ꝯcipiet.

¶ Et eſt etiā documētū obſeruādū ſ.q̄n aliq̄s ſētiat ¶ Tert᷒ mulierē ꝯcepiſſe ꝙ nō nominet ī p̄ſentia mulieris aliq̄d de raris cibariis ad q̄d appetit᷒ mulieris poſſꝫ ſeſiari.niſi ei poſſit libitū ꝓſeq.q̄ꝛ ſi mulier tale q̄d poſtularet nullo mō poſſet haberi haberet occaſionē abhorrēdi ꝓpt̄ ꝯtrariā diſpōēꝫ appetit᷒.fetuſ ei ſic ꝯcept᷒ debilis reddiẗ ⁊ extiguiẗ.ideo cōſultū eſt q̄n mulieres petūt carbones vel aliq̄d conſimile ꝙ eis miniſtreẗ. Vidi eni de quadā muliere q̄ cū impḡnata fuiſſꝫ peciit poma recentia que cū habere nō potuit cecidit ad lectū ⁊ infra diem et noctē nichil guſtauit neqꝫ panem neqꝫ potū.et fuerūt circa eā iuuenes mulieres ⁊ ancille q̄ prius nō ꝯceperūt q̄bus illa fuerūt occultata. et q̄n impregnata peciit poma recētia:⁊ ancille aſtātes dixerūt nō inueniūẗ loquētes īter ſe ꝙ venenoſū eſſꝫ dare mulieri poma q̄ꝛ viderent in febricitātibus ꝯſimile et in parte illa decepte ſūt tunc autē illa impḡnata ex carētia pomoꝝ multū fuit debilitata in tm̄ ꝙ fetus anteꝙ̄ ad debitū tp̄s ꝑuenit moꝛtuus exiuit:in cuius egreſſu illa mulier laboꝛauit tribus diebus et noctibus. et ante egreſſū illa mulier emiſit ſanguinē per nares duobus diebus et vna nocte.ille vero ſanguis fuit mēſtruoſus.⁊ ſignū corruptionis fetus fuit illud. Iuxta illud ypocra.mēſtruis fluentibus impoſſibile eſt fetū eſſe ſanū. ideo vt oīa illa pericula euitanẗ apud oēs impregnātes: bonū eſt vt mulier in cuſtodia habeaẗ et modice moueaẗ.⁊ vt ei cibaria mollia et leuia miniſtrenẗ:et omnia iuxta appetitū ꝓſequanẗ.

¶ Commentum.

¶ Hic autor in toto illo textu iã recitato ponit duo documẽta: et ſatis manifeſte patent in textu. ¶ Textus.

¶ Sed anteq̄ noſtrũ ſermonẽ ad alia cõuertamus. Notandũ eſt vnũ notabile ſignũ: qđ fit ad cognitionẽ maſculi in vtero matris exiſtẽtis. et ẽ illud. Accipiat aquã mũdã de fõte claro ⁊ puro et ꝓcurat ſibi vnã guttam ſanguinis vel lactis de dextro latere mulieris: ⁊ infũdet guttã illã aque iſte. ſi tũc gutta petit fũdũ ſignũ eſt maſculi. ſi vo ſupnatauerit ſignũ eſt femelle. Item ſi dextra mamilla fuerit maior ſiniſtra impḡnata eſt maſculo. ſi vo ſiniſtra maior femellã portat. ¶ Cõmentũ.

¶ Hic autor ponit ſcđm documentũ. Et nota q̄ qñ mulier concepit tũc debilitat̃ et variat̃ gratia fetus cõcepti in ipſa. et ideo quicquid cupit ſibi detur. et ſi nõ. tũc euenit dolor: eo q̄ appetitus nõ ꝓducit̃. qꝛ voluntas delectat̃ i ꝓſequẽdo quod diligit. vñ nihil appetit niſi fuerit aĩatũ ex. iii. de aĩa. et p cõmẽtato. iii. ethicoꝝ. pȝ qꝛ volũtas eſt appetitus intellectus et ſp̄ eſt boni ſimpliciter vel apparẽtis. vnde omnia bonũ appetunt. patet per diffinitõez boni quã dat ariſtoteles in pn̄cipio primi ethicoꝝ dicẽs bonũ eſt quod oĩa appetunt. ¶ Nota q̄ poſt cõceptionẽ quãdo menſtruũ fluit hoc eſt ſignũ deſtructionis fetus. quia fetus debet nutriri de menſtruo fluẽte. ſed ſi modicũ fluit ꝓpter purgationẽ nature ne fetus ſuffocetur hoc eſt pficuum.

Capitulũ vltimũ de natura ſpermatis et digeſtione.

Neq̄ vero finẽ dictis imponamus vt noſtra ¶ Textus. doctrina ſubtiliter et magis cõplete habeat̃ cũ de materia menſtruoꝝ aliqualit̃ dictũ ẽ. tranſeũdũ eſt ad materiã ſp̄matis in viro. Sperma vo vt ſupra dictũ ẽ. nichil aliud eſt q̄ ſupfluũ alimẽti quod in ſubſtantiã rei aliũde non cedit. Iuxta qđ notãdũ q̄ medici ponũt quattuor in hoĩe digeſtiones. ⁊ dicũt q̄ talis eſt modus nutritionis q̄ primo cibus maſticatus in ore dirigit̃ ab ore ad ipſũ ſtomachũ. et ibi fit digeſtio prima. et ibi ſeparat̃ purum terreſtre ab impuro terreſtri. et illud impurũ dirigit̃ ad viſcera. ⁊ vltĩus emittit̃ per ſeceſſũ. Sȝ purũ hoc vlteriꝰ dirigit̃ ad epar. et ibi fit ſcđa digeſtio. et tũc iterũ ibi ſepat̃ purũ aquaticũ ab ĩpuro aquatico. Impurũ aq̃ticũ dirigit̃ ad veſicã. ⁊ vlteriꝰ per micturã emittit̃. ſed purũ dirigit̃ ad cor. et ibi fit tercia digeſtio et ſeparatur purũ ab impuro. Impurum dirigitur ad vaſa ſeminalia. et ex illo fit ſperma in viro: et in muliere menſtruũ.

ſʒ purū eſt ſāguis ⁊ illud dirigiṫ a corde p̱ magnas venas q̄ dn̄r
capillares p̱ quas venas dirigiṫ ſāguis ad ſingula mēbra. ⁊ in
illis mēbris fit vltia digeſtio ⁊ iterꝫ ſepat purū ab īpuro. Jm
purū emittiṫ p̱ ſudores ⁊ p̱ vngues ⁊ cōſimilia. Hoc autē purū
ꝯuertiṫ ⁊ ꝯgelaṫ in ſubāʒ aliti. ita ꝙ tales pori q̄ ſūt euacuati p̱
calorē naṫalē illi ecōuerſo replcāṫ. ⁊ ſi pl⁹ venerit q̄ꝫ ē depditū
tūc dr̄ augmētatio. Sʒ ad hoc reqrunṫ quattuor. Primo maṫia
ſufficiēs q̄ eſt panis ⁊ ꝯſiṫia. Scdo porus recipiēs illā quartā di
geſtionē. Tertio naṫa diſtribuēs. Quarto calor naṫalis ꝯuertēs
alimentū in alitum. ❡ Commentum.
❡ Hic autor exeqṫ de vltio motiuo hui⁹ libri. ⁊ oñdit modū ge
neratiōis ſpmatis. Nota hō ē optie digeſtionis ⁊ ſubtilioris. qa
eſt magni caloris et ppṫ multos labores digerit ⁊ ꝯſumit hūidū
q̄r calor agit in humidū: ſicut in ſubiectū. et calor facit exalare
hūidū radicale. iō opʒ eē reſtauramētū caloris ne ꝯſumat hūidū
radicale. et ſic mors ſeqret. q̄r ꝯſūpto hūido radicali ī quo ꝯſiſtit
vita: nulle pſūt medicine. ſʒ tn̄ notandū ꝙ vnū indiuiduū p̱ ali
quā medicinā pōt viuere p̱ ānū vel ampli⁹ ſine nutrimēto: ſicut
exptū eſt. ſʒ hoc nō pōt fieri curſu ꝯī. ❡ Nota maſticatio eſt q̄dā
ꝯteritio cibi facta p̱ dētes. ⁊ ſic naṫa ordīauit ī añriori pte dētes
acutos vt bene diuidāt cibū. ſʒ in fine latos ordīauit ppṫ maſti
cationē. v⁹. Sūt hoīs dētes trigīta duo comedētes. ❡ Tertius
❡ Sʒ de his q̄ dicta ſūt ꝯſurgit dubitatio q̄dā. Utrū calor agit
in ipſū hūidū ꝯſumēdo ſicut opatio caloris in eo ꝙ calor naṫal.
Pro quo ſciēd ꝙ ſcdʒ areſto. iiii. methco. ca. de opatiōe. ꝙ triplex
ē opatio q̄ ex pte caloris accipiṫ in ca. de oppōe q̄litatū actiuorꝫ.
Pria opatio caloris inq̄ꝫtū calor hʒ diſſoluere et exalare et ꝯgre
gare homogenia et diſgregare eutrogenia. Scdʒ pʒ ſic. q̄r ſi ac
cipiṫ vna maſſa de auro et argēto et ponaṫ in ignē: calor facit
fluere aurū ab argēto ⁊ ecōuerſo. ⁊ ſic locut⁹ ē phūs. ii. de gn̄a.
vbi dicit ꝙ calor determīat⁹ agit tāq̄ꝫ organū. ſ. ſecuris vl' bipēnis
q̄r ſp diſſoluit ꝯiūcta. ſʒ calor in eo ꝙ naṫalis hʒ in ſe, vtutē for
matiuā vniuſcuiuſqʒ rei vel naṫe cui⁹ calor dr̄ eē naṫalis. ⁊ ſic
in eo ē vt⁹ celi vel vtus motorꝫ celeſtiū et vis ſeminis ꝯplexiōis
vel forme illi⁹ naṫe quā format. Sicut ꝯtingit videre in calore
ſeminis plāte et aīalis vbi eſt vis q̄ vocaṫ forma plāte. Et eod
mō credo ꝙ ſit in naṫalib⁹ q̄ꝫtū calor naṫalis hʒ digerere hūidū
vt pporcionabiṫ ſibi ſubiectū ſcdʒ exigentiā cuiuſlibet ſpeciei.
Sic ergo educit hūidū ipʒ ꝯſumēdo nō in q̄ꝫtū calor: ſed in q̄ꝫtū

calor naturalis q̄ in digeſtione accipit. q2 in digeſtione accipit illd
hūidū vt tm̄iat ad ſpecie ei9 cuius ē hūidū. ſicut ad ſpecie ptis
plāte vel aīalis vel mineral. et hoc nullo mō faceret in q̄tū eſt
calor: ſ3 poti9 reſolueret totū hūidū ita q̄ in ſiccū tm̄iaret. Iſtis
ergo viſis et intellectis breuit ad ppoſitū redeam9 z dicam9 q̄
ſpma nichil alid ē q̄ ſupfluū alimēti qd in ſubāz rei aliūde nō
cedit. Et ſic de his q̄ dicta ſūt manifeſte apparz q̄ ſit diffinitio
ſpmatis ſcd3 illa q̄ aliqualr pri9 fuerūt ignota. Cū ergo totum
digerit ī vtero pcipue iuxta tciā digeſtionē. q2 tūc nō totū cedit
ad deperditū. ſ3 p reſtauratōez mittit vl mutat ī cruorē ſāguinis
ſubtilis et dat ad vaſa ſeminalia vbi vtute teſticulo illud etiā
dealbat et fermētat. id ſpma viri eſt albi coloris ppt vltimā de-
coctionē quā h3 ex pte teſticulo. Illud idē ſpma āpli9 emiſſū
a viro nimiū deſiccat corp9. q2 vtutē humectādi z calefaciēdi nō
h3. Calore aūt extracto et hūido fit debilitatio vite z p ꝯſequēs
mors. Et hec eſt cā quare illi q̄ multū coiūt z frequēter nō ſūt
lōge vite: q2 corpa a natali hūido exſiccāt. z deſiccatio ē cā mor
tis cā ergo ſufficiēti poſita ponit z effect9 eius. Et huic ꝯſonat
q̄ dr a'reſto. in de lōgitate z breuitate vite. q2 ſpma āpli9 emiſſū
deſiccat corp9. et ſubdit. ppt hoc ei mul9 lōgioris vite ē q̄ aſin9
vel equ9 ex quo genit9 eſt. z femelle maſculis. ſi maſculi coitiui
ſūt. Et ſubdit q̄ ppter has paſſiones maſculi breuioris vite ſūt
femellis. Eſt eni gnalr veꝝ q̄ maſculi lōgioris vite ſūt femel-
lis ſi coitiui nō fuerit. Sic ergo ex intētione phi p3 q̄ vita hois
ꝯſiſtit ī calido z hūido radicalit: q9uis ī aliis illumētalr z mini
ſterialit. et ſic p3 q̄ coit9 exſiccat. et etiā p3 q̄ poſita cā ꝯſeruāte
effectū ponit z iſte effect9. ſi vo cā deſtrueret z effectus ergo a
primo ad vltimū coitus q̄ āpli9 fit eſt cauſa breuitatis vite. zc.

Sequitur de materia ſpermatis.

Circa materiā ſpmatis ſūt q̄da notāda adhuc ſc3 q̄ ſpma
viri aliqn̄ durū ē z bene decoctū decoctione teſticuloꝝ. ita
q̄ q̄lib3 ps adeſt pti: q̄admod lactis coagulati. et illd ſpma albū
eſt velut lac coagulatū forti coagulatōe h3 tn̄ naturā ꝯfirmāde
fluxibilitatis nō ī ptib9 ſuis. ſ3 de genitalib9 vaſis teſticulorū.
alit eni nō expelleret de vaſis genitalib9 in vuluā mulieris. et
de iſto ſpmate gnat robuſt9 z fortis fet9. Eſt alid ſemen tenue
et ī ſuis ptib9 fluxibile: z illd nō ē bn̄ decoctū. ſi illud expellit z
in matricē recipiat: fit ex eo fet9 tenuis et fragilis nate z illud
h3 naturā lactis liqdi et tenuis. Cōtingit eni aliqn̄ debilitatio

nate apud fetū. ꝙ caput debilitat. ⁊ hoc qn̄ mulieres ĩpꝰgnãte aliū puerū pri⁹ genitū cū alio nutriūt. Cā vo hui⁹ debilitatiōis eſt. qꝛ iſta mat̃ia de qua puer ex̄ñs ĩ vtero dʒ paſci ⁊ nutriri cedit in alimentū pueri pri⁹ geniti quē lactat mater. et iſte caſus cōtingit hodierna die ꝓpt̃ inexpientiā mulieꝝ cauſā illi⁹ defectus neſciētes. et iō mulieres ĩpꝛegnate nūꝙ deberēt lactare pueros poſt ↄceptionē vel impꝛegnationē alteri⁹ pueri vel fetus ꝓpter cauſas ſuperius enumeratas. ¶ Commentum.

¶ Hic autoꝛ ponit dubiū et ſatis pʒ ĩ textu. Nota. caloꝛ in aīali nō facit digeſtionē in ꝙtū caloꝛ: ſʒ in ꝙtū eſt vñ regulatū ab aīa et iō peccauerūt aliq̃ antiq̃ dicētes ꝙ in plãtis eſſet nutritio. et in ſupioꝛi pte eēt ab igne ⁊ ĩ inferioꝛi eēt a t̃ra. hoc nō vʒ. qꝛ ṗ̄ de areſto. ii. de aīa. ꝙ ſi ſic eēt tūc mixtū cito diſſolueret. Quid ei ↄtinēt elemēta in mixto niſi aīa. vñ aīa eſt pricipiū oīs actiōis ſʒ caloꝛ ſiue ſpūs ſūt inſtrumēta: qꝛ ſūt in ṽtute aīe ⁊ nō in ṽtute ſuipſius. Et ſic ſubiungit.

¶ His viſis finem dictis imponamus ⁊ grates deo reddamus qui noſtrū in hoc ope ⁊ in alijs illūiat intellectū. ⁊ de obmiſſis peto veniã ⁊ auxiliū diuine gratie a qua oīs ſapiētia oꝛitur ⁊ vita eterna. ad quã nos de⁹ oīpotēs ⁊ glorioſ⁹ cūcta gubernãs atqʒ regnãs perducat q̇ cū patre ⁊ ſpiritu ſancto viuit ⁊ regnat Et in quo eſt ſūma ſecuritas/ tranqllitas/ iocūditas/ ⁊ ſine fine eternitas ſanctoꝝ exultat oīm p infinita ſeculoꝛū ſecula. Amen

Finit tractatulus venerabilis Alberti magni.

Sequūtur capitula huius libri.

¶ Capitulū pꝛimū determinat de gñatiōe embꝛionis in conceptione
Ca. ſcdm de ſucceſſiua formatione fet⁹ ſcdʒ influentiã ſupioꝝ.
Ca. terciū de influētiis planetaꝝ ex parte coꝛpoꝛis ⁊ aīe.
Ca. quartū de generatione animaliū ſine ſemine.
Ca. quintū de completa foꝛmatione embꝛionis.
Ca. ſextum de generatione monſtroꝝ animalium.
Ca. ſeptimū de ſignis corruptionis.
Ca. octauum de ſignis caſtitatis.
Ca. nonū de debilitatiōe matricis q̄ ſuffocatio dicta eſt.
Ca. decimū de impedimentis conceptionis.
Ca. vndecimū de muliere ad impꝛegnandum.
Ca. duodecimū ⁊ vltimū de gñatione ſpermatis in viro.

... LIBRARY ... WASHINGTON D.C. U.S.A.

H9092